

СВЕТСКА БАШТИНА У СРБИЈИ

ЈУБМЕС
БАНКА АД.
БЕОГРАД

1954

Драгуљи српског националног блага ЗА НАС И ЗА ЧИТАВ СВЕТ

*Споменици светске културне баштине из наше земље
који се налазе на листи UNESCO-а нису само величанствен
пример културе него и потврда постојања великих
династија које су некада владале на овим просторима.*

Од старог Рима до средњег века, и надаље, све до доласка Турака, Србија је била трговачка раскрсница и мост између Истока и Запада - погранична зона Римске империје где је рођено и где је живело 16 римских императора.

Осим што сведоче о величини средњовековног српског царства, њени манастири који се налазе на листи заштићених били су у ствари маузолеји краљева из династије Немањић која је две стотине година успешно владала на територији Србије.

Оснивачу династије Стефану Немањи приписују се делимичне заслуге за подизање комплекса Стари Рас који укључује манастире Сопотани и Ђурђеви Ступови, као и цркву Светих апостола Петра и Павла, једну од најстаријих на Балкану.

На листи светске културне баштине уписани су још манастир Студеница и Гамзиград (Felix Romuliana), затим Високи Дечани, Пећка Патријаршија, Грачаница и црква Богородице Љевишке.

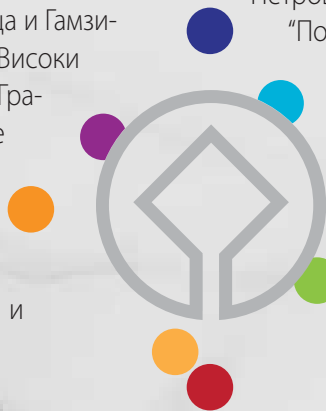
За упис у светску баштину, чекају још: манастир Манасија, тврђава Бач, Тара и

Шара, национални парк Ђердап и средњовековни надгробни споменици код Перућца.

Осим Царичиног града који је један од најзначајнијих византијских градова у унутрашњости Балканског полуострва, ту су још Смедеревска тврђава, последње велико остварење српске војне архитектуре коју је зидала Проклета Јерина из народних песама, (иначе византијска принцеза удата за Ђурђа Бранковића) и старо камено насеље винарских подрума у селу Рајац код Неготина, познато под именом Рајачке пимнице.

Међу предлозима за листу UNESCO-а су и природни резерват Делиблатска пешчара, највећа европска пешчана површина настала у леденом добу, затим Ђавоља варош (куле од земље различитог облика и величине на чијим се врховима налазе камене капе), Петроварадинска тврђава, хидроелектрана "Под Градом" и Фрушка Гора.

У оквиру програма "Памћење света" у Светски регистар културне баштине већ су уписани Архив Николе Тесле и Мирослављево јеванђеље, а Србија се залаже да се у ту листу уврсти и Југословенска кинотека.

Ј У Б М Е С
банк а . д .
Б е о г р а д

Ј у н 2014 .

ГОДИШЊИ ИЗВЕШТАЈ 2013

ЈУБМЕС банка а. д.
Булевар Зорана Ћинђића 121
11070 БЕОГРАД

Телефон: (+381 11) 220 55 00
Телефакс: (+381 11) 311 02 17

SWIFT: JMBNRSBG

E-mail: jubmes@jubmes.rs
Website: www.jubmes.rs

Издавач:
ЈУБМЕС банка а. д.

artphoto.com

Ликовно графички концепт:

DESIGN & PRINT
www.stampanje.com

Тираж: 100 примерака

Београд, јун 2014.

ПОРУКА АКЦИОНАРИМА.....	5
О НАМА	9
ПОСЛОВНИ АМБИЈЕНТ И ПОСЛОВНА ПОЛИТИКА.....	13
Пословни амбијент	14
Пословна политика ЈУБМЕС банке за 2014. годину.....	25
ПОСЛОВАЊЕ У 2013. ГОДИНИ.....	29
Основни подаци о пословању.....	30
Рад Управног одбора и Извршног одбора Банке.....	31
Извештај независног ревизора.....	33
Биланс стања.....	35
Биланс успеха.....	45
ПЛАСИРАЊЕ СРЕДСТАВА И ГАРАНЦИЈСКО ПОСЛОВАЊЕ /ДЕПОЗИТНИ ПОСЛОВИ.....	49
Кредитни пласмани.....	50
Улагања у хартије од вредности	53
Гаранције.....	55
Депозитни послови	56
УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА.....	59
БАНКАРСКЕ ОПЕРАЦИЈЕ И УСЛУГЕ.....	67
Динарски платни промет	68
Пословање са становништвом.....	68
Послови са иностранством.....	70
ОРГАНИЗАЦИЈА РАДА БАНКЕ.....	75
Организациона шема.....	76
Усклађеност пословања	77
Активности истраживања и развоја.....	78
Интегрисани систем менаџмента - ISO стандарди.....	78
Информационо-комуникациона технологија.....	80

М А Н А С Т И Р

Студеница

Подигнут у периоду између 1183. и 1196. године, овај културни, духовни и медицински центар био је последња задужбина Стефана Немање. Пошто се Немања замонашио и отишао у Хиландар, завршне радове на храму и осликавање надгледали су синови Стефан Првовенчани и кнез Вукан, док је главни ктитор био Свети Сава.

Од 14 цркава које су сачињавале манастирски комплекс, сачуване су само три, међу којима је и она посвећена Богородици. Обложен мермером и с украсима од камена изузетне лепоте, манастир Студеница је прави бисер српског средњовековног неимарства.

Сачувано је мало фресака, али се оне сврставају у највише домете европског сликарства из тог периода. У Студеници су сахрањени Стефан Немања, његова жена Ана, синови Стефан и Вукан и унук Радослав. На UNESCO листи је од 1986. године.

ПООРУКА АКЦИОНАРИМА

Поштовани акционари,

Овим уводним напоменама желимо да укажемо на основне податке о макроекономским условима пословања банкарског сектора у земљи и о оствареним пословним резултатима ЈУБМЕС банке а. д. у протеклој, 2013. години, о којима се можете детаљније информисати у нашем Годишњем извештају.

У протеклој години је пословање банкарског сектора у Републици Србији обележио изразит пораст броја банака које су исказале негативан пословни резултат и то са 6 на 14, као и смањење укупног броја банака које послују на територији Републике, чему је углавном узрок био неиспуњење законских услова што је последично исходovalo одузимање дозволе за рад од стране Народне банке Србије.

Пословање ЈУБМЕС банке а. д. Београд карактерисало је оптерећење наслеђеном структуром и квалитетом кредитног портфела из 2012. године. Упркос томе, у прошлој години остварен је позитиван пословни резултат посебно захваљујући активностима које су предузете на повећању обима пословања, расту билансне суме и самим тим, прихода.

Са становишта положаја ЈУБМЕС банке у банкарском сектору, напомиње се да је на дан 31. 12. 2013. године тржишно учешће мерено износом нето билансне суме повећано са 10.18 млрд динара на 14.78 млрд динара, односно око 45%, што представља рекордан годишњи раст у сектору банкарства. Самим

тим и релативно учешће Банке у сектору порасло је са 0.36% на 0.53%. Повећан је физички број клијената и изнад свега број активних динарских и девизних рачуна клијената и то за око 25% у посматраном периоду. Обим платног промета у земљи и иностранству је порастао у истој сразмери. И поред раста обима пословања, оперативни трошкови Банке у истом периоду су смањени.

Да би се створили услови за креирање квалитетнијег кредитног портфела, Банка води активну кредитну политику, ангажује се на проналажењу и привлачењу добрих клијената, настоји да изврши велику дисперзију пласмана и да извозно оријентисаним фирмама обезбеди значајније учешће у свом кредитном портфелу.

У каматној политици имамо активан приступ према свим депонентима, како правним тако и физичким лицима, уз опрезну каматну политику чији је циљ да сва прикупљена средства буду пласирана и укамаћена изнад нивоа просечне пасивне каматне стопе. Успешно вођење каматне политике отежава чињеница да добре и успешне фирме с правом траже кредите по повољнијој, нижој каматној стопи, а да су истовремено пасивне каматне стопе на изворе финансирања у земљи још увек високе. Овај проблем савлађујемо захваљујући доброј организованости стручних служби Банке па су фирме због ефикасности и брзине решавања захтева спремне да прихвате и више каматне стопе него у неким другим банкама.

Банка посебну пажњу посвећује управљању ри-

зицима у пословању и то не само кредитном ризику него и свим осталим ризицима од којих се ризик ликвидности и девизни ризик сагледавају дневно, а кредитни дневно и месечно и то појединачно - по комитентима. Сви показатељи пословања крећу се у оквиру лимита које је за банкарски сектор прописала Народна банка Србије. Посебно треба истаћи да је одржан коефицијент адекватности капитала на завидном нивоу од око 42%.

У последњих неколико година већина домаћих банака (углавном највећих) спровеле су масивне и значајне додатне докапитализације преко својих акционара да би очувале коефицијент адекватности капитала. Међутим, ЈУБМЕС банка скорије није имала значајније повећање капитала односно докапитализацију путем нових емисија. Да би превазишла наслеђено стање, повећала тржишно учешће и тиме обезбедила стабилну позицију у оквиру банкарског сектора и на финансијском тржишту Србије, Банка мора повећавати обим пословања. То имплицира подизање депозитног и кредитног портфела, а да би се то ефикасно спровело без угрожавања адекватности капитала, нужно се намеће потреба да се Банка докапитализује, посебно из разлога што се у овој и наредној години не може рачунати да се повећање капитала може обезбедити по основу остварене добити и да се на тај начин обезбеде услови за даљи раст. У том смислу, конципирана је стратегија развоја банке у којој се динамички квантификује њен раст и неопходност одређеног нивоа докапи-

тализације. Са том стратегијом органи управљања Банке ће упознати највећег акционара и усагласити активности у правцу даљег деловања како би се поступак докапитализације успешно завршио до краја текуће године.

Желимо да нагласимо и то је да је Банка у протеклој години први пут у својој историји почела да обавља своју активност у организационим јединицама ван седишта. Наиме, у септембру месецу отворен је истурени шалтер на Универзитету Сингидум, док је крајем године отворена прва експозитура у центру Београда, у улици Браће Југовића. Оба пословна пункта с једне стране доносе приход Банци, а са друге својим постојањем обезбеђују континуирану промоцију понуде банчаних услуга. Такође, организациона структура Банке прилагођена је законским захтевима у условима отежане наплате потраживања, у ком смислу је формирана и посебна јединица за управљање лошим пласманима.

Уверени смо да ће Банка, дугорочно посматрано, бити успешна у свом раду и да ће, уз подршку акционара и органа управљања Банке, спровођењем Стратегије за период 2014-2016. године, као и Програма рада изнетог на редовној седници Скупштине акционара Банке, одржаној у мају месецу прошле године, постати током времена значајан чинилац на финансијском тржишту Републике Србије.

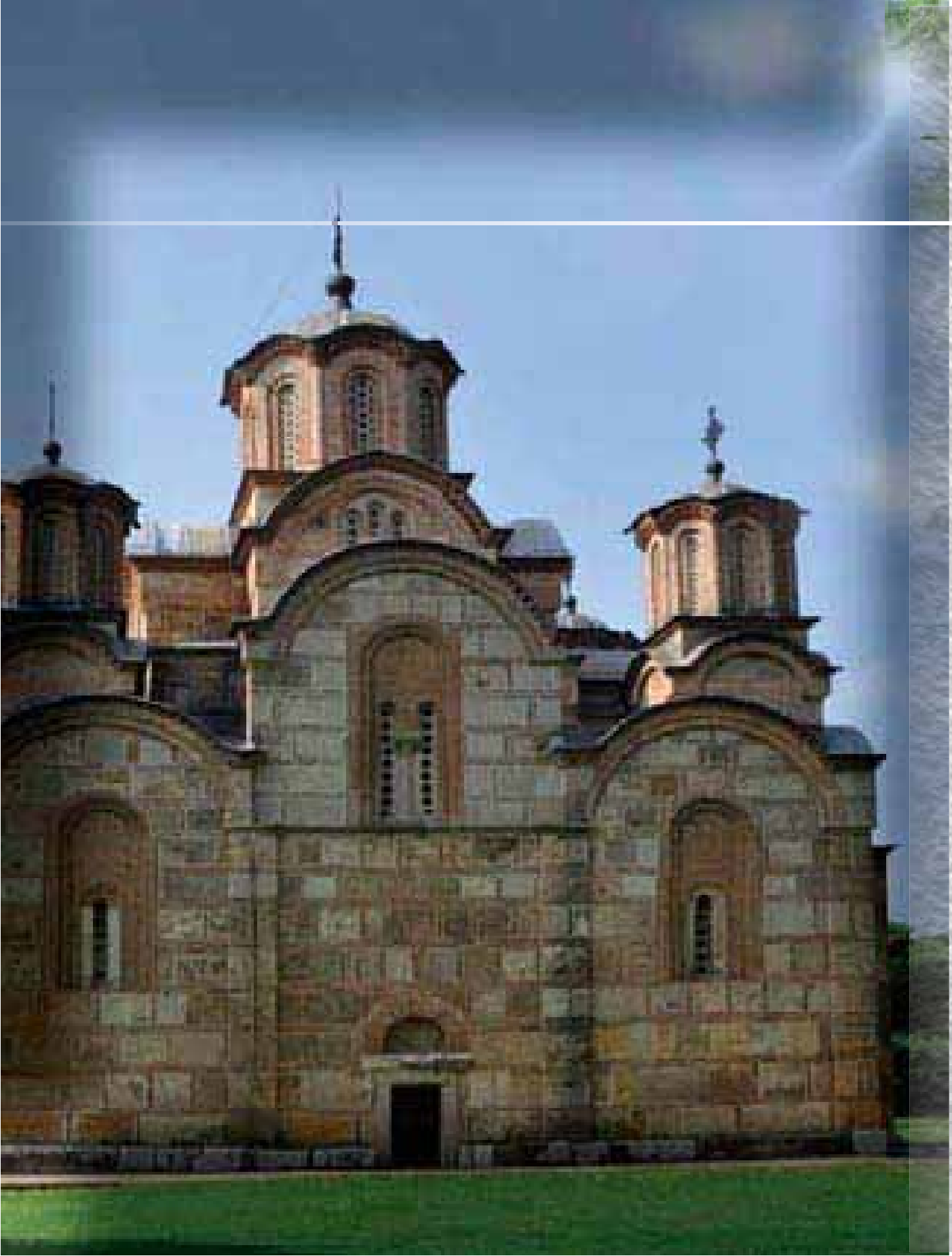
Извршни одбор
ЈУБМЕС банке а. д. Београд

М А Н А С Т И Р *Грачаница*

Овај древни манастир на Косову, задужбина краља Милутина, његове жене Симониде и њиховог сина Стефана, подигнут је 1321. године. У другој четвртини 16. века ту је било средиште новобрдског митрополита који је у манастир донео и прву штампарију.

Касније, услед великих турских зулума, манастир је напуштен и црква је служила за парохијске потребе. После Другог светског рата обновили су га монахиње и од тада је женски манастир. Данас у њему живи двадесетак сестара које се баве иконописањем, везом, пољопривредом и другим монашким пословима. Грачаница је свакако дело генијалног архитекте и у њој је први пут приказана, у виду разгранатог стабла, лоза Немањића са 16 портрета, док се на улазу у цркву, с једне и с друге стране, налазе портрети ктитора краља Милутина и његове жене Симониде.

На UNESCO-вој листи је од 2006. године.

○ HAMA

Југословенска банка за међународну економску сарадњу – Југословенска банка основана је јуна 1979. године, у циљу унапређења и употпуњавања националног система подршке извозу, као специјализована финансијска институција чија позиција је била комплементарна улози комерцијалних банака укључених у финансирање извозних пројеката домаћих привредних субјеката. Југословенска банка је у статусу правног следбеника преузела права и обавезе Фонда за кредитирање и осигурање извозних послова. Сагласно посебном закону, Банка је подстицала дугорочну производну, инвестициону и другу економску сарадњу југословенских предузећа са страним партнерима, путем инструмената додатног кредитирања извоза и кофинансирања, као и осигурањем извоза од некомерцијалних ризика.

Као национална извозно-кредитна агенција, прва и једина институција таквог профила у регионима Источне, Централне и Југоисточне Европе до почетка 90-тих година прошлог века, Југословенска банка је имала закључене споразуме о сарадњи са водећим извозно-кредитним агенцијама у свету и уживала је статус посматрача у Бернској унији, међународном савезу кредитних и инвестиционих осигуравача. Банка је стекла више од две деценије искуства у обављању послова на унапређењу националног извоза. Посебно истичемо њено учешће у кредитирању купаца код извођења различитих капиталних пројеката у иностранству, као и у пословима кофинансирања са IBRD, Афричком банком за развој и Саудијским фондом. Банка је пружала и консултантске услуге домаћим предузећима приликом њиховог учешћа на међународним лицитацијама за пројекте

које су финансирале IBRD, Афричка банка за развој, Интерамеричка банка за развој, EBRD, Међународна финансијска корпорација и др.

Југословенска банка је 1989. године била прва домаћа банка и један од малог броја привредних субјеката организованих у форми акционарског друштва, који су нагостили транзиционе процесе у финансијском сектору Централне, Источне и Југоисточне Европе. Последњих година припадамо акционарским друштвима, чије акције спадају међу ликвидније хартије којима се на Београдској берзи тргује методом континуелне трговине и које су повремено компонента Dow Jones STOXX индекса и Belex 15 индекса Београдске берзе.

Послујући од 1997. године у складу са Законом о банкама, са лиценцом за обављање свих послова са привредом и становништвом, како на домаћем тако и на међународном тржишту, Банка се развила у универзалну комерцијалну банку, која нуди широку палету производа и услуга, оријентишући се на финансијску подршку малим и средњим предузећима, корпоративним клијентима и подршку извозу. Одговарајући на изазове динамичног и све конкурентнијег локалног и регионалног финансијског тржишта, ЈУБМЕС банка својим клијентима пружа широк спектар традиционалних комерцијалних банкарско-финансијских производа и услуга, истовремено унапређујући своју понуду у области електронског банкарства, као и савремених производа и услуга (инвестиционо банкарство, финансирање трговине). Овакав пословни концепт подразумева и успостављање различитих модела сарадње са међународним финансијским институцијама, првенстве-

но ради обезбеђења извора финансирања развојних програма клијената Банке.

Пословна политика ЈУБМЕС банке заснована је, пре свега, на поштовању основних принципа банкарског пословања који подразумевају одржавање ликвидности, сигурности и профитабилности пласмана у циљу потпуне заштите интереса акционара. Банка континуелно унапређује системе и процедуре управљања ризицима и од почетка 2011. године у потпуности примењује стандарде Базел II. Организацијом Банке подржано је пуно спровођење compliance функције, која обухвата послове усклађености пословања, односно процене ризика усклађености пословања, као и примену међународних стандарда, домаћих прописа и интерних процедура и поступака спречавања прања новца и финансирања тероризма. Пословне операције ЈУБМЕС банке подржава савремени информационо-комуникациони систем.

После успешног увођења у пословање стандарда ISO 9001 - Стандард управљања квалитетом (QMS), ISO 27000 - Систем управљања безбедношћу информација (ISMS) и ISO 14000 - Системи управљања заштитом околине (EMS), почетком 2012. године су ЈУБМЕС банци додељени сертификати интегрисаног система менаџмента: ISO 9001:2008 - Систем менаџмента квалитетом, ISO 27001:2005 - Стандард безбедности информација и ISO 14001:2004 - Стандард за заштиту животне средине.

Банка је од оснивања активно посвећена унапређењу политике запошљавања и усавршавања кадрова. Стално се побољшава квалификациона структура запослених, запошљавају млади, претежно високообразовани људи спремни да приме-

не нова знања и понуде иновативна решења у банкарском пословању. Неки од њих су се специјализовали и обучавали у водећим европским банкама. Од укупно 133 запослена у ЈУБМЕС банци крајем 2013. године већину од преко 65% чине високообразовани стручњаци.

С обзиром на своје потенцијале и стратешку оријентацију, настојимо да се позиционирамо као конкурентна финансијска институција која остварује респектабилне пословне резултате и са становишта објективних параметара ефикасности пословања задржимо запажено место међу банкама у Републици Србији.

Стратешки приоритети Банке у предстојећем средњорочном периоду обухватају раст обима пословне активности који ће се постићи јачањем депозитног потенцијала и одразити на повећање тржишног учешћа у домаћем банкарском сектору, затим јачање капиталне основе кроз докапитализацију, профитабилно пословање уз стопе приноса изнад просека банкарског сектора, проширење базе клијената и диверсификацију пласмана.

Пословна филозофија и развојна стратешка оријентација ЈУБМЕС банке заснива се на активnoj помоцији принципа одговорног бизниса и одрживог развоја, који истовремено дефинишу наш трајни вредносни оквир и обележавају наш целокупан развој. Банка се, од приступања Глобалном договору УН, 2008. године, континуелно ангажује у раду ове водеће глобалне иницијативе за промоцију одговорног бизниса и њене националне мреже у Србији.

М А Н А С Т И Р

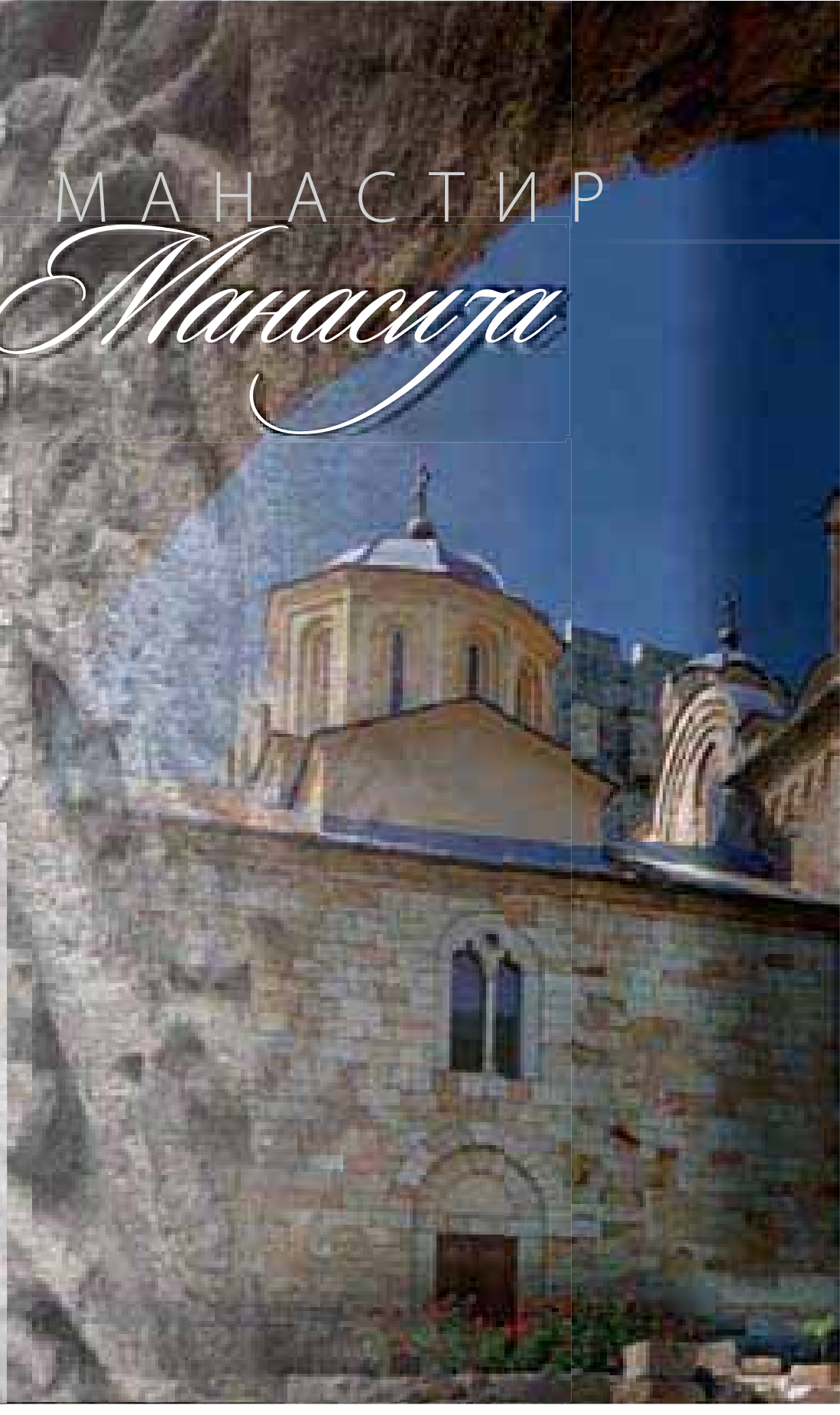
Манастија

Задужбина деспота Стефана Лазаревића, сина кнеза Лазара, подигнута између 1407. и 1418. године и више пута разарана за време турске окупације. Манастир припада Моравској школи и један је од најважнијих споменика српске средњовековне баштине.

Импозантни бедеми с кулама, опасани ровом, представљали су у оно време модеран систем одбране. У овом културном центру деспотовине сачувани су бројни рукописи из Ресавске школе и њихови каснији преписи.

Зидови Цркве Св. Тројице која се налази у саставу овог монументалног манастирског комплекса, били су богато украшени фрескама, а поједини делови пода мозаиком, што је тада представљало реткост у српској архитектури. У олтару је насликано Причешће апостола и Поворка светих отаца међу којима је и први српски архиепископ Свети Сава.

Овај манастир ће се, највероватније, наћи на UNESCO листи следеће 2015. године.

ПОСЛОВНИ АМБИЈЕНТИ
ПОСЛОВНА ПОЛИТИКА

ПОСЛОВНИ АМБИЈЕНТ

Опште напомене

Према подацима Републичког завода за статистику, раст бруто домаћег производа (БДП) у 2013. години износио је 2.5%, достигавши 32 млрд евра. Посматрано по тромесечјима, међугодишњи раст БДП износио је 3.0% у првом, 0.5% у другом, 3.8% у трећем и 2.7% у четвртом тромесечју.

За разлику од претходне године, у којој је забележен пад од 2.9%, индустријска производња у 2013. години у односу на 2012. годину већа је за 5.5%. Посматрано по секторима, у сектору капиталних производа остварен је раст од 27.6%, у сектору трајних потрошних добара раст од 13.5%, а у сектору енергетике 13.2%. У сектору осталих потрошних добара забележен је пад од 3.3%, а у сектору осталих полупроизвода пад од 1.0%.

Промет робе у трговини на мало на међугодишњем нивоу је у текућим ценама био реално виши за 0.6%, док је у сталним ценама био мањи за 5.1%.

На нивоу године, робни извоз у вредности 11 млрд евра порастао је за 25.8%, чиме је у највећој мери генерисан раст БДП, док је истовремено раст робног увоза износио 5.1%, достигавши 14.9 млрд евра.

Спољнотрговински дефицит од 3.9 млрд евра остварен у 2013. години одражава покривеност увоза извозом од 73.4%, која је знатно повећана у односу на 2012. годину (59.7%).

Дефицит текућег рачуна платног биланса земље

износио је у 2013. години 1,585 мил. евра, односно 5% БДП, упола мање у односу на 2012. годину (3,176 мил. евра, односно 10.7% БДП).

Према Анкети о радној снази, стопа незапослености је у октобру месецу износила 20.1% (у октобру 2012. године: 22.4%) и смањена је за четири процентна поена у односу на април, када је износила 24.1%. Иако су зараде у протеклој години номинално порасле за 5.7%, забележиле су реални пад од 1.9%.

Јавни дуг Републике Србије је крајем 2013. године, према подацима НБС, износио 20.1 млрд евра, за око 2.4 млрд евра или 13.5% више него у децембру 2012. године. Повећање јавног дуга је последица повећања задужења према иностранству (1.7 млрд евра), као и продаје државних хартија од вредности и преузимања других унутрашњих обавеза државе (0.7 млрд евра). Према подацима Народне банке Србије, удео јавног дуга у БДП достигао је 63.7% (крајем 2012. године износио је 59.2%, док је законска граница 45%), а буџетски дефицит 4.8% БДП (2012. године: 5.7%). Из наведених разлога, од Владе се очекује доношење мера фискалне консолидације и програма смањења јавног дуга (првенствено кроз ревизију буџета).

Спољни дуг земље крајем претходне године износио је 25.7 млрд евра (на нивоу с краја 2012. године), чиме је достигао ниво од 80.3% БДП (у 2012. години: 85.6%) и налази се на граници високе задужености према критеријумима Светске банке (80% БДП). Донекле је олакшавајућа околност да су за финансирање буџета на међународном финансијском тржишту добијени повољнији услови задужења него у претходном периоду, чиме је створена могућност

да се новим позајмицама врате дугови који су преузети раније под неповољнијим условима. Праћење нивоа спољне задужености је један од приоритета макроекономске политике, с обзиром да брзи темпо задуживања и трајно висок дефицит текућег рачуна платног биланса све више представљају макроекономски проблем.

За разлику од индекса осталих берзи у региону, који су почели да расту крајем другог квартала, опоравак индекса Београдске берзе је наступио у трећем кварталу 2013. године. Вредности оба индекса Београдске берзе повећане су током последња два квартала 2013. године, тако да су достигле и премашиле ниво с краја 2012. године. Тако је индекс најликвиднијих акција Belex 15 на крају децембра 2013. године износио 557.97 индексних поена, а општи индекс Belex Line 1,104.92 индексна поена.

Инфлација, монетарна политика, паритет динара

Потпуно циљање инфлације представља монетарну стратегију НБС почев од 2009. године. Циљна инфлација НБС дефинисана је као стопа укупне инфлације (са дозвољеним одступањем) мерена годишњом процентуалном променом индекса потрошачких цена. Основни инструмент монетарне политике и реализације ове монетарне стратегије је политика референтне каматне стопе НБС, праћена према потреби интервенцијама НБС на међубанкарском тржишту девиза и политиком обрачуна и издвајања обавезне резерве банака код НБС.

Ради свођења инфлације у предвиђене оквире

циљане стопе инфлације (за 2013. годину: 4% са дозвољеним одступањем од ± 1.5 п. п.), НБС је у првом и другом кварталу одржавала рестриктивност монетарне политике. Инфлаторни притисак је слабио током трећег квартала, чему је, поред раније предузетих мера, у великој мери допринело и смањење трошкова у производњи хране, због знатно повољније пољопривредне сезоне у земљи и глобално. Међугодишња инфлација у септембру, када је износила 4.9%, најзад је сведена у границе дозвољеног одступања од циља од $4\% \pm 1.5\%$.

У току године тромесечни раст цена (у односу на крај претходног квартала) износио је 1.1% у првом кварталу, 1.8% у другом, док је у трећем кварталу 2013. године био негативан (- 0.5%). Коначно, годишња инфлација, као раст потрошачких цена у децембру месецу о односу на децембар претходне године, износила је 2. 2%.

Референтна каматна стопа је основни инструмент монетарне политике за постизање циљане инфлације. Народна банка Србије је операције на отвореном тржишту спроводи куповином и продајом хартија од вредности ради регулисања ликвидности банкарског сектора, утицаја на кретање краткорочних каматних стопа и давања сигналног става о монетарној политици. Ову каматну стопу НБС од средине 2012. године не примењује непосредно у спровођењу операција на отвореном тржишту, већ се на основу ње утврђују каматне стопе на депозитне и кредитне олакшице. У 2013. години главне операције НБС биле су репо реверзне трансакције (продаја хартија од вредности), с роком доспећа од једне недеље и варијабилном вишеструком каматном стопом.

Извршни одбор НБС је у току 2013. године, ре-агујући на кретање инфлације, уважавајући инфлациона очекивања и пружајући подршку макроекономској стабилизацији, висину референтне каматне стопе утврђивао на следећем нивоу:

- 01.01-16.01	11.25 %	- 06.06-17. 10	11.00 %
- 17.01-04.02	11.50 %	- 18. 10-06. 11	10.50 %
- 05.02-13.05	11.75 %	- 07. 11-16. 12	10.00 %
- 14.05-05.06	11.25 %	- 17. 12-31. 12	9.50 %

Према висини референтне каматне стопе утврђује се највиша и најнижа каматна стопа НБС у спровођењу операција на новчаном тржишту, тј. каматна стопа на кредитне олакшице (преконоћни кредит за одржавање дневне ликвидности) - у висини референтне стопе увећане за 2.5% и каматна стопа на депозитне олакшице (преко ноћи депонована средства код НБС) - у висини референтне стопе умањене за 2.5 %.

НБС је у децембру 2012. године изменила правац главних операција на отвореном тржишту, од креирања ка повлачењу ликвидности. Понуда хартија од вредности НБС је ограничена, а аукција се врши по вишеструким променљивим каматним стопама. Повећање динарске ликвидности банкарског сектора изазвало је пад каматних стопа на тржишту новца у првом кварталу 2013. године. Тражња банака на репо аукцијама НБС је током целог овог периода расла, што је, уз модел репо аукције којим се повлачи ограничени износ ликвидности, довело до смањења просечне пондерисане каматне стопе по којој су се хартије од вредности продавале, и која је крајем марта износила 9.28% . Истовремено, банке су наставиле

да држе високе износе средстава на преконоћним депозитима код НБС. Све ово је довело до смањења тражње на overnight тржишту новца. Пад каматних стопа на тржишту новца, који је био присутан од септембра 2012. године, заустављен је у јуну, углавном због смањења апетита страних инвеститора према ризику. Паду интересовања страних инвеститора за улагање у динарске хартије од вредности допринеле су и оцене ММФ о стању јавних финансија. Стога је на примарном тржишту државних хартија од вредности крајем маја и у јуну био приметан пад тражње, што се одразило и на нижи степен реализације на аукцијама државних хартија од вредности, а у мањој мери и на кретање каматних стопа. Каматне стопе на међубанкарском тржишту новца и државних хартија од вредности оствариле су благи раст током трећег квартала 2013. године. Повећане су и каматне стопе на динарске кредите привреди, док је цена динарског кредитирања становништва смањена. Просечна репо стопа је током трећег квартала благо повећана. Крајем септембра износила је 9.4 % и била је за 0.6 п. п. . виша у односу на крај јуна. Раст ове стопе резултат је повећања износа ликвидности који се повлачи на репо аукцијама. Сходно томе, смањено је одступање просечне репо стопе од референтне каматне стопе. Пратећи смањење референтне каматне стопе, каматне стопе на међубанкарском тржишту новца бележе пад крајем октобра. У току октобра приметан је раст тражње на примарном тржишту државних хартија од вредности, који је утицао да, после дужег времена, на већини аукција буде постигнута пуна реализација. Одлагање одлуке Федералних резерви о смањењу квантитативних олакши-

ца, најаву нових мера фискалне консолидације српских финансија, као и виши приноси остварени на претходним аукцијама утицали су на веће интересовање страних инвеститора за улагање у државне хартије од вредности. Каматне стопе на хартије од вредности са кратким роковима доспећа благо су повећане, док су код већине хартија од вредности дуже рочности смањене.

НБС спроводи режим руковођеног пливајућег девизног курса, који подразумева интервенције на девизном тржишту у случајевима знатних дневних осцилација курса и угрожености финансијске и ценовне стабилности, као и ради заштите адекватног нивоа девизних резерви. У циљу подршке развоју међубанкарског своп тржишта девизама и омогућавања лакшег управљања ликвидношћу банака, НБС организује своп аукције девизама у оба смера, уз могућност уговарања и билатералних своп операција са банкама.

Кретања на девизном тржишту у првом кварталу 2013. године обележио је релативно стабилан ниво курса ЕУР/РСД, али је на крају маја дошло до слабљења паритета домаће валуте. Према саопштењу НБС, дошло је до слабљења валута у готово свим земљама у региону које спроводе режим руковођено флукутирајућег курса, као последица очекивања да ће Федералне резерве САД од септембра постепено смањивати обим куповине хартија од вредности и по том основу смањити износ додатног убризгавања ликвидности, на шта су међународни инвеститори реаговали смањењем улагања у имовину у локалним валутама, повлачењем из домаћих валута и повећаном тражњом за девизама, што је гене-

рисало депрецијацијске притиске на локалне валуте. У Србији су додатни притисци на динар резултат забринутости домаће и међународне јавности поводом стања јавних финансија и њихове дугорочне одрживости.

Слабљење домаће валуте почетком септембра, после релативно стабилног кретања девизног курса у августу, иницирано је доспећем динарских хартија од вредности у портфељу страних инвеститора и њиховим опрезом у погледу рефинансирања, што је повећало тражњу за девизама. Процена НБС је да су такве привремене тенденције изазване првенствено неизвесним смером монетарне политике Федералних резерви и Европске централне банке у наредном периоду. Ови фактори су на сличан начин утицали и на валуте других земаља у региону које имају режим пливајућег девизног курса. До краја 2013. године курс је остао релативно стабилан.

У току године НБС није мењала начин обрачуна и проценат издвајања обавезне резерве. Динарска обавезна резерва обрачунава се само на динарске депозите са уговореним роком до 2 године, у константно непромењеном проценту издвајања од 5%. Девизна обавезна резерва на изворе са уговореном рочношћу до 2 године обрачунавана је по стопи од 29%, на девизне изворе са дужим уговореним роком – у висини од 22%, а на динарске обавезе индексирани девизном клаузулом по стопи од 50%. Процент издвајања обрачунате девизне обавезне резерве у динарима утврђен је у висини од 32% обрачунате девизне резерве на девизне обавезе са уговореном рочношћу до 2 године, а у висини од 24% на девизне обавезе са дужим роком.

Банкарски сектор у Србији

Опште напомене. Билансна сума банкарског сектора на дан 31. 12. 2013. године износила је 2,631 млрд динара (скоро 23.0 млрд евра), чиме је, у односу на крај 2012. године (28,80 млрд динара), номинално смањена за око 8.65%, што је последица стечаја покренутог над Новом Агробанком а. д. Београд и Привредном банком а. д. Београд, као и престанка рада КВС банке а. д. Београд, која је лиценцу уступила телекомуникационом провајдеру Telenor, а портфолио Societe Generale банци а. д. Србија, Београд. Нису унети ни подаци за Универзал банку а. д. Београд, којој је НБС одузела лиценцу 31.01.2014. године.

Банкарски сектор у целини је у 2013. години, први пут после 2001. године, остварио нето губитак од 611 милиона динара, односно 5.3 мил. евра (у 2012. години остварена је нето добит пре опорезивања у износу од 11.7 млрд динара), углавном због расхода по основу отписа пласмана и резервисања, што је последица изразитог повећања неизвршења обавеза клијената. Прошлу годину је са губитком завршило 14 банака, док је преосталих 15 банака остварило нето добит.

Банке своју профитабилност у 2013. години догују класичним банкарским пословима, односно нето приходима по основу камата од 117.1 млрд динара и накнада од 35.5 млрд динара, као и нето ефектима кретања курсева (8.5 млрд динара). Иако минимално, симптоматично је смањење нето прихода од камата за 1.4%, док су остале наведене категорије биланса успеха реализоване на нивоу 2012. године.

Крајем 2013. године у банкарском сектору Србије пословало је 29 банака (21 у власништву страних, 8 у већинском власништву домаћих лица, које су запошљавале 25,742 лица. Годину дана раније 32 банке су запошљавале 28,394 лица. Смањени број запослених у сектору такође је последица одузимања дозвола за рад од стране НБС трима банкама и de facto престанка рада КВС банке а. д. Београд.

Кредитна активност банака. Лоша финансијска ситуација у предузећима је препрека за значајнији раст привреде, због које је смањена кредитна активност банака, без које нема инвестиција и раста. Већи део привреде Србије је и даље у рецесији, односно привредна активност и запосленост у већини активности су у опадању, док је опоравак сконцентрисан у само неколико делатности, укључујући пољопривреду која се вратила на просечни ниво.

Реални обим домаћих кредита привреди био је током прошле године у опадању (међугодишњи пад је процењен на око 10%). С друге стране, у корпоративном сегменту је убрзан раст удела лоших кредита. Удео лоших кредита достигао је 21.4% (око 4.5 милијарди евра), а у привреди око 28 %. Ови подаци одражавају забрињавајуће стање у предузећима, али и у делу банкарског сектора, где су неопходне превентивне мере за спречавање кризе.

Проблем банкарског сектора више није ликвидност, као што је то био случај 2009. године. Напротив, средстава има довољно, и то није ограничавајући фактор за кредитирање, а банкарски систем је и даље високо ликвидан. Међутим, услед задужености, приметне су ограничене могућности дела привреде за повлачење нових кредита, као и

повећана обазривост грађана при задуживању и опрез предузећа код нових улагања. Привредници чекају стабилније и предвидљивије пословно окружење, што за логичну последицу има смањени обим тражње за кредитима .

Ослабљена бонитетна способност привреде и становништва, као и отежана наплата пласмана, одразили су се на скроман раст кредитне активности, док је повећана обазривост банака подстакла улагања у хартије од вредности, као сигурнији начин инвестирања. Међутим, у Србији је удео кредита становништву у БДП релативно низак - око 19%, што оставља простор за већу кредитну експанзију након очекиваног пораста БДП по становнику и опоравка српске привреде (поређења ради, у Хрватској кредити становништву износе 46%, у Пољској 36%, а у Словенији 34% БДП).

Проблематични кредити у банкарском сектору у Србији. Банкарски систем у Србији је, као и у свим земљама Југоисточне Европе, до избијања глобалне финансијске кризе бележио убрзани раст понуде и експанзију кредита, која је била финансирана “увозом штедње” и проузроковала раст задужености банкарског сектора и повећање изложености клијената валутном ризику. Убрзани раст кредита, уз подређивање управљања кредитним ризиком потреби проширења базе клијената (чије су кредитне способности прецењиване), односно тржишног учешћа, условио је, након поремећаја изазваних кризом, раст учешћа проблематичних кредита у укупним кредитима сектора.

Проблематични кредити (NPL) су у последњих неколико година у Србији у сталном порасту, а према

последњем извештају НБС о стању банкарског сектора, њихов удео у укупно одобреним (брuto) кредитима достигао је 21.4% .

NPL одобрени привредницима достигли су око 382.8 млрд динара, или 3.34 млрд евра. Поређења ради, укупан капитал банкарског сектора у Србији износи око 5.3 млрд евра, што указује на значајан проблем са којим је суочен финансијски систем. Због тога су банке принуђене да огромна средства одвајају за покривање ризичних пласмана. Покривеност проблематичних кредита регулаторним резервисањима и даље је на задовољавајућем нивоу (115.8 %), што додатно указује да је значајан износ средстава финансијског сектора имобилисан по основу NPL (практично је блокирано 6.6 млрд евра).

Учешће проблематичних кредита у сектору становништва је стабилно и знатно испод просека (10.7%), што је резултат чињенице да је НБС пре кризе поставила веома значајна ограничења за кредитирање становништва, што је “спасило банке од себе” (таквих ограничења за привреду није било) .

Нови прописи

На пословање банкарског сектора у предстојећем периоду посебно се одражава примена следећих нових прописа, које је Народна банка Србије донела у току 2013. године:

- Одлука о минималним стандардима управљања информационом системом финансијске институције, којом се успостављају минимални стандарди и услови стабилног и сигурног пословања у домену управљања информационом системом,

као и обезбеђења континуитета пословања финансијских институција. Одлука је ступила на снагу 01.01.2014. године;

- Измена Одлуке о условима и начину одобравања банкама краткорочних кредита за ликвидност на основу залог хартија од вредности, којом је проширена листа хартија од вредности које могу послужити као колатерал;
- Измене Одлуке о класификацији билансне активе и ванбилансних ставки банке, које се односе на правила која уређују класификацију средстава стечених наплатом потраживања, потраживања од лица коме је банка уступила потраживање, као и рачунање дана доцње од накнадно уговореног датума доспећа.

Економска и монетарна политика у 2014. години и у наредном средњерочном периоду

Економска политика Владе Републике Србије у 2014. години и у предстојећем средњерочном периоду елаборирана је у експозеу Председника владе, поднетом на седници Народне скупштине Републике Србије одржаној 27. априла 2014. године. Влада Србије ће посебну пажњу посветити решавању следећих основних задатака:

- реформисање функционисања националне економије доношењем свеобухватног пакета закона усмерених на стварање тржишног окружења и елиминисање корупције, што би утицало на повећање нивоа инвестиција и привлачење капитала;
- развој приватног сектора подстицањем малих и средњих предузећа у циљу повећања запослености

и смањењем броја запослених у јавном сектору, са крајњим циљем да се приватни сектор учини привлачнијим за рад од јавног сектора, тако да до 2018. године буде већи од јавног сектора, и

- консолидација буџета смањењем трошкова и повећањем прихода.

Мере фискалне консолидације имаће за циљ да се консолидовани дефицит буџета до 2017. године спусти на границу одрживог (3% до 4% БДП), и тиме заустави раст јавног дуга на нивоу од око 75% БДП, са тенденцијом постепеног опадања, чиме би држава постала финансијски стабилна.

Истовремено, спровешће се професионализација управљања и елиминисање губитака у јавним предузећима, као и окончање приватизације и решавање статуса државних и друштвених предузећа, као и оних у реструктурирању.

Из изнетих разлога, програм економског опоравка Србије засниваће се на:

- снажној и кредибилној стабилизацији јавних финансија;
- реформи јавног сектора, и
- реформи привредног амбијента.

Програм економских реформи Владе Србије подељен је у три фазе:

- циљ реформи рада Владе у првих 100 дана, односно до краја јула ове године, је фискална консолидација и свеобухватна реформа пословног окружења;
- реформе у другој половини 2014. године биће посвећене решавању проблема опште финансијске недисциплине (сиве економије, неликвидности и др.) и стварању оквира за успостављање

правичности у систему зарада и запошљавања у јавном сектору, и

- реформе које се предвиђају за период од 2015. до 2017. године имаће за циљ стварање услова за унапређење квалитета услуга јавног сектора (образовања, здравства, државне управе), што представља битан фактор будућег привредног раста.

Док фискална консолидација обухвата низ конкретних мера које се односе на повећање и стабилизацију фискалних прихода и смањење фискалних расхода, реформа пословног окружења подразумева промену законског оквира из области економије, јавних финансија и социјалне заштите који дефинише услове пословања у Србији.

Борба против сиве економије има за циљ њено свођење на ниво у уређеним земљама Европске уније, кроз изградњу институција и њиховог капацитета да ефикасно обављају своју улогу. У кратком року ће се спровести низ акција у борби против организованог криминала, као главног покретача сиве економије, које могу знатно смањити ову појаву у појединим областима, првенствено у оним које су фискално најиздашније. У ту сврху је за период до краја 2014. године предвиђен и низ конкретних мера аналитичко-дијагностичког, законодавног, организационог и оперативног карактера

Концепт решавања проблема ненаплативих потраживања и неликвидности привреде заснован је на успостављању посебне компаније у форми инвестиционог фонда који би откупљивао проблематичне кредите од банака. Капитал за ову компанију би обезбедиле банке учеснице и међунаро-

дне финансијске институције, а држава би са своје стране унапредила регулативу која се тиче стечаја, реструктурирања дугова и процене имовине. Кроз овај процес би се очистили биланси банака, које би потом биле поново спремне да кредитирају привреду. Истовремено, процес би био подржан и другим мерама неопходним за отклањање тог проблема, као што су убрзање процеса стечаја, понуда субвенционисаних кредита за ликвидност привреди и измирење свих доспелих обавеза државе према приватним повериоцима.

У овом периоду значајан део активности биће усмерен на дефинисање жељеног стања јавне управе, са посебним освртом на здравство, просвету и науку, државну управу и локалну самоуправу, укључујући и циљни број запослених. Поред аналитичко-дијагностичких мера усмерених на оптимизацију јавног сектора (анализа постојећег стања и броја запослених у свим институцијама, анализа описа радних места у свим институцијама уз њихово редизајнирање, анализа свих институција са циљем идентификације оправданости њиховог постојања и преклапања делатности), предвиђа се и увођење правичних платних разреда и дефинисање динамичке повећања зарада и смањења броја запослених кроз преговоре са синдикатима.

Завршетак реформе судства један је од битних услова за нормално функционисање привреде, државне управе и стварање сигурног амбијента за улагања. Циљеви реформе су да се смањи број нерешених предмета, убрзају судски поступци и омогући већа предвидивост судског система (уједначавање пресуда и тумачења унутар судског система).

У том смислу, предвиђено је да се до краја године у потпуности заокружи законски оквир за нови, ефикаснији правосудни систем.

У периоду од 2015. до 2017. године биће спроведене системске реформе у четири сегмента јавног сектора који представљају најзначајније пружаоце јавних услуга – здравство, образовање, државна управа и локална самоуправа. Циљ реформског пакета закона јесте да се повећа конкурентност наше економије, створи привлачност за инвеститоре и додатни притисак изврши на праксу корупције. Повећање конкурентности ће, такође, помоћи да се смање потрошачке цене. Циљ Владе је да 2015. године наша земља учини највећи напредак према показатељу Глобални индекс конкурентности, а да до 2018. године буде рангирана међу првим земљама југоисточне Европе.

За овај период предвиђа се и ефикасна реализација приоритетних инвестиционих и инфраструктурних пројеката у области саобраћаја (текући и нови пројекти путне и железничке инфраструктуре), телекомуникација и туризма; затим мере за повећање извоза које подразумевају закључење споразума о слободној трговини са земљама са којима до сада такви споразуми нису постигнути и приступање Светској трговинској организацији (СТО); даљи развој енергетике и пољопривреде, као најконкурентнијих грана реалног сектора земље; реформа државне управе и локалне самоуправе, образовања, науке и здравства; реформа правосуђа. Спровешће се и низ мера које имају значајан посредни утицај на ефекте помених реформи – у области културе, социјалне политике, спорта и др.

Основни циљ монетарне политике је постизање и одржавање средњорочне стабилности цена, чиме се доприноси очувању стабилности финансијског система и остваривању одрживог економског раста. .

У складу са Меморандумом НБС о монетарној стратегији и Меморандумом Народне банке Србије о циљаним стопама инфлације до 2016. године, Извршни одбор НБС је за 2013. и 2014. годину одредио циљану стопу укупне инфлације (с дозвољеним одступањем), мерене годишњом процентуалном променом индекса потрошачких цена у висини од 4% с дозвољеним одступањем ± 1.5 п. п.

Постављени циљ је изнад нивоа квантитативне дефиниције ценовне стабилности и нивоа циљане инфлације у развијеним земљама (2.0% или 2.5%), будући да је заснован на оцени да у овом периоду неће бити завршене структурне реформе и либерализација цена, тј. номинална, реална и структурна конвергенција према Европској унији. НБС ће настојати да циљ утврђен за инфлацију оствари помоћу основног инструмента монетарне политике – каматне стопе, која се примењује у спровођењу главних операција на отвореном тржишту. Висина те стопе ће се мењати на доследан и предвидив начин, зависно од економских кретања и пројекције инфлације, узимајући у обзир и њен утицај на финансијску стабилност. Поред тога, НБС ће користити и све друге инструменте из своје надлежности да би се циљ утврђен за инфлацију остварио на средњи рок.

НБС ће наставити да спроводи режим руковођено пливајућег девизног курса. Интервенције на девизном тржишту НБС ће спроводити ради смањења пре-

комерних краткорочних осцилација девизног курса, ради очувања ценовне и финансијске стабилности и одржавања адекватног нивоа девизних резерви.

Ради бољег сагледавања макро-финансијских веза, НБС ће редовно спроводити стрес тестове, који ће служити као један од основа за оцену утицаја каматне стопе на стабилност банкарског сектора.

Монетарна политика у 2014. години задржаће досадашњи степен флексибилности и спремности на брзо реаговање расположивим инструментима на промене међународних и домаћих околности, укључујући и доследност у спровођењу фискалне консолидације и структурних реформи, како би се спречило веће одступање инфлације од циља. У случају знатније волатилности краткорочних токова капитала и негативних ефеката по финансијски систем, НБС ће, поред инструмената монетарне политике, имати на располагању и макропруденцијалне инструменте, које ће користити да би се очувала финансијска стабилност, као и инструменте контроле платнобилансних токова.

НБС ће наставити да развија домаће финансијско тржиште, ради повећања ефикасности трансмисионог механизма монетарне политике и доприноса финансијској стабилности. Наставиће и да спроводи стратегију динаризације како би се смањила осетљивост привреде и становништва на промене курса динара.

Пројекција основних макроекономских показатеља за период 2014-2016. године*

На основу текућих економских кретања и изгледа у Србији и међународном окружењу, имајући у виду планиране економске политике, пројектовани су основни макроекономски агрегати и индикатори за Републику Србију у периоду 2014–2016. године. Кориговане су на ниже пројекције БДП и повезаних индикатора за период 2014–2016. године, пре свега, због спорог и неизвесног опоравка земаља евро зоне и последично успоравања раста домаћег извоза, али и због оштрих мера фискалне политике које ће деловати на смањивање домаће тражње, пре свега личне потрошње становништва и државне потрошње.

Макроекономске пројекције за период од 2014. до 2016. године указују на успорену путању опоравка. Пројектована просечна стопа раста БДП за наредне три године од 1.6% заснована је, пре свега, на опоравку инвестиционе активности и расту извоза. Убрзање раста извоза и инвестиција су носећи развојни фактори који ће, уз реструктурирање привреде у правцу разменљивих добара, омогућити стварање основе за одржив раст привреде, уз смањивање унутрашње и спољне макроекономске неравнотеже.

Предвиђени кумулативни реални раст БДП од 4.9% у наредне три године заснован је на расту инвестиција и извоза робе и услуга по просечној годишњој реалној стопи од 7.7% и 7.1%, респективно, уз просечни годишњи пад личне потрошње (-0.9%) и државне потрошње (-3.4%). На тим основама обезбе-

* Документ Министарства финансија

диће се повећање продуктивности и промена привредне структуре у правцу раста удела индустрије и извоза у БДП.

Средњорочна макроекономска пројекција предвиђа да се на крају 2016. године обезбеди повећање удела инвестиција на 22.7% БДП, смањење удела државне потрошње у БДП на 16.4% и повећање удела извоза робе и услуга у БДП на 50.1%. При томе, у наредне три године предвиђа се повећање удела домаће штедње у БДП захваљујући расту приватне ште-

дње. Неопходан је нето прилив страних инвестиција од око 1.6 млрд евра просечно годишње, уз промену структуре улагања ка сектору разменљивих добара. Финансирање платног биланса подразумева истовремено смањивање удела дефицита робе и услуга и дефицита текућих трансакција (са донацијама) у БДП на 7.4% и 3.5%, респективно на крају 2016. године, како би се обезбедило смањивање апсорпционог јаза, одрживост спољног дуга, екстерна ликвидност и солвентност.

Пројекција основних макроекономских показатеља Републике Србије, 2014-2016. године

	Процена	Пројекција		
	2013	2014	2015	2016
Реални раст појединих компоненти БДП, %				
БДП, мил. динара (текуће цене)	3.761.289	4.007.841	4.292.142	4.583.750
Реални раст БДП	*2.5	1.0	1.8	2.0
Лична потрошња	- 1.2	- 1.8	- 0.6	- 0.3
Државна потрошња	- 3.0	- 2.2	- 4.4	- 3.6
Инвестиције	- 3.4	4.7	9.6	8.9
Извоз робе и услуга	14.0	6.4	7.0	7.7
Увоз робе и услуга	2.3	1.6	3.5	4.6
Салдо робе и услуга (у еврима), % БДП	- 11.9	- 10.0	- 8.6	- 7.4
Инфлација, крај периода, у %	5.5	5.5	5.0	4.5
Инвестициони рацио, % БДП	19.1	20.0	21.4	22.7

Извор: Министарство финансија

* Податак Републичког завода за статистику

ПОСЛОВНА ПОЛИТИКА ЈУБМЕС БАНКЕ А. Д. ЗА 2014. ГОДИНУ

Пословна политика Банке за 2014. годину пројектована је на основу стратешког оквира пословања Банке за период 2014-2016. године, усаглашеног са Стратегијом управљања ризицима и Стратегијом управљања капиталом Банке, на основу остварених пословних резултата Банке у 2013. години, односно актуелне тржишне позиције Банке, као и на основу текућих и очекиваних макроекономских и тржишних услова пословања у финансијском и реалном сектору.

Узимајући у обзир макроекономске услове пословања, тренутну тржишну позицију, као и финансијски потенцијал Банке, дефинисани су њени следећи стратешки циљеви за период 2014-2016. године:

- стабилно, ликвидно и профитабилно пословање, односно реализација додатне вредности уз остварене стопе приноса изнад просека банкарског сектора;
- јачање капиталне основе у поступку докапитализације Банке;
- раст обима пословне активности (мерено износом билансне суме), по стопи већој од просека банкарског сектора, односно раст тржишног учешћа Банке у банкарском сектору Србије;
- проширење базе клијената кроз тржишну идентификацију услуга Банке код нових - потенцијалних клијената, у делу привреде, локалне самоуправе и становништва, а кроз проактивну стратегију маркетинга;
- успешно позиционирање Банке на финансијском

тржишту, дугорочно посматрано, њеним развојем као специјализоване, динамичне и финансијски јаке институције, препознатљиве по високом квалитету производа и услуга које нуди клијентима;

- активно управљање лошим пласманима;
- одржавање позитивног тренда раста депозитног потенцијала из 2013. године, и
- активан менаџмент кредитног портфела Банке, уз проширење базе клијената, продужење рочности и диверсификацију пласмана.

У функцији реализације горе наведених стратешких циљева Банка ће наставити да развија модеран систем праћења и унапређења пословања са аспекта процене изложености ризицима, уз правовремено и адекватно реаговање увођењем корективних мера, што подразумева и перманентну едукацију запослених у циљу потпуног разумевања процеса управљања ризицима, примену доброг корпоративног управљања, као и редовне комуникације са руководством Банке.

Како су горе поменути стратешки циљеви засновани на информацијама које потичу из пословног амбијента, њихова реализација зависиће, између осталог, и од намера других привредних субјеката из окружења, као и економских, технолошких и других чинилаца који детерминишу сваку планску одлуку, што претпоставља ризик и неизвесност испуњења.

У складу са стратешким циљевима Банке, Пословна политика за 2014. годину заснована је на поштовању основних принципа банкарског пословања, уз потпуну заштиту интереса акционара. С тим у вези, у обављању пословних активности Банка ће се придржавати следећих принципа пословања:

- принципа ефикасности и квалитета услуга, основне претпоставке за унапређење пословања Банке;
- принципа ликвидности, са циљем остварења стабилне ликвидне позиције Банке, кроз јачање дугорочних и сопствених извора средстава и измену структуре депозитног потенцијала;
- принципа сигурности и солвентности, кроз усклађивање рочне структуре обавеза и потраживања, и
- принципа профитабилности и рентабилности.

Полазећи од претходног, као основни циљеви Пословне политике Банке у 2014. години дефинисани су:

- континуитет стабилног пословања из претходних година, уз позитивну стопу приноса на ангажована средства ;
- усклађеност свих параметара пословања Банке са прописаним критеријумима, односно усклађеност свих активности Банке са усвојеним политикама ризика Банке;
- континуирано идентификовање, мерење и процењивање ризика и управљање ризицима на начин који ће омогућити раст и развој Банке, уз одржавање прихватљивог нивоа ризичности дефинисаног стратегијом управљања ризицима;
- одржавање реалног раста обима пословне активности у складу са ограничењима везаним за преовлађујуће трендове на тржишту и пословање уз потпуно остварење начела ликвидности, сигурности и профитабилности и свођење могућих ризика на оптимални ниво;
- смањење имобилизације новчаних средстава и увећање учешћа каматноне активе у укупном билансу, уз одржавање оптималне ликвидности;
- унапређење и значајан раст кредитног портфеља, привлачењем нових клијената кроз унапређење постојећих и развој нових банкарских производа и услуга и висока одговорност у поступку одобравања кредита и учешћа у осталим видовима финансирања, уз стриктно поштовање поступака и критеријума управљања банкарским ризицима (с тим у вези, Банка ће тежити увећању броја клијената, смањењу концентрације и диверсификацији пласмана);
- раст учешћа послова са физичким лицима у укупној каматносној активи Банке, кроз активнију понуду банкарских производа, са циљем раста и диверсификације пласмана;
- развијање пословања у корпоративном сектору у циљу, пре свега, задржавања и везивања на дужи рок постојећих клијената, ширење броја великих корпоративних клијената, као и малих и средњих предузећа;
- развој нових банкарских производа и услуга у пословању са становништвом и предузетницима, малим и средњим предузећима;
- усмеравање потенцијала у мање ризичне пласмане, водећи рачуна о њиховој дисперзији и дајући приоритет ликвидности и сигурности;
- одржавање рестриктивног приступа у трошковној политици Банке (ефикасно управљање, како каматним тако и осталим расходима) ,
- постизање стабилности извора средстава, кроз стицање сопствених извора и привлачење депозита, пре свега, кроз даљи раст трансакционих депозита (генерално, Банка ће у свом пословању тежити даљем расту депозитног потенцијала на начин који ће по обиму, рочној и наменској структури,

обезбедити стабилну базу извора средстава);

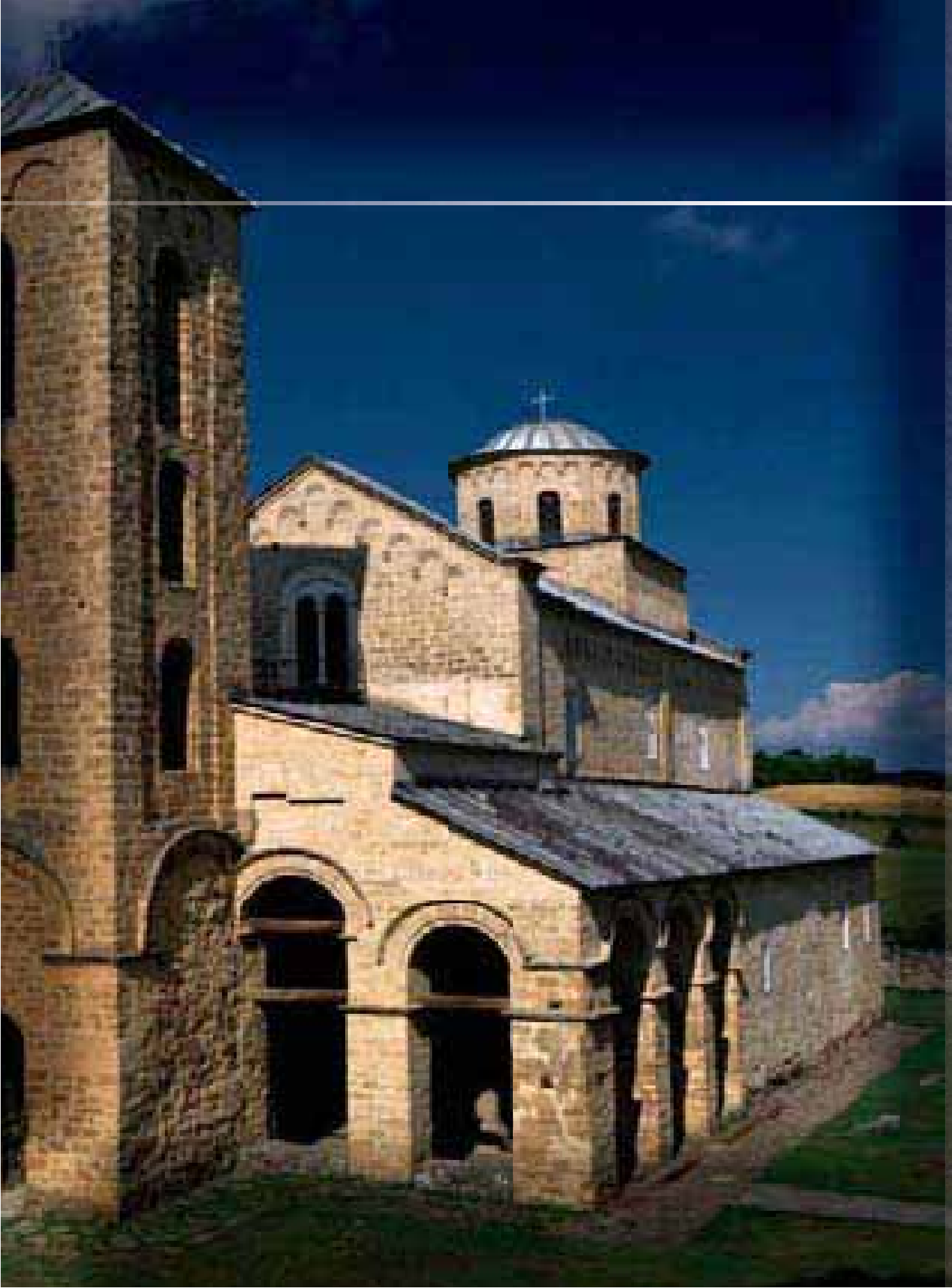
- унапређење ефикасности у коришћењу унутрашњих потенцијала Банке;
- раст кредитног потенцијала Банке ангажовањем на отварању кредитних линија код страних банака и међународних организација;
- унапређење и раст пословне активности у области гаранцијског пословања Банке;
- раст обима електронског платног промета, као и увећање броја клијената у динарском и девизном платном промету и увећање броја клијената корисника услуга платних картица Банке;
- даље унапређење кадровске структуре и организације с циљем јасног разграничења обавеза и одговорности и стварања могућности процене и мерења ефеката рада организационих јединица, као основе за утврђивање зарада запослених;
- стимулативно награђивање запослених у одређеним организационим јединицама Банке, одређених руководилаца и других лица на име процењеног учешћа - доприноса у остваривању одлука Скупштине Банке и постављених циљева пословања, и унапређење квалитета рада и обезбеђење даљег стручног усавршавања запослених у Банци, кроз пословну обуку, курсеве, саветовања и друге видове стручног усавршавања и образовања.

Ктитор краљ Стефан Урош I са моделом цркве Сопотани у руци фреска у наосу

М А Н А С Т И Р *Солобани*

Налази се на самом извору Рашке, код Новог Пазара, а задужбина је краља Уроша I Немањића (1243-1276). Његова изградња трајала је до 1260. године, а онда га је у 14. веку дозидео Урошев праунук Душан. Ова задужбина својом величином и лепотом надмашује све дотадашње српске цркве. У централном делу манастира су фреске које се сматрају врхунцем не само српског већ и европског фреско-сликарства. Лепота покрета, јасне боје и засенчене композиције представљају претечу италијанске ренесансе. Право је чудо да су се одржале, ако се зна да је страдање манастира започело убрзо након Косовске битке, да је два пута остајао без крова, да суга, крајем седамнаестог века Турци запалили и да је због тога дуго био напуштен (његова обнова започета је, по трећи пут, 1926.) На UNESCO листи је од 1979. године.

ПОСЛОВАЊЕ У 2013. ГОДИНИ

ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ПОСЛОВАЊУ

Пословање Банке у 2013. години карактерише:

- *Усклађеност свих показатеља пословања Банке са Законом о банкама;*
- *Континуитет рентабилног пословања из претходних година.* Банка је у 2013. години остварила позитивну стопу приноса на ангажована средства и поред релативно високог износа исправки вредности, које су за исти период обрачунате у износу од нето 360.0 мил. динара;
- *Билансна сума Банке крајем 2013. године износи 14.78 млрд динара или 128.9 мил. евра и одражава повећање обима пословне активности у односу на крај 2012. године у нето износу од 4.6 млрд динара, или номинално за 44.0 %;*
- *Висока стопа динарске и девизне ликвидности.* Банка има релативно високо учешће ликвидне aktive (примарни и секундарни извори ликвидности) у укупној билансној суми, што представља значајну компаративну предност у условима нарушене финансијске равнотеже. Износ пласмана у примарне и секундарне изворе ликвидности је приближан нивоу укупних обавеза Банке;
- *Повећање вредности укупног капитала Банке.* Капитал Банке повећан је до краја 2013. године, у односу на његову вредност крајем 2012. године, номинално за додатних 360.0 мил. динара, пре свега по основу повећања вредности непокретности Банке. Укупан капитал Банке на дан 31.12. 2013. године износи 5.55 млрд динара или 48.4 мил. евра;
- *Стабилност извора финансирања.* Са стањем на дан 31. 12. 2013. године укупан капитал учествује са

37.6% у укупном финансијском потенцијалу Банке, што је значајно изнад просека банкарског сектора, и потврда је стабилности извора финансирања и, уједно, гаранција стабилности пословања Банке у току наредног периода;

- *Релативно висока стопа адекватности капитала.* Током 2013. године стопа адекватности капитала Банке била је натпросечно висока, што је, пре свега, резултат Пословне политике и опредељења Банке за сигурније пласирање. Наиме, дајући приоритет ликвидности и сигурности у односу на профитабилност, Банка је ангажовање финансијског потенцијала усмерила у пласмане нижег кредитног ризика и, последично, нижег приноса;
- *Значајан раст депозитног потенцијала Банке у условима ниске ликвидности реалног сектора.* Укупни депозити код Банке на дан 31. 12. 2013. године износе 8.9 млрд динара, или око 77.6 мил. евра, чиме су, у односу на стање крајем 2012. године, номинално увећани за 2.03 пута, или за око 4.5 млрд динара, што је додатна потврда високог пословног рејтинга Банке;
- *Проширење базе клијената и раст укупне кредитне активности Банке на плану кредитирања корпоративних клијената.* Кредити корпоративним клијентима Банке крајем 2013. године износили су бруто 3.06 млрд динара или 26.7 мил. евра, чиме су, у односу на стање с краја 2012. г одине, повећани за 50 %;
- *Подршка клијентима Банке у поступку репрограма кредитних обавеза.* Банка се и током 2013. године активно бавила наплатом проблематичних пласмана и заједно са дужницима изналазила најповољније

могућности и начине измиревања обавеза, уз динамику која им омогућава наставак редовног обављања пословне активности, и

- *Повећање ванбилансне активности Банке.* Укупна ванбилансна активност Банке на дан 31. 12. 2013.

године износила је 27.12 мрлд динара (у децембру 2012. године - 20.4 мрлд динара), у оквиру чега укупан обим гаранцијског пословања Банке износи 2.09 мрлд динара, или 18.2 мил. евра.

РАД УПРАВНОГ ОДБОРА И ИЗВРШНОГ ОДБОРА БАНКЕ

Организација ЈУБМЕС банке одражава интересе акционара за континуелни развој, интензивирање пословних активности и профитабилно пословање, у складу са прописима и савременим банкарским стандардима, уз посвећивање пуне пажње управљању банкарским ризицима и њиховом минимизирању.

Управни одбор Банке је највиши орган управљања Банком у периоду између седница Скупштине Банке, са највећом одговорношћу за стратешке правце развоја и надзор над радом Извршног одбора Банке и других њених органа. Управни одбор Банке, чије надлежности су утврђене Статутом Банке, има 5 чланова, од којих су два члана независна, док су три из редова највећих акционара. На седници Скупштине акционара одржаној 24. априла 2013. године дошло је до промене чланова Управног одбора, па је на крају 2013. године одбор радио у следећем саставу:

Зоран Лилић	независни члан	председник
др Анастасија Тања Ђелић	Република Србија	члан
Радован Мијаиловић	Концерн Фармаком МБ, Шабац	члан
др Александар Живковић	независни члан	члан
Милкица Радуловић	Република Србија	члан

Управни одбор је у 2013. години одржао 16 седница. У свим пословним активностима Управни одбор је подржавао развојну политику Банке, засновану на основним начелима банкарског пословања, и то:

- одржавању ликвидности и сигурности у пословању, нарочито у условима нарушене финансијске равнотеже;
- заштити Банке од ризика у пословању;
- повећању капитала Банке;
- унапређењу организације Банке и квалитета пружања банкарских услуга, и
- јачању тржишне позиције Банке.

Чланове Извршног одбора именује Управни одбор Банке, коме је Извршни одбор одговоран за свој рад. У складу са својим надлежностима, утврђеним Статутом Банке, Извршни одбор је у 2013. години одржао 112 седница. Пословне активности Извршног одбора Банке током претходне године биле су усмерене на избор најповољнијих решења са циљем одржавања ликвидности и профитабилности пословања, јачању економског положаја и раста тржишног учешћа Банке. У току прошле године дошло је до промене чланова Извршног одбора, тако да је на дан 31. 12. 2013. године одбор радио у следећем саставу:

Слободан Јањић	председник
Александар Малишић	заменик председника
Слободан Лечић	члан
Велибор Татић	члан
др Рајко Перић	члан

Подразумева се да чланови Управног одбора и Извршног одбора уживају висок пословни репутациони и да испуњавају критеријуме које прописује Народна банка Србије. Јасна расподела и разграничење овлашћења и одговорности између Управног одбора и Извршног одбора загарантована је прописима и Статутом ЈУБМЕС банке, којим се изричито предвиђа да једно лице не може бити истовремено члан оба органа.

ИЗВЕШТАЈ НЕЗАВИСНОГ РЕВИЗОРА

IZVEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

AKCIONARIMA I UPRAVNOM ODBORU JUBMES BANKE a.d. BEOGRAD

Izvršili smo reviziju priloženih finansijskih izveštaja JUBMES banke a.d. Beograd (u daljem tekstu "Banka"), koji obuhvataju bilans stanja na dan 31. decembra 2013. godine i odgovarajući bilans uspeha, izveštaj o promenama na kapitalu i izveštaj o tokovima gotovine za godinu koja se završava na taj dan, kao i pregled značajnih računovodstvenih politika i napomene uz finansijske izveštaje. Statistički aneks predstavlja sastavni deo ovih finansijskih izveštaja.

Odgovornost rukovodstva za finansijske izveštaje

Rukovodstvo Banke je odgovorno za sastavljanje i istinito prikazivanje ovih finansijskih izveštaja u skladu sa Zakonom o računovodstvu ("Službeni glasnik Republike Srbije", br. 62/2013), Zakonom o bankama ("Službeni glasnik Republike Srbije", br. 107/2005 i 91/2010) i relevantnim propisima Narodne banke Srbije koji regulišu finansijsko izveštavanje banaka, kao i za one interne kontrole koje rukovodstvo odredi kao neophodne u pripremi finansijskih izveštaja koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, nastale usled kriminalne radnje ili greške.

Odgovornost revizora

Naša je odgovornost da izrazimo mišljenje o ovim finansijskim izveštajima na osnovu izvršene revizije. Reviziju smo izvršili u skladu sa Međunarodnim standardima revizije. Ovi standardi nalažu da se pridržavamo etičkih zahteva i da reviziju planiramo i izvršimo na način koji omogućava da se, u razumnoj meri, uverimo da finansijski izveštaji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze.

Revizija uključuje sprovođenje postupaka radi pribavljanja revizijskih dokaza o iznosima i obelodanjivanjima u finansijskim izveštajima. Odabrani postupci su zasnovani na revizorskom prosuđivanju, uključujući procenu rizika postojanja materijalno značajnih pogrešnih iskaza u finansijskim izveštajima, nastalih usled kriminalne radnje ili greške. Prilikom procene rizika, revizor sagledava interne kontrole relevantne za sastavljanje i istinito prikazivanje finansijskih izveštaja radi osmišljavanja revizijskih postupaka koji su odgovarajući u datim okolnostima, ali ne u cilju izražavanja mišljenja o delotvornosti internih kontrola pravnog lica. Revizija takođe uključuje ocenu adekvatnosti primenjenih računovodstvenih politika i opravdanost računovodstvenih procena izvršenih od strane rukovodstva, kao i ocenu opšte prezentacije finansijskih izveštaja.

Smatramo da su revizijski dokazi koje smo pribavili dovoljni i odgovarajući i da obezbeđuju osnovu za izražavanje našeg mišljenja.

IZVEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

**AKCIONARIMA I UPRAVNOM ODBORU
JUBMES BANKE a.d. BEOGRAD (Nastavak)**

Mišljenje

Po našem mišljenju, finansijski izveštaji prikazuju istinito i objektivno, po svim materijalno značajnim pitanjima, finansijsku poziciju Banke na dan 31. decembra 2013. godine, kao i rezultate njenog poslovanja i tokove gotovine za godinu koja se završava na taj dan, u skladu sa Zakonom o računovodstvu, Zakonom o bankama i relevantnim propisima Narodne banke Srbije koji regulišu finansijsko izveštavanje banaka.

Beograd, 3. mart 2014. godine

Danijela Krtinić
Ovlašćeni revizor

БИЛАНС СТАЊА

Укупна билансна сума ЈУБМЕС банке на дан 31. 12. 2013. године износила је 14,781 мил. динара (или 128.9 мил. евра). Мерено висином билансне суме, Банка је у 2013. години, захваљујући удвостручавању износа примљених депозита, забележила номинални раст пословне активности од око 45.2% (у 2012. години - 6.3%, а у 2011. - 7.8%) и реални раст (изражен у еврима) од 44.0%. Напомиње се да је у

2010. и 2009. години, у условима глобалне финансијске кризе, вредност билансне суме Банке уз значајне напоре била очувана на истом нивоу као крајем 2008. године, док је у току неколико претходних година (период 2005-2008. године), у којима се послоvalo у неупоредиво повољнијем амбијенту, билансна сума била реално кумулативно повећана за око 60%, без додатног задуживања Банке.

БИЛАНС СТАЊА БАНКЕ, УПОРЕДНИ ПРЕГЛЕД СТАЊА ЗА 31. 12. 2013., 2012. И 2011. ГОДИНЕ

(000 РСД)

БИЛАНСНЕ ПОЗИЦИЈЕ		31. 12. 2013	31. 12. 2012	31. 12. 2011
АКТИВА				
1.	Готовина и готовински еквиваленти	970.807	718.017	835.888
2.	Опозиви депозити и кредити	6.427.664	3.153.606	2.169.200
3.	Потраживања по основу камате, накнаде, продаје, промене фер вредности деривата и др.	233.152	45.218	35.854
4.	Дати кредити и депозити	4.002.433	2.747.978	2.829.634
5.	ХоВ (без сопствених акција)	658.573	1.094.578	1.302.810
6.	Удели (учешћа) у капиталу	150.977	141.551	60.492
7.	Остали пласмани	888.194	1.228.791	1.178.501
8.	Нематеријална улагања	11.192	12.688	14.188
9.	Основна средства	1.337.597	978.157	995.926
10.	Стална средства намењена продаји и средства пословања које се обуставља	24.368	24.368	24.368
11.	Остала средства	75.707	33.543	130.755
УКУПНО СРЕДСТВА		14.780.694	10.178.495	9.575.416

БИЛАНСНЕ ПОЗИЦИЈЕ		31. 12. 2013	31. 12. 2012	31. 12. 2011
ОБАВЕЗЕ		9.221.319	4.833.426	4.275.710
1.	Трансакциони депозити	2.056.286	746.494	868.762
2.	Остали депозити	6.846.782	3.619.938	2.212.164
3.	Примљени кредити	-	-	-
4.	Обавезе по основу камата, накнада и промене вредности деривата	2.715	632	3.200
5.	Резервисања	37.123	57.949	32.607
6.	Обавезе за порезе	3.167	2.221	2.826
7.	Обавезе из добитка	26.788	21.123	21.539
8.	Одложене пореске обавезе	89.707	53.314	38.494
9.	Остале обавезе	158.751	331.755	1.096.118
КАПИТАЛ		5.559.375	5.345.069	5.299.706
1.	Акцијски и остали капитал и емисиона премија	3.100.833	2.905.195	2.814.356
2.	Резерве	2.194.891	1.991.621	2.034.945
3.	Нереализовани губици на ХоВ	(12.660)	(16.423)	(13.174)
4.	Добитак	276.311	463.579	463.579
УКУПНО ИЗВОРИ СРЕДСТАВА		14.780.694	10.178.495	9.575.416

Капитал Банке, у износу од 5,559 мил. динара (или 48.5 мил. евра), увећан је у односу на 2012. годину за око 4.0% и учествује у структури укупне билансне суме са 37.6%, док обавезе у износу од 9,221 мил. динара (или 80.4 мил. евра) учествују са 62.4%. Константно висок удео сопствених извора средстава отвара широке могућности менаџменту Бан-

ке при уговарању рочности пласмана и у политици управљања ризиком ликвидности, а потврда је и високе стабилности извора финансирања и гаранција стабилности пословања.

Динарски подбиланс забележио је у 2013. години раст - како у апсолутном износу, тако и у погледу учешћа у укупној активи и пасиви. Учешће девизних

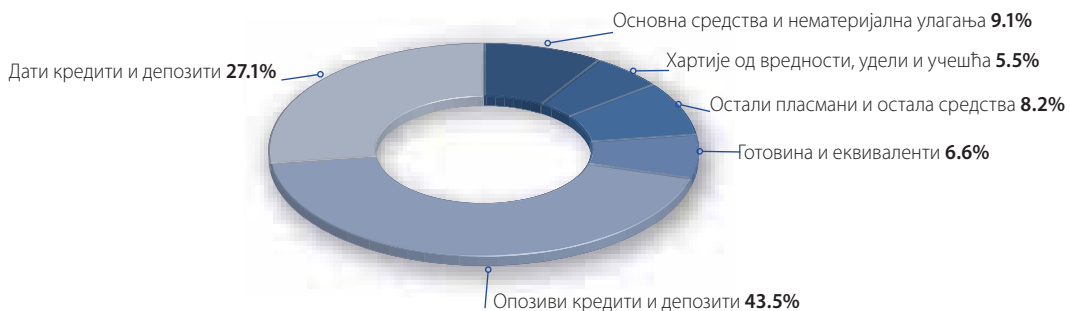
позиција у пословној имовини Банке (укључујући девизно индексирану активу) на дан 31. 12. 2013. године износило је око 31.2% (44.0% крајем 2012. године), а укупној пасиви Банке - око 29.9% (38.3% крајем 2012. године), што је последица управљања девизним ризиком одржавањем контролисано „дуге“ девизне позиције, првенствено у циљу обезбеђења високе девизне ликвидности.

Са становишта рочности, крајем 2013. године краткорочна средства су чинила 83.45% укупне активе Банке, а краткорочни извори средстава 49.84% њене пасиве. Ови подаци указују на изузетно повољан однос рочне структуре активе и пасиве, који је последица високог удела капитала Банке у структури њене билансне суме. На дан 31. децембра 2013. године рочна структура Банке је углавном усаглашена, са позитивним кумулативним диспаратетима (већом билансном активом од биланске пасиве) у свим рочним структурама, уз негативне диспаратете за групе које обухватају потраживања и обавезе са доспећима од 1 до 3 месеца, од 3 до 12 месеци и преко 1 године.

Пословна имовина (актива) Банке

У структури билансне активе Банке на дан 31. 12. 2013. године највеће је учешће опозивих кредита и депозита (депонована обавезна резерва у инострану валуту и потраживања у динарима од централне банке по репо операцијама) у износу од 6,428 мил. динара (56.1 мил. евра), датих кредита и депозита (пласмани клијентима и домаћим банкама) у износу од 4,002 мил. динара (34.9 мил. евра), као и основних средстава и нематеријалних улагања у износу од 1,349 мил. динара (11.8 мил. евра). Поред тога, билансну активу чине и: готовина и готовински еквиваленти у износу од 971 мил. динара (8.5 мил. евра), улагања у хартије од вредности (углавном есконтване менице и обвезнице Трезора), уделе и учешћа у капиталу, у износу од 810 мил. динара (7.1 мил. евра), као и остали пласмани и остала средства (највећим делом откупљена потраживања у девизама и динарима) у износу од 1,222 мил. динара (10.7 мил. евра). У односу на крај претходне године, на крају 2013. године забележене су следеће значајније измене у структури билансне активе:

Структура активе ЈУБМЕС банке на дан 31. 12. 2013. године

а) Значајан пораст учешћа опозивних кредита и депозита (са 31% на 43.5%), услед повећаног издвајања девизне обавезне резерве код НБС, који је последица следећих околности:

- осетног повећања девизних депозита правних лица и, у мањој мери, депозита становништва;
- неповољних услова пласирања девизних средстава под комерцијалним условима и код страних банака, које су, због неповољних услова тржишта новца, одбијале пријем орочених депозита;
- прописа НБС којима се депозити код страних банака, без обзира на њихов рејтинг, сматрају ризичним пласманима;

б) Повећање нивоа депозитних извора средстава омогућило је и значајан номинални раст датих кредита и депозита (за 45.6%), првенствено корпоративним клијентима и домаћим банкама;

в) Номинално је смањен ниво пласмана у хартије од вредности (за 40%), што је последица смањења обима пласмана Банке у есконт меница домаћих издавалаца, и

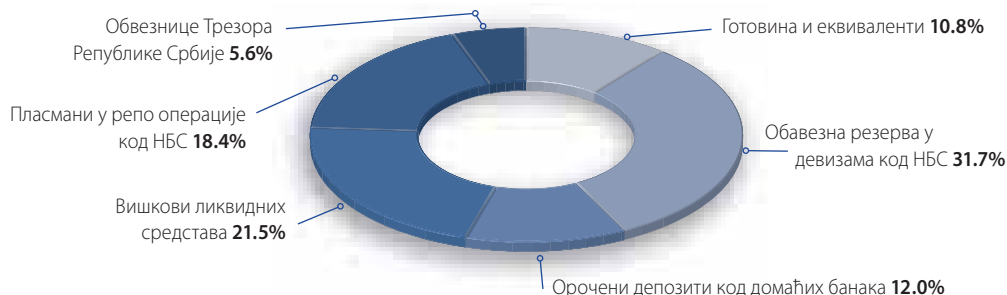
г) Номинално је повећана вредност основних средстава (за 36%), услед повећања вредности непокретности Банке.

Расположива ликвидна средства, ликвидност пословања

Висок ниво динарске и девизне ликвидности који је карактерисао пословање Банке ранијих година задржан је и током 2013. године. Банка је својом имовином и обавезама управљала тако да су дневно расположива ликвидна средства омогућавала несметано испуњавање обавеза саме Банке, као и да њени комитенти располажу својим средствима у складу са уговореним роковима. Дневно расположива ликвидна средства континуелно су одржавана на високом нивоу, а на дан 31.12. 2013. године износила су 8,976 мил. динара (78.3 мил. евра), чиме су надмашила суму укупних депозита положених код Банке.

Ова категорија средстава обухвата готовину и готовинске еквиваленте (готовина у динарима, ефикасан страни новац, средства на жиро рачуну Банке - укључујући динарску обавезну резерву, као и средства на контокорентним рачунима код иностраних кореспондентских банака), вишак динарских средстава пласиран код НБС и домаћих банака, вишак девизних средстава пласиран код домаћих и иностраних банака, обавезну резерву у девизама депоновану код НБС, као и пласмане код НБС по ос-

Структура расположивих ликвидних средстава ЈУБМЕС банке на дан 31. 12. 2013. године

нову репо операција и у обвезнице Трезора Републике Србије номиноване у динарима и девизама.

Готовина и готовински еквиваленти. Ову категорију ликвидне активе Банке чине динарска обавезна резерва издвојена на жиро рачуну Банке, средства на контокорентним рачунима код инобанка, као и ефективни динари и ефективан страни новац у благајни. На крају 2013. године стање ових средстава на рачунима Банке износило је 8.5 мил. евра, а повећано је у односу на крај претходне године (6.3 мил. евра) за 35%, првенствено због повећаног стања на жиро рачуну Банке, што је последица повећања износа обавезне резерве издвојеног у динарима. Просечно стање ових средстава у току године било је 21.9 мил. евра.

Вишак ликвидних средстава. Све дневне вишкове динарских ликвидних средстава Банка је депоновала преко ноћи код централне банке и код солвентних домаћих банака. Вишак динарских средстава пласиран је НБС у просечном износу од 840 мил. динара (у 2012. години: 179 мил. динара) по каматној стопи за депозитне олакшице која се кретала у распону од 7% до 9.25% годишње. Висок ниво ових пласмана, посебно у првој половини године, последица је опредељења НБС да главне операције на отвореном тржишту усмери ка повлачењу ликвидних средстава (трансакције продаје хартија од вредности кроз реверзне репо аукције ограниченог обима, по вишеструкој каматној стопи), што је резултирало падом репо каматних стопа. По овом основу у 2013. години остварен је приход од 70.7 мил. динара. Услед пада каматних стопа, другим домаћим банкама пласирано је „преко ноћи“ у просе-

ку свега 50 мил. динара (у 2012. години: 280 мил. динара) по каматној стопи у распону од 6.8% до 9.5%.

Вишкове девизних средстава Банка је орочевала код првокласних страних и солвентних домаћих банака на периоде 1 - 7 дана. Ниске каматне стопе на домаћем и иностраном тржишту новца, као и у неколико претходних година, првенствено су последица ниског нивоа каматних стопа Euribor, каматних стопа Европске централне банке као и Федералних резерви САД. Банка је орочевала девизна средства по каматној стопи од 0.08% до 0.25% за УСД и по стопи од 0.2% до 0.35% за ЕУР.

Пласмани код НБС и у обвезнице Трезора Републике Србије. Како су трансакције продаје хартија од вредности по методу вишеструке варијабилне каматне стопе и у ограниченом обиму, као главне операције НБС на отвореном тржишту, апострофирале иначе високу ликвидност банкарског сектора и допринеле паду каматних стопа, у првој половини 2013. године су каматне стопе на репо трансакције биле практично изједначене са каматном стопом коју је НБС признавала на вишак ликвидних средстава, што је довело и до смањења пласмана Банке у репо операције. У другој половини године, услед нешто мање наглашене ликвидности банака, репо каматне стопе су знатније одступале од каматне стопе на вишак ликвидних средстава, због чега је и Банка повећала пласмане у ове хартије од вредности. У току 2013. године ЈУБМЕС банка је у репо операције пласирала 46.2 млрд динара, по каматним стопама између 7.65% и 9.95%, уз просечно стање пласмана од 858 мил. динара, односно 1,653 мил. динара на крају године. .

У току 2013. године јавни дуг државе по основу емитованих хартија од вредности на домаћем тржишту је знатно увећан, по основу динарских обвезница са 355 млрд динара на 463 млрд динара, а по основу девизних хартија од вредности са 1.02 млрд евра на 1.18 млрд евра. У току прошле године повећано је учешће дугорочних хартија у јавном дугу. Тако су први пут емитоване динарске обвезнице са роком доспећа од 7 година и девизне обвезнице са роком доспећа од 5 година. На крају године стопе приноса на динарске обвезнице кретале су се у распону од 8.89% до 11.89%, а девизних – између 3.5% и 5.75%.

Банка је у току 2013. године, због повећања расположивих динарских и девизних средстава, повећала лимит за пласмане у државне хартије од вредности – са 400 мил. динара на 600 мил. динара. Банка је куповала динарске записе са роком доспећа од 3 месеца до 53 недеље које су носиле принос по стопи од 8.89% до 9.45%, као и дугорочне девизне хартије на рок од 1 године до 3 године (годишњи купон од 4.5 % до 4.875%), уз стопу приноса од 3.5% до 5.75%. На дан 31. 12. 2013. године стање краткорочних динарских обвезница Трезора у портфељу Банке било је 221 мил. динара, а дугорочних девизних – 2.45 мил. евра.

Обавезна резерва. Банка је у току прошле године, као и раније, у потпуности извршавала обавезе које се односе на обрачун и издвајање обавезне резерве у складу са прописима донетим од стране НБС, при чему је издвајала резерву чак и у већем износу од обрачунатог, што је последица ограничења нивоа изложености Банке према правним лицима,

односно према групама повезаних лица, укључујући и иностране контокорентне Банке.

У току године НБС није мењала начин обрачуна и проценат издвајања обавезне резерве. Динарска обавезна резерва обрачунава се само на динарске депозите са уговореним роком до 2 године, у константно непромењеном проценту издвајања од 5%, чиме се експлицитно афирмише подстицај банкама на прикупљање депозита у домаћој валути. Напомиње се да централна банка на девизну резерву издвојену у динарима признаје камату по стопи од 2.5% годишње, док на обавезну резерву издвојену у девизама камату не признаје. Девизна обавезна резерва на изворе са уговореном рочношћу до 2 године обрачунавана је по стопи од 29%, на девизне изворе са дужим уговореним роком – у висини од 22%, а на динарске обавезе индексираних девизном клаузулом по стопи од 50%. Процент издвајања обрачунате девизне обавезне резерве у динарима утврђен је у висини од 32% обрачунате девизне резерве на девизне обавезе са уговореном рочношћу до 2 године, а у висини од 24% на девизне обавезе са дужим уговореним роком.

Крајем 2013. године на жиро рачуну Банке била су имобилисана динарска средства у износу од 535.6 мил. динара (просек у току године: 404 мил. динара), у чему 120 мил. динара на име динарске обавезне резерве, а преостали износ на име дела девизне обавезне резерве чије је издвајање прописано у динарској противвредности, док је, на име обавезне резерве у девизама, на рачунима НБС издвојен износ у противвредности од око 7.8 мил. евра (годишњи просек: 10.1 мил. евра).

Валутну структуру обавезне резерве у девизама, издвојене на рачунима НБС, Банка је усклађивала са потребама своје девизне ликвидности, обезбеђујући неопходну структуру своје ликвидне девизне активе и, у мери у којој је било могуће, оптималне каматне приносе.

Дати кредити* и депозити

Укупни кредитни пласмани Банке и депозити банкама на крају 2013. године износили су, у нето износу (по извршеној исправци вредности) 4,002 мил. динара (34.9 мил. евра), номинално за 45.6% више него крајем 2012. године, што је последица повећања износа кредита привредним друштвима и депозита код банака. У структури укупне билансне суме Банке, кредитни пласмани учествују са 27.1%.

У секторској структури ове категорије пласмана Банке преовлађују кредити домаћим предузећима са 65.4%, у чему се на краткорочне кредите односи око 45%, а на дугорочне око 12%. На доспела потраживања отпада 43% ових пласмана, услед повећаног неизвршења обавеза више значајнијих клијената Банке. Крајем 2013. године доспела потраживања износила су 1,279 мил. динара, а годину дана раније 201 мил. динара.

Сагледано у целини, према критеријуму рочности преко 57% датих кредита и депозита крајем 2013. године чине краткорочни пласмани, док према валутној структури на дан 31. 12. 2013. године 81.5% чине динарски пласмани, 18.2% валутно индексирани, а свега 0.3% девизни пласмани.

* Детаљније у поглављу ПЛАСИРАЊЕ СРЕДСТАВА

Улагања у хартије од вредности, уделе и учешћа у капиталу**

Ове категорије улагања Банке на дан 31. 12. 2013. године износиле су око 809 мил. динара (око 7.1 мил. евра), односно око 5.5% њене билансне активе, у чему се на улагања Банке у хартије од вредности односи 659 мил. динара, а на улагања у уделе и учешћа у капиталу других правних лица 150 мил. динара.

У структури вредности поменутих улагања Банке, око 40% чине улагања у инострану валуту - у државне записе и обвезнице Републике Србије и обвезнице Републике Ирак, док су улагања у динарима извршена у есконт меница, обвезнице Трезора Републике Србије, акције домаћих банака и корпорација, и поменута улагања у уделе и учешћа у капиталу зависних предузећа.

Улагања у хартије од вредности смањена су за око 40% у односу на ниво крајем 2012. године, што је последица смањења пласмана у есконт меница издатих од стране домаћих комерцијалних дужника. Стање ове позиције улагања Банке крајем године износило је 144 мил. динара (723 мил. динара на крају 2012. године).

Остали пласмани

Поред ангажовања у виду есконтовања меница домаћих емитената, ЈУБМЕС банка је пласирала знатна средства кроз производ уведен у току 2010. године – факторинг, конципиран као откуп комерцијал-

** Детаљније у поглављу УЛАГАЊА У ХАРТИЈЕ ОД ВРЕДНОСТИ

них потраживања корпоративних клијената Банке уз конституисање регресног права, и то:

- од домаћих лица (откуп фактура), и
- од страних лица (откуп фактура, привремених грађевинских ситуација и потраживања по документарним лоро акредитивима).

На крају 2013. године стање откупљених потраживања од страних лица износило је 195 мил динара (око 1.7 мил. евра), а стање откупљених потраживања од домаћих лица – 557 мил. динара, укупно за око 36% мање него крајем претходне године. По пословима факторинга у 2013. години ЈУБМЕС банка је реализовала приходе од камата у висини од 152 мил. динара (преко 16% прихода по основу камата и накнада).

У ову категорију пласмана убрајају се доспели пласмани по активираним гаранцијама и авалима, који су достигли 322 мил. динара (крајем 2012. године: 122 мил. динара).

Извори средстава (пасива) Банке

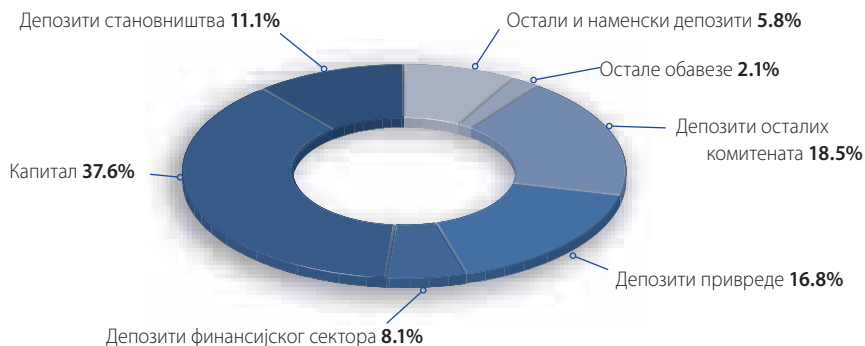
Обавезе Банке

Укупне обавезе Банке на крају 2013. године износе 9,221 мил. динара, или 80.4 мил. евра (чиме је током прошле године њихова вредност повећана за око 90%), и чине 62.4% укупног финансијског потенцијала Банке. У томе доминантно учешће, 96.5% имају депозити* у укупном износу од 8,903 мил. динара или око 77.7 мил. евра, који су више него удвостручени у односу на стање крајем 2012. године, чиме је непосредно креиран реалан раст билансне суме за 44% и повећано тржишно учешће Банке на домаћем банкарском тржишту са 0.36% на 0.53%.

Однос сопствених и позајмљених извора финансијског потенцијала Банке крајем 2013. године био је 0.60:1.00 (крајем 2012. године износио је 1.11:1.00), што је и даље далеко изнад просека банкарског сектора у Србији (0.27:1) и имплицира висок степен фи-

* Детаљније у поглављу ДЕПОЗИТНИ ПОСЛОВИ

Структура пасиве и капитал ЈУБМЕС банке 31. 12. 2013. године

нансијске самосталности и значајне могућности за финансирање њеног развоја. У условима смањене ликвидности у реалном сектору, повећање депозитног потенцијала био је прворазредни циљ пословне политике Банке за прошлу годину, који је значајно остварен и представља основу за повећање пословних активности.

Капитал Банке

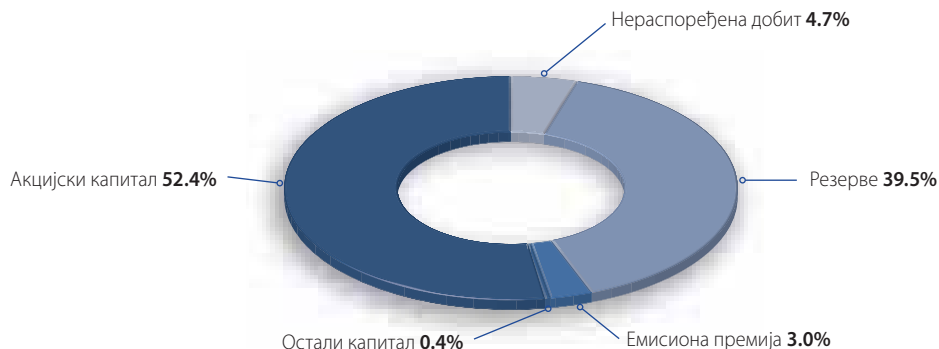
Дана 31. 12. 2013. године укупан капитал Банке (акцијски капитал, емисиона премија, резерве и акумулирана добит), износио је 5,559 мил. динара, или 48.5 мил. евра (крајем 2012. године – 5,345 мил. динара) и представљао 37.6% извора средстава Банке. За разлику од периода 2005-2008. године, када је укупан капитал био реално више него удвостручен, по основу нето остварене добити, последњих година, у пословном окружењу захваћеном кризом, за пословање Банке било је значајно одржавање реалне вредности капитала. О релативно високој капитализованости сведочи чињеница да је показа-

тељ адекватности капитала Банке крајем 2013. године био око 42.85%, а у целом банкарском сектору земље – мање од 21%.

Акцијски капитал Банке на дан 31. 12. 2013. године износи 2,912 мил. динара и исказан је кроз 288,330 обичних акција номиналне вредности од 10,100 динара. Акционари Банке су Република Србија и домаћа и страна правна и физичка лица, при чему је учешће Републике и домаћих лица у укупном акцијском капиталу Банке износило 74%, а учешће страних лица – преосталих 26%. Напомиње се да је у власништву физичких лица укупно 5.35% акцијског капитала Банке.

Одлуком Скупштине акционара Банке одржане 24. априла 2013. године, ЈУБМЕС банка је претварањем нераспоређене добити у акцијски капитал, по основу остварене добити у у 2012. години, кроз исплату дивиденде у акцијама, својим акционарима поделила 17,932 акције, чија је релативно потцењена тржишна вредност на дан 31. 12. 2013. године износила 1.25 милиона евра.

Структура капитала ЈУБМЕС банке на дан 31. 12. 2013. године

Тржишна цена акција Банке на дан 31. децембра 2013. године износила је 8,000 динара и била је за 35% нижа него крајем претходне године (12,331 динара). Тржишна капитализација ЈУБМЕС банке и износила је 2,307 мил. динара (или 20.12 мил. евра). Однос тржишне и књиговодствене вредности капитала Банке (Price to Book Value), који одговара истом коефицијенту за друге домаће банке чије се акције котирају на Берзи, имплицира значајан потенцијал раста тржишне цене акција Банке након стабилизације финансијског сектора, односно по окончању финансијске кризе. У протеклој години, као и у претходних неколико година, тржишне цене акција Банке нису адекватно илустровале њихову објективну вредност, будући да на њихово кретање у условима малог промета у трговању појачано утичу упрошћени показатељи и често нереална очекивања.

Ванбилансна евиденција Банке

Стање ванбилансног пословања Банке на дан 31. 12. 2013. године износи 27,467 мил. динара и, у односу на стање на крају претходне године, номинално је веће за 34.5%, првенствено као резултат повећања вредности средстава обезбеђења положених код Банке и укњижених у ванбилансну евиденцију.

Стање ризичне ванбилансне евиденције - ванбилансне активе која се класификује (чини дбене и плативе гаранције, авали и акцепти меница, непокривени акредитиви и неопозиве преузете обавезе)* крајем 2013. године износило је 3,706 мил. динара. Пласмани у име и за рачун трећих лица износили су 407 мил. динара, евидентиране обвезнице Републике Ирак 144 мил. динара, евидентиране купљене хартије од вредности 1,653 мил. динара, док је стање остале неризичне ванбилансне евиденције (углавном примљена средства обезбеђења, евидентиране лоро гаранције) износило 20,397 мил. динара, а остала ванбилансна актива 1,159 мил. динара.

* Детаљније у поглављу ГАРАНЦИЈЕ

Ванбилансна евиденција ЈУБМЕС банке на дан 31. 12. 2013. године

БИЛАНС УСПЕХА

Банка је у 2013. години (пре обрачуна ефеката девизног курса) остварила укупан приход у износу од 1,967.8 мил. динара, односно око 17.16 мил. евра, укупне расходе од 1,960.9 мил. динара тј. 17.10 мил. евра и нето добит по опорезивању у износу од 6.9 мил. динара. .

Смањење добити у протеклој години (у 2012. години остварена је добит од 164.3 мил. динара) непосредна је последица повећања нето расхода по однову индиректног отписа пласмана и резервисања и, у мањој мери, смањења прихода Банке од накнада. Пословање Банке у прошлој години обележено

Биланс успеха Банке за 2011, 2012 и 2013. годину

(у 000 РСД)

БИЛАНСНЕ ПОЗИЦИЈЕ	Индекс 2013/2012	I-XII 2013	I-XII 2012	I-XII 2011
Приходи од камата	107	933. 126	870. 751	980. 246
Расходи од камата	139	(189. 802)	(136. 620)	(141. 344)
1. Добит по основу камата	101	743. 324	733. 931	838. 902
Приходи од накнада и провизија	60	104. 348	172. 801	156. 383
Расходи од накнада и провизија	136	(20. 263)	(14. 913)	(13. 705)
2. Добит по основу накнада и провизија	53	84. 085	157. 888	142. 678
3. Нето добит (губитак) од продаје ХоВ	(1)	(439)	55. 980	4. 445
4. Нето приходи (расходи) од курсних разлика	(82)	19. 598	(23. 786)	25. 618
5. Приходи од дивиденди и учешћа	500	13. 655	2. 730	22. 362
6. Остали пословни приходи	697	133. 609	19. 167	16. 467
7. Нето приходи (расходи) од индиректног отписа пласмана и резервисања	276	(360. 076)	(130. 335)	(92. 719)
8. Трошкови зарада, накнада и осталих личних расхода	89	(339. 336)	(381. 187)	(373. 182)
9. Трошкови амортизације	92	(41. 386)	(44. 837)	(47. 265)
10. Оперативни и остали пословни расходи	82	(247. 590)	(300. 142)	(285. 098)
11. Нето приходи (расходи) од промене вредности имовине и обавеза	1	943	73. 631	(549)
ДОБИТ ПРЕ ОПОРЕЗИВАЊА	4	6. 217	163. 040	251. 659
12. Текући порез	---	----	(4. 918)	(11. 060)
13. Одложени порески приход	52	675	1286	497
НЕТО ДОБИТ	4	6. 892	159. 408	241. 096

је, ипак, вишом стопом оперативне ефикасности, будући да је “cost to income ratio” (однос оперативних расхода, укључујући трошкове зарада, накнада и нето добити од камата и накнада) за период од 1. јануара до 31. децембра 2013. године износио 76%, што, у поређењу са 81% за 2012. годину, илуструје нешто виши ниво продуктивности пословања Банке.

Камате и накнаде

Укупан приход Банке од камата и накнада износи у 2013. години 1,037.5 мил. динара (или 9.05 мил. евра), док је нето добит по истим основима износила 827.4 мил. динара (или око 7.2 мил. евра). У односу на 2012. годину, обрачуната нето добит Банке од камата и накнада смањена је за око 7.2%, што је и карактеристика пословања банкарског сектора у целини.

Банка је у 2013. години остварила приходе од камата у износу од 930.1 мил. динара, уз расходе по истом основу од 189.8 мил. динара. Високи каматни диференцијал (на сваких 4.90 динара реализованих прихода од камата - свега један динар каматних трошкова) одражава високу стопу учешћа сопствених извора у укупном финансијском потенцијалу Банке.

Камате. У структури укупних прихода од камата, приходи обрачунати по основу кредитних пласмана и депозита учествују са скоро 62% (575.4 мил. динара), док каматни приходи обрачунати по основу пласмана у хартије од вредности изnose 357.7 мил. динара (односе се на пласмане у репо операције, обвезнице Трезора Србије и обвезнице Републике Ирак, на пласмане у есконт меница и откуп потраживања). Благо повећање прихода од камата

у односу на 2012. годину највише је последица повећања пласмана код НБС по основу вишкова ликвидних средстава и обавезне резерве издвојене у динарима на жиро рачуну Банке. Раст расхода по основу камате од скоро 39% првенствено је последица пораста депозита приватних и јавних привредних друштава. Од укупно обрачунатих расхода по основу камата, 63.7 мил. динара, или једна трећина, чине камате обрачунате на депозите становништва (пре свега на орочене депозите у иностраној валути).

Накнаде. Укупни приходи од обрачунатих накнада у 2013. години износе 104.3 мил. динара, готово 40% мање од прихода остварених по том основу претходне године, што је у највећој мери последица мање обрачунатих накнада по основу факторинга. У структури прихода од накнада, 55% се односи на провизије обрачунате по основу издатих гаранција и послова откупа потраживања, а преосталих 45% на накнаде за обављање платног промета и друге банкарске услуге. Укупни расходи од накнада у 2012. години, који износе 20.2 мил. динара, а у њиховој структури око 38.5% чине плаћене накнаде за услуге платног промета.

Остали расходи

Банка је у посматраном периоду остварила нето расходе по основу индиректних отписа пласмана и резервисања у износу од 360.1 мил. динара, за 176% више од нето расхода забележених у 2012. години. Овакво кретање је резултат повећања формиране исправке вредности за билансне пласмане и резервисања за ванбилансну активу, што је последица реалног приступа процени обезвређења пласма-

на због погоршања ситуације у привреди Србије током 2013. и претходних година, као и отежане наплате пласмана Банке.

Овај негативни ефекат на биланс успеха Банке делимично је компензован смањењем трошкова зарада, накнада и осталих личних расхода (номинално за 11%; реално за 13%, с обзиром на годишњу инфлацију од 2. 2%) који су износили 339.3 мил. динара (у 2012 . години: 381.2 мил. динара), док се њихово учешће у укупним расходима, без ефеката курсних разлика, смањило са 24.5% на 17.3%. Исто тако, оперативни и други пословни расходи су смањени са 300.1 мил. динар у 2012. на 247.6 мил. динара у прошлој години, односно за 17.5% и представљају 12.6% укупних расхода Банке (у 2012. години: 19.2%).

Нето добит и профитабилност пословања Банке у 2013. години

У 2013. години, као и претходних година, ЈУБ-МЕС банка је, узимајући у обзир стандардне показатеље ефикасности пословања, остварила нешто боље резултате од просека банкарског сектора. Поређење учешћа Банке у укупној билансној суми (23. место; 0.53% учешћа) са местом по укупном капиталу банкарског сектора (19. место), односно по финансијском резултату банкарског сектора мереном оствареном добити пре опорезивања (15. место), говори о релативно добрим пословним резултатима.

Стандардни показатељи профитабилности пословања ЈУБМЕС банке и банкарског сектора Србије у целини за период 2009-2013. године, упоређени су у следећем прегледу:

ПОКАЗАТЕЉ	2013	2012	2011	2010	2009
Нето добит / Актива (RoA)					
ЈУБМЕС банка	0.05%	1.57%	2,63%	2.31%	3.82%
Банкарски сектор - просек	""- 0.02%	**0.97%	*1.23%	1.00%	0.93%
Нето добит / Капитал (RoE)					
ЈУБМЕС банка	0.12%	2.98%	4,75%	4.15%	13.90%
Банкарски сектор - просек	""- 0.10%	**4.65%	*6.04%	5.08%	4.48%
Нето добит / Запослени					
ЈУБМЕС банка	EUR 452	EUR 11948	EUR 20041	EUR 16234	EUR 27832
Банкарски сектор - просек	""- EUR 24	**EUR 7866	*EUR 8959	EUR 8056	EUR 6630
Нето приход од камате / Актива					
ЈУБМЕС банка	5.03%	7.21%	8.76%	6.76%	7.27%
Банкарски сектор - просек	""4.54%	""4.07%	"5.81%	4.28%	4.65%

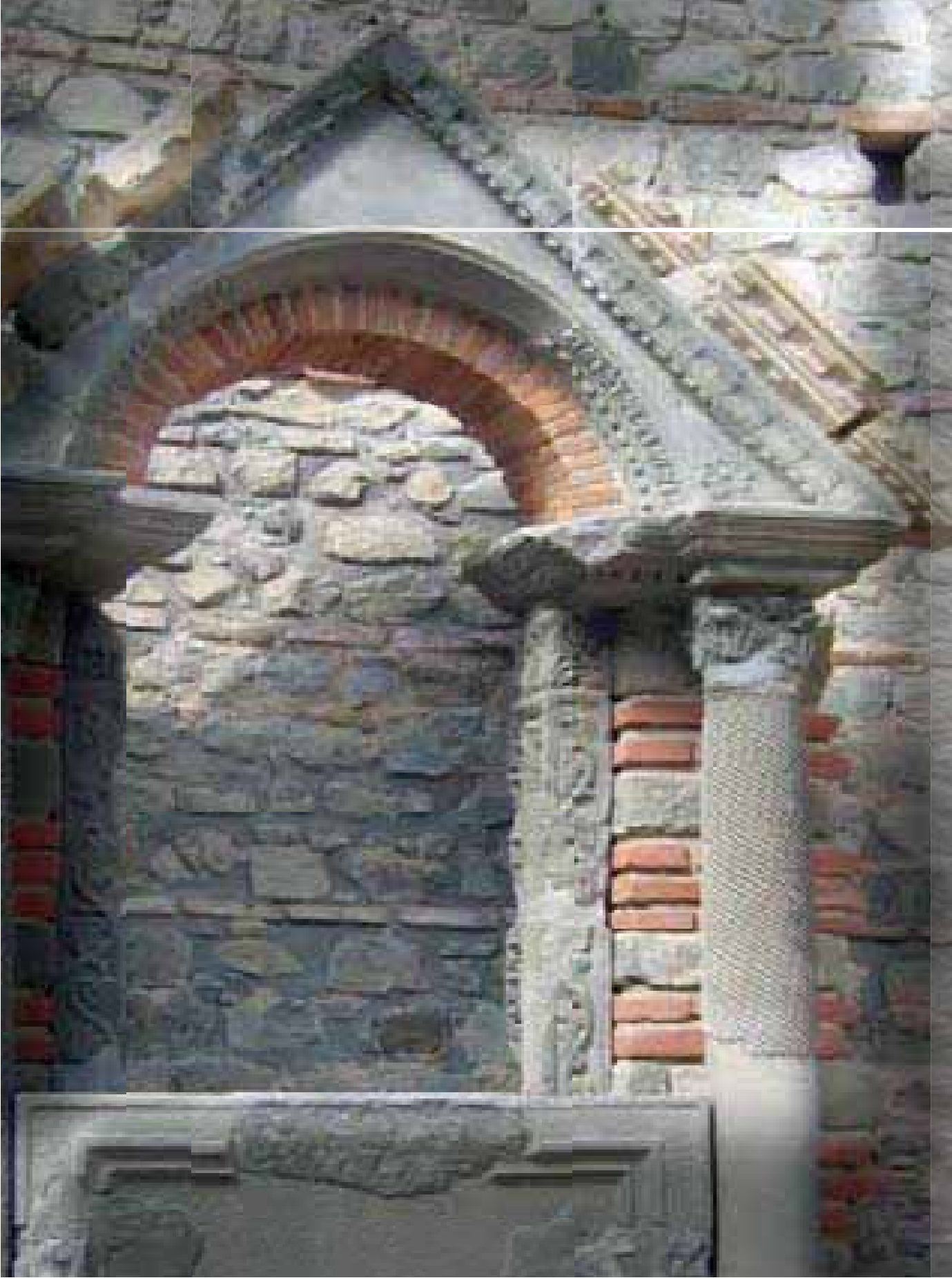
Ради илустративности података - у *2011. - без података за Агробанку, у **2012. - без података за Развојну банку Војводине, а у ""2013. - без података за Нову Агробанку, Привредну банку Београд и Универзал банку (дозвола НБС одузета 31. 01. 2014. године)

FELIX ROMULIANA

Гамзиград

На око 250 км источно од Београда, у Гамзиграду, налазе се рушевине ове царске палате подигнуте по замисли римског императора Галерија Максимијана, почетком 4. века. Тугде је рођен подигао је ово велелепно здање себи и својој мајци Ромули, по којој је палата и добила име, Јупитеров храм, као и три цркве. Приликом ископавања започето 1953. године откривене су и две гробнице, као и два ретка споменика у виду хумке који означавају место где су били спаљени император и његова мајка. Испод Ромулијане још увек се налазе две хиљаде квадратних метара неоткривених мозаика, а од оних који су угледали светлост дана најлепши представљају Дионизија и лавиринт (чувају се у Народном музеју у Зајечару). Ово археолошко налазиште из трећег века је на UNESCO листи од 2007.

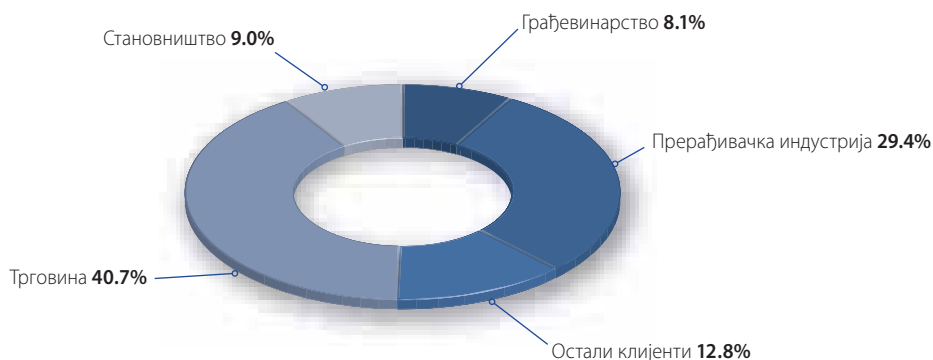
ПЛАСИРАЊЕ СРЕДСТАВА И ГАРАНЦИЈСКО ПОСЛОВАЊЕ
ДЕПОЗИТНИ ПОСЛОВОИ

КРЕДИТНИ ПЛАСМАНИ

У 2013. години кредитни пласмани клијентима Банке (не рачунајући краткорочне депозите дате домаћим банкама у износу од 1,075 мил. динара, који су такође формално класификовани као кредити) повећани су у односу на крај претходне године за 30%, а на дан 31. 12. 2013. године износили су у нето износу, по извршеним исправкама вредности, 2,927 мил. динара (25.5 мил. евра), чинећи 19.8% њене билансне активе. Повећање кредитних пласмана Банке односи се на кредите одобрене привредним друштвима, односно корпоративним клијентима. Ипак, релативно низак удео кредитних пласмана клијентима у билансној активи последица је конзервативније политике пласирања средстава и по-

већане исправке вредности кредита, услед општег погоршања пословања у реалном сектору и смањене наплативости пласмана Банке, односно знатног доспевања обавеза корпоративних клијената у статус неизвршења. У прилог томе, напомиње се да је крајем прошле године удео отписаних пласмана у укупним пласманима Банке достигао 10.12%, док је годину дана раније износио 5.54%, да је коефицијент учешћа „лоших кредита“ (NPL) у кредитним пласманима достигао 36.39% (крајем 2012. године: 16.34%), а да су доспела потраживања Банке по датим кредитима на дан 31. 12. 2013. године износила 1,275 мил. динара, у односу на свега 198 мил. динара годину дана раније.

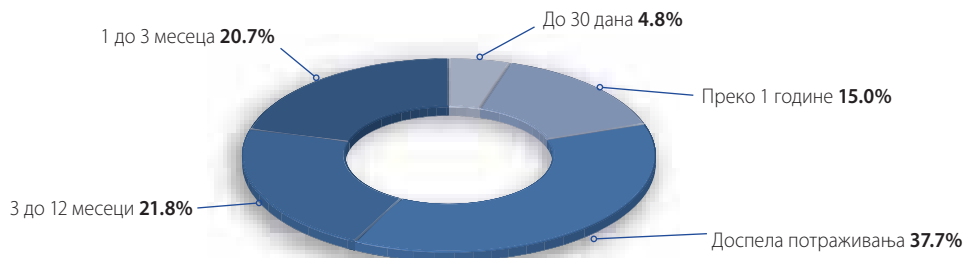
Секторска структура кредитних пласмана Банке 31. 12. 2013. године

Према критеријуму рочности, 85.6% кредита (укључујући и доспела потраживања) одобрених клијентима Банке крајем 2013. године припада категорији краткорочних пласмана – до године дана,

док је, према валутној структури, удео динарских кредита био 74.7%, валутно индексираних 24.9%, а девизних - свега 0.4%.

Рочна структура доспећа кредитних пласмана Банке 31. 12. 2013. године

Кредитна политика Банке

Пословном политиком за 2013. годину, Банка је планирала повећање пласмана у складу са очекиваним повећањем потенцијала и планираним смањењем имобилизације средстава, као и веће учешће каматоносне активе у укупном билансу. Политика пласмана подразумевала је да Банка своје пословање обавља водећи рачуна о квалитету кредитног портфолија, смањењу ризика, повећању коефицијента обрта, дисперзији пласмана, очувању вредности капитала и адекватности капитала, повећању економске ефикасности ангажованих средстава и о контроли усклађености са прописаним показатељима пословања.

Такође је предвиђено да се пласмани Банке усмеравају клијентима са којима Банка има трајан пословни однос, уз остваривање максималне сигурности и рентабилности пословања Банке, као и да, при испуњењу осталих услова, Банка даје предност:

- клијентима који имају отворене текуће рачуне код Банке и који у већем обиму обављају платни промет преко тих рачуна;

- клијентима који преко Банке обављају девизно пословање, и
- клијентима који дају депозит ради обезбеђења враћања кредита.

Политиком пласмана је предвиђено да Банка, у оквирима расположивог потенцијала и у складу са рочном структуром извора средстава, одобрава краткорочне и дугорочне кредите и новим клијентима - предузећима, радњама, установама, грађанима и осталим клијентима.

Кредитирање правних лица

Клијентима Банке, корпорацијама, малим и средњим предузећима, као и предузетницима, у 2013. години кредити су одобравани уз различита средства обезбеђења: хипотеке на непокретности, девизне и динарске депозитне колатерале, гаранције првокласних банака и менице авалиране од првокласних банака, бланко сопствене менице правних и физичких лица, уговорна и менична овлашћења, јемства на основу уговора о приступању дугу, залога

хартија од вредности (обвезнице државе, акције, инвестиционе јединице), ручна залога на покретним стварима, полисе осигурања кредита винкулиране у корист Банке, уговарање билансног нетирања и др. Дугорочни кредити су у правилу уговорани уз реално обезбеђење - хипотеке првог реда на непокретностима уписаним у корист Банке, девизног и динарског депозитног колатерала или усмерене будуће уговорене наплате по извозним пословима на рачун корисника кредита код Банке.

Банка је у току прошле године правним лицима (корпорацијама, малим и средњим предузећима, предузетницима и другим правним лицима) нудила следеће категорије кредита:

- оквирне дугорочне кредитне аранжмане;
- дугорочне инвестиционе кредите и кредите за радове у земљи и иностранству;
- дугорочне кредите за трајна обртна средства;
- дугорочне кредите за набавку опреме, превозних средстава и возила за потребе пословања;
- дугорочне кредите за куповину, изградњу и адаптацију пословног простора;
- краткорочне кредите за обртна средства са сукцесивним или једнократним враћањем;
- краткорочне кредите за припрему извоза;
- револвинг краткорочне кредите;
- кредите по основу пројектног финансирања реализације грађевинских и других објеката;
- краткорочне кредите за куповину акција на берзи, уз успостављање залога на акцијама;
- депозитне кредите, у висини и на рок једнак периоду орочавања наменског депозита;
- start up кредите за предузетнике и правна лица која започињу пословну активност уз учешће од 20% износа кредита и јемство другог правног лица;

- *overdraft* кредите - дозвољено прекорачење по текућем рачуну са роком отплате до 12 месеци уз обезбеђење бланко сопственим меницама корисника кредита и уговорним овлашћењима, и
- кредите за рефинансирање кредита код других банака.

Стање кредита одобрених правним лицима на дан 31. 12. 2013. године износило је 3,060 милиона динара, односно 26.7 мил. евра, од чега 8. 1 мил динара представља динарску противвредност кредита одобрених у девизама за потребе плаћања према иностранству.

Краткорочни кредити одобрени су уз фиксну каматну стопу између 10.03% и 29.84% на динарске, односно од 12.01% до 14.02% за кредите у иностранству или индексиране валутном клаузулом. Дугорочни кредити одобрени су на период до 10 година, уз фиксну каматну стопу од 11.00% до 14.02% за кредите индексиране валутном клаузулом, односно до 14.50% до 17.00% за динарске кредите. На репрограмисане кредите зарачунавана је камата по стопи од 10.00% до 19.20% на годишњем нивоу, а на субвенционисане по стопи у висини референтне каматне стопе.

Кредитирање становништва

ЈУБМЕС банка је у току 2013 . године грађанима одобривала краткорочне и дугорочне кредите. На дан 31. 12. 2013. године стање кредитних пласмана становништву износило је 304.5 мил. динара, односно 2.72 мил. евра. По основу камата и накнада из ових послова Банка је прошле године наплатила 28.9 мил. динара.

Дугорочни кредити одобрени су са каматом

по стопи од 5% до 21% годишње, потрошачки кредити по стопи од 16% до 23%, готовински по стопи од 12.5% до 24%, кредити на бази депозита по стопи од 5% годишње, а прекорачења на рачунима грађана по стопи од 1.5% до 2% месечно.

Банка у пласману има следеће врсте кредита:

- стамбени кредити – динарски кредити и кредити са валутном клаузулом;
- кредити за куповину аутомобила уз учешће корисника кредита – динарски и са валутном клаузулом;
- готовински кредити – динарски краткорочни и дугорочни кредити, дугорочни кредити са валутном
- клаузулом (без положеног девизног депозита, са делимичним или 100% положеним девизним депозитом);
- ломбардни кредити;
- искоришћени одобрени лимити по кредитним картицама,
- остали кредити (динарски потрошачки и готовински субвенционисани кредити, одобрени у складу са одговорарајућим уредбама Владе Републике Србије и др.); и
- искоришћени одобрени негативни салдо (overdraft) по текућим рачунима грађана, текућим рачунима грађана.

Структура кредита становништву по врстама производа са стањем на дан 31. децембра 2013. године

(000 динара)		
	2013	2012
Стамбени кредити	210,338	247,263
Кредити по кредитним картицама	4,775	5,051
Дугорочни готовински кредити	60,414	71,328
Дугорочни кредити за куповину аутомобила	5,913	9,992
Ломбардни кредити	3,218	3,218
Минусни салдо на текућим рачунима	7,921	4,281
Остали кредити физичким лицима	11,826	21,716
Укупно:	304,454	362,849

Смањење пласмана Банке физичким лицима у протеклој години последица је ефекта кризних кретања на сектор становништва, која су се директно одразила на оне категорије кредита које имају карактер дугорочних улагања, какав је случај са стамбеним кредитима, као и кредитима за куповину аутомобила. Због повољнијег модела отплате, у протеклој години, као и у 2012. години, корисници ненаменских кредита су се задуживали по готовинским кредитима, уместо по кредитним картицама.

УЛАГАЊА У ХАРТИЈЕ ОД ВРЕДНОСТИ

Књиговодствена вредност улагања Банке у хартије од вредности, са стањем на дан 31. 12. 2013. године, износи 658.6 мил. динара, или око 5.8 мил. евра, и чини 4.46% билансне суме ЈУБМЕС банке. У односу на стање на крају претходне године, стање ових улагања смањено је за скоро 40% или 416 мил. динара, што је последица смањеног обима финанси-

рања клијената Банке есконтовањем меница њихових домаћих дужника.

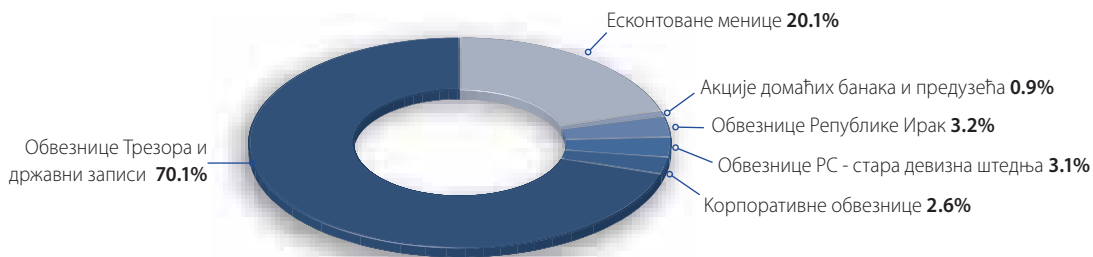
Укупан портфељ Банке крајем 2013. године чине:

- власничке хартије од вредности - акције других банака и предузећа које се котирају на Београдској берзи, у износу од 6.8 мил динара, од којих 6.7 мил. динара представља хартије од вредности расположиве за продају, а преосталих 61,000 динара хартије по фер вредности кроз биланс успеха;
- корпоративне обвезнице које се држе до доспећа, у износу од 18.2 мил. динара;
- дужничке хартије од вредности - обвезнице Републике Србије за регулисање дуга по основу старе девизне штедње номиниране у еврима, у динарској противвредности од 21.8 мил. динара, по фер вредности кроз биланс успеха;

- дужничке хартије од вредности - обвезнице Републике Ирак номиниране у америчким доларима, које су расположиве за продају, у динарској противвредности од 23.2 мил. динара;
- динарске обвезнице Трезора и девизни државни записи Републике Србије, који се држе до доспећа, у укупном износу од 501.9 мил. динара, и есконтоване менице које се држе до доспећа, у номиналном износу од 144 мил. динара.

У структури укупних улагања Банке у хартије од вредности крајем 2013. године, улагања у инострану валуту (девизни записи Републике Србије, обвезнице Републике Србије за регулисање дуга по основу старе девизне штедње и обвезнице Републике Ирак) 6.8%, док је преосталих 93.2% улагања извршено у хартије номиниране у динарима.

Структура улагања ЈУБМЕС банке у хартије од вредности 31. 12. 2013. године

Портфолио дужничких хартија од вредности

Девизне обвезнице Републике Србије. Номинална вредност обвезница Републике Србије за регулисање дуга по основу старе девизне штедње у портфељу Банке са стањем на дан 31. 12. 2013. године износила је EUR 199,882. Тржишна вредност портфеља обвезница била је мања за 4.73% и износила

је EUR 190,435.25, односно 21.8 мил. динара, уз одступање од номиналне вредности од EUR 9,446.75.

Обвезнице Републике Ирак. Номинална вредност обвезница Републике Ирак у поседу Банке на крају 2013. године износила је USD 328,943.02, док је њихова тржишна вредност износила USD 279,190.39, односно 27.3 мил. динара. Ове хартије од вредности Банка је откупила од ималаца који нису распо-

лагали довољним номиналним износом обвезница за трансфер и продају на организованом међународном тржишту.

Тржишна цена ових обвезница је крајем прошле године износила 84.875% номиналне вредности, да би почетком текуће 2014. године, порасла до 90% номиналне вредности, што је последица готово константног поверења инвеститора у способност Ирака да сервисира дуг, која не зависи од опоравка светске привреде и тржишта, колико од цена нафте. Како се обвезницама Ирака тргује на тржишту еуробондова, њихова вредност варира и у зависности од осцилација интервалутарног курса евра и америчког долара.

Менице у портфелу Банке. У структури портфела хартија од вредности крајем 2013. године, Банка је имала евидентиране и хартије од вредности које се држе до доспећа у динарима – менице издате од стране солвентних домаћих корпорација у номиналној вредности од 144 мил. динара.

Обвезнице Трезора Републике Србије. ЈУБМЕС банка је у току 2013. године, због повећања расположивих динарских и девизних средстава, повећала лимит за пласмане у државне хартије од вредности са 400 мил. динара на 600 мил. динара. Банка је куповала динарске записе са роком доспећа од 3 месеца до 53 недеље које су носиле принос по стопи од 8.89% до 9.45%. На дан 31. 12. 2013. године стање краткорочних динарских обвезница Трезора у портфелу Банке било је 221 мил. динара. Током године Банка је куповала и дугорочне девизне хартије на рок од 1 године до 3 године (годишњи купон од 4.5 % до 4.875%), уз стопу приноса од 3.5% до 5.75%. Крајем. године стање дугорочних девизних обвезница – записа Републике Србије у портфелу Банке било је 2.45 мил. евра.

ГАРАНЦИЈЕ

Потенцијалне обавезе Банке по основу гаранција, акредитива и других јемстава, као и преузете неопозиве обавезе на неповучене кредите (ванбилансна актива која се класификује), које су на дан 31. 12. 2013. године износиле 3,706 мил. динара, у односу на крај 2012. године смањене су за 8.4%, што је очекивана последица пословања ЈУБМЕС банке у условима стално присутних ефеката кризе у реалном сектору, као и смањења обима преузетих обавеза по основу одборених оквирних кредита и кредитних лимита.

Из тог разлога посебно у области инвестиционе изградње у земљи, није у значајнијој мери повећано ангажовање клијената у пословима који захтевају подршку Банке путем издавања гаранција.

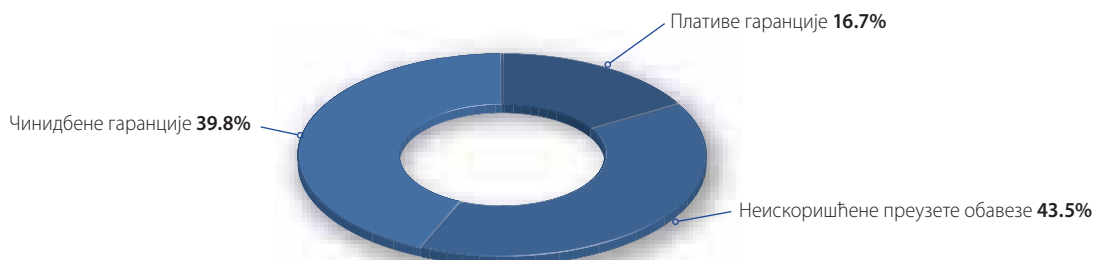
Обим гаранцијског пословања Банке (гаранције и друга јемства) крајем 2013. године износи 2,095 мил. динара и у структури ванбилансне евиденције учествује са 7.6%. Обим динарског гаранцијског пословања износи 752 мил. динара (31. децембар 2012. године: 904 мил. динара), а обим девизног гаранцијског пословања 11.72 милиона евра (31. децембар 2012. године: 11.29 милиона евра).

Гаранцијско пословање хармонизовано је са пословном политиком ЈУБМЕС банке, која обим ових послова стриктно везује за оквире предвиђене критеријумима управљања ризицима и билансна ограничења, уз придржавање обавезе прибављања ефикасних инструмената обезбеђења латентних потраживања. Како свако преузимање обавеза подразумева и излагање ризицима, Банка је, упркос настојању да на најмању меру сведе могућност да јој гаранције

буду протестоване, била принуђена да у протеклој години изврши плаћања по извршеним протестима, услед немогућности групе клијената да измире обавезе које је Банка гарантовала другим кредито-

рима – корисницима гаранција. Стање ових, „принудно“ извршених пласмана, је у току 2013. године повећано за око 200 мил. динара.

Структура ванбилансне активе која се класификује, стање на дан 31. децембра 2013. године

ДЕПОЗИТНИ ПОСЛОВИ

Укупни депозити положени код Банке, који на дан 31. 12. 2013. године износе 8,903 мил. динара (или 77.7 мил. евра), за годину дана су више него удвостручени (повећани су за 103.9%, чиме су испуњени циљеви јачања депозитног потенцијала, стабилизације извора финансирања и повећања тржишног удела Банке у домаћем банкарском сектору, предвиђени нашом пословном политиком. Депозити у

структури укупних обавеза Банке имају доминантно учешће од 96.5%, и чине преко 60% њене билансне суме, чиме је њихов удео знатно повећан у односу на крај 2012. године (90% обавеза, односно 43% билансне суме).

Основни подаци о структури депозита Банке по категоријама депонената крајем 2012. и 2013. године дати су у следећем прегледу:

(000 РСД)

Категорије депонената	31. 12. 2013.	%	31. 12. 2012.	%	Индекс 2013/12
Предузећа	3.803.566	42.7%	2. 201.712	50.4%	173
Становништво	1.677.017	18.8%	1.617.780	37.1%	104
Сектор финансија и осигурања	473.902	5.3%	315.467	7.2%	150
Страна лица	64.452	0.8%	53.766	1.2%	120
Банке у стечају	990.251	11.1%	110.000	2.5%	900
Јавни сектор и остали	1.893.880	21.3%	67.677	1.6%	2798
УКУПНО ДЕПОЗИТИ	8.903.068	100.0%	4.366.402	100.0%	204

Ови подаци указују да су, у амбијенту обележеном кризом ликвидности реалног сектора, депозити корпорација, МСП и јавног сектора знатно повећани, што је веома значајно за ЈУБМЕС банку, као финансијску институцију приоритетно усмерену на корпоративно банкарство, јер се тиме испуњавају претпоставке за раст активности. Истовремено, благо је повећан ниво депозита становништва и осталих категорија депонената.

Просечно месечно стање укупних депозита у 2013. години износило је 5,846 мил. динара, више за око 1,635 мил. динара, или 38.8% више у односу на месечни просек у 2012. године, који је износио 4,211 мил. динара.

На крају 2013. године у валутној структури депозита ЈУБМЕС банке девизни депозити су чинили 48.7% (крајем 2012. године - 83.8%), а динарски 51.3%. Радикална измена валутне структуре депозита последица је великог раста нивоа динарских депозита (546.7%), уз напомену да је забележен и значајан раст девизних депозита од 18.4%. Са становишта

рочне структуре, изузетно је висок удео краткорочних депозита (79.2%).

У 2013. години Банка је примала у депозит орочена динарска и девизна средства правних лица и плаћала камату по стопи од 1.5% до 5.0% за депозите у еврима, од 0.75% до 1.5% за депозите у америчким доларима и од 6.0% до 11.75% за динарске депозите. На динарске трансакционе депозита правних лица Банка је плаћала камату по стопи од 1.5% до 2.5%, док на њихове девизне трансакционе депозита Банка камату не плаћа.

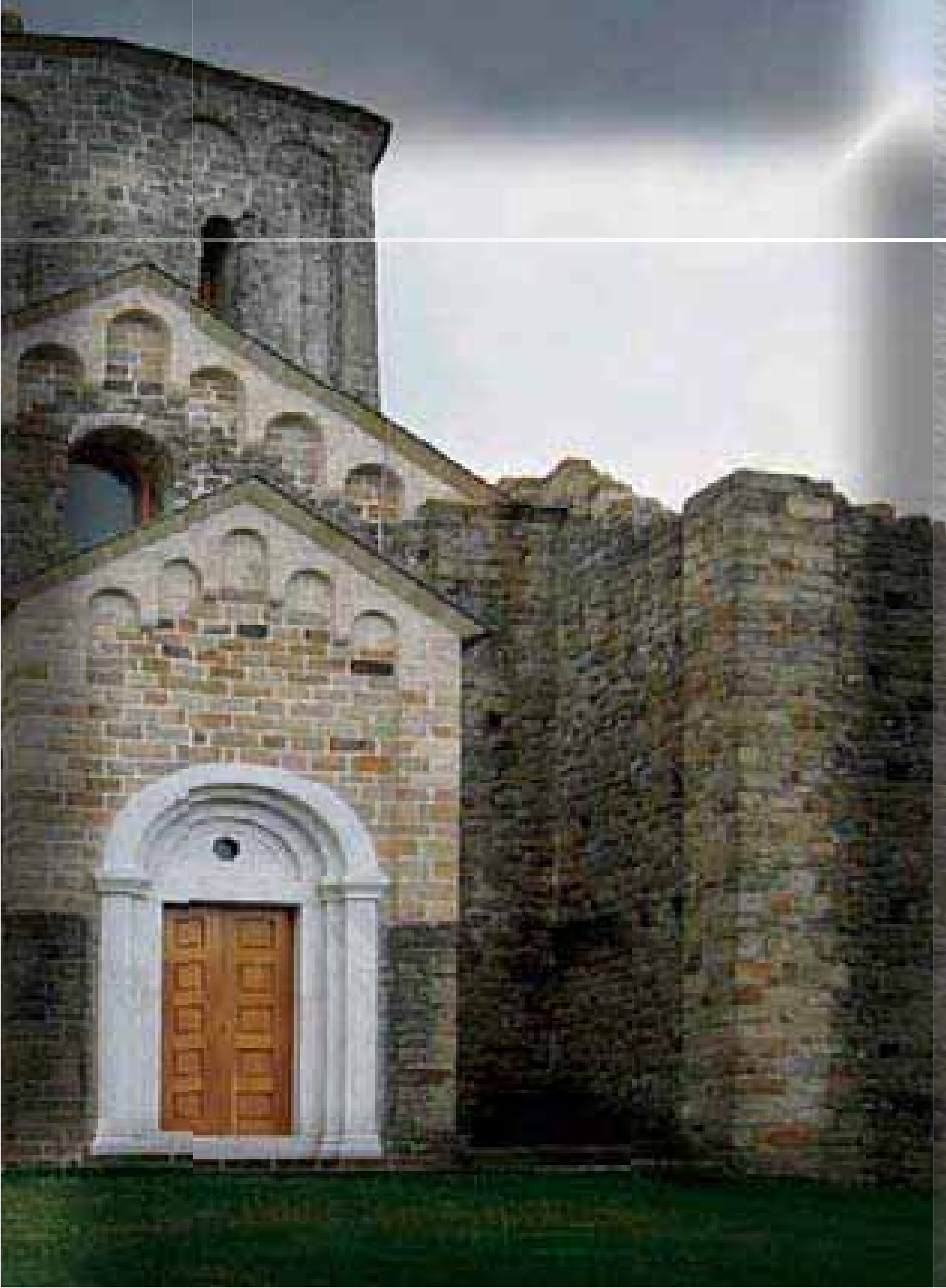
Напомиње се да је у току прошле године ЈУБМЕС банка плаћала камату на динарске трансакционе депозите грађана по стопи до 2.5%, а на њихове девизне трансакционе депозите по стопи од 0.1% до 1%. Истовремено, камата на краткорочне депозите становништва у динарима уговорана је по стопи од 7% до 10.5%, а на депозите у девизама у распону од 0.8% до 4.8%, у зависности од период орочења и валуте.

Наменска структура депозита положених код Банке 31.12.2013. године

Ђурђеви ступови

Ово је један од најстаријих српских манастира посвећен светом Ђорђу. Подигао га је велики жупан Стефан Немања у првим годинама своје владавине. Довршен је 1171, а осликан четири године касније. Представља грађевину којом започиње Рашка школа у српском средњовековном црквеном грађевинарству. О значају манастира не говоре само стари списи и његов изузетан положај, на самом врху једног узвишења изнад долине реке Рашке, него и посебна архитектура цркве са две куле-стуба који су касније дали назив и цркви и манастиру. Највећа оштећења доживео је после аустријско-турских ратова, 1689, кад су рушене и оближња Петрова црква и црква манастира Сопоћани и кад је неповратно уништен и један део фресака. Слично су се понеле и окупаторске власти за време другог светског рата. На листи UNESCO, налази се од 1979. године.

УПРАВЉЊЕ РИЗИЦИМА

Спремност банака на преузимање ризика у свакодневном пословању нужан је предуслов остваривања позитивног финансијског резултата. Управљање ризицима обухвата процену и мерење изложености ризицима, квантификацију прихватљиве изложености ризицима кроз систем лимита, извештавање и надзор искоришћености лимита, те корективне активности с циљем свођења позиција у оквире утврђених лимита. Ова функција подразумева адекватно вредновање ризика, наплату цене ризика од клијента, покривање ризика из издвојених резерви, управљање портфолијом ризика и контролу целокупног управљања ризицима. У циљу побољшања пословног резултата, банке се излажу свим ризицима који су подложни квантификацији, а посебно кредитним и тржишним ризицима, прате их, мере и управљају њима придржавајући се униформних стандарда и развијених модела.

Банка има успостављен свеобухватан и поуздан систем управљања ризицима који је у потпуности интегрисан у све пословне активности, односно омогућује да се управља свим ризицима којима је изложена или може бити изложена по основу свих њених пословних активности. Органи Банке и организациони део надлежан за управљање ризицима перманентно прате промене у законској регулативи, анализирају њихов утицај на висину ризика на нивоу Банке и предузимају мере на усаглашавању пословања и процедура са новим прописима.

Систем управљања ризицима у Банци дефинисан је стратегијама управљања ризицима и капиталом, усвојеним политикама управљања банкарским ризицима и процедурама, те спремношћу за преузимање ризика. Сви ризици који се могу измерити или оценити подвргавају се структури лимита на

нивоу Банке и усаглашеност са тим лимитима се континуирано прати. Постављање и праћење поштовања лимита засновани су на транспарентним, униформним принципима.

Кредитни ризик. Политика пласирања средстава одражава настојања банке да се кредитни ризик минимизира и сведе у прихватљиве границе, селекцијом кредитних захтева на основу редовних анализа способности актуелних корисника кредита и потенцијалних зајмопримаца да испуне своје обавезе, утврђивањем кредитних лимита и адекватне цене кредита која покрива ризик пласмана, као и уговарањем ревалоризације кредита, заштитне каматне и девизне клаузуле или колатерала.

Кредитни ризик је најзначајнији ризик којем је банка изложена и дефинисан је као ризик од могућности настанка негативних ефеката на финансијски резултат и капитал услед неизвршења обавеза дужника. Пословна политика Банке захтева и предвиђа максималну заштиту од изложености кредитном ризику. У току 2013. године нису евидентирани догађаји који су имали битан утицај на пословање Банке. У наредном периоду, изложеност кредитном ризику у највећој мери ће зависити од стања у привреди Србије и ликвидности привредног сектора.

Банка је класификовала билансну и ванбилансну активу према утврђеном степену наплативости и финансијском стању клијената, у складу са прописима НБС и својим интерним актима. У складу са усвојеним актима, Банка је идентификовала кредитне ризике и утврдила исправке вредности билансних потраживања, резервисања за губитке по ванбилансним ставкама, као и резерве из добити за процењене губитке.

Максимална изложеност ЈУБМЕС банке кредитном ризику утврђена је на крају 2013. године у износу од 10,382 мил. динара (билансна актива која се класификује: 6,676.6 мил. динара; ванбилансне ставке које се класификују: 3,705.4 мил. динара), односно 90.6 мил. евра, што је за 4.25% више него крајем претходне године.

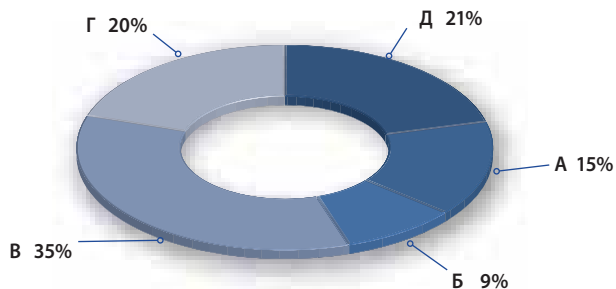
На основу класификације потраживања према регулативи НБС, укупно обрачуната посебна резерва за покриће потенцијалних губитака по пласманима клијентима износила је на дан 31. 12. 2013. године 2,958.3 мил. динара, чиме је увећана за 93.06% у односу на крај 2012. године. Потребна резерва крајем 2013. године износила је 2,159.6 мил. динара, за 919 мил. динара више него 31. 12. 2012. године. Будући да обрачуната посебна резерва надмашује потребну резерву, ЈУБМЕС банка спада у ред поузданих пословних банака које конзервативно валоризују кредитни ризик.

Увећање потребне резерве током 2013. године је првенствено последица доспевања у статус не-

извршења (посебно у последњем тромесечју) обавеза комплетне групе клијената Банке - међусобно повезаних лица, који су се убрајали у ред њених највећих клијената. Из тог разлога је удео проблематичних кредита (NPL) у укупним кредитним пласманима Банке крајем 2013. године износио 36.39% (у банкарском сектору Србије: 21.4%).

На дан 31. 12. 2013. године укупна издвајања за покриће кредитног ризика (исправке вредности, резервисање и потребна резерва) била су на нивоу од 28.81% вредности aktive која се класификује (годину дана раније: 15.43%), што је последица слабијих пословних резултата и ниже солвентности клијената, које илуструје податак о паду учешћа инвестиционих пласмана (категирије А и Б) у укупној активи која се класификује. Наиме, у структури билансне и ванбилансне aktive која се класификује (у бруто износу) пласмани са ниским ризиком (А и Б класификације) учествују са 26.48% (на крају 2011. године: 29.77%), док је учешће В, Г и Д категорија у укупној класификованој активи износило 73.52%.

Структура кредитног портфолија по категоризацији НБС на дан 31. децембра 2013. године

Кредитно девизни ризик. Овај ризик представља могућност настанка негативних ефеката на финансијски резултат и капитал банке услед промене курса динара на финансијском тржишту, која може имати утицаја на кредитну способност дужника.

Повишен девизни ризик констатује се код дужника за које се утврди да би промена вредности домаће валуте довела до значајног пада њихове кредитне способности, или за које банка није у могућности да изврши адекватну процену изложености према овом ризику.

Пласмани Банке правним лицима изложеним повишеном утицају девизног ризика повећани су за 5.68%, са 2,133.4 милиона динара на крају 2012, на 2,254.5 милиона динара на дан 31. 12. 2013. године.

Ризик ликвидности. Банке су изложене дневним обавезама по основу расположивих новчаних средстава из трансакционих депозита, текућих рачуна, доспелих депозита, повлачења кредита, камате и марже. Усаглашеност рочне структуре активе и пасиве, али и контролисана неусаглашеност њихових доспећа, фундаменталне су за управљање ликвидношћу. Уважавањем ових начела онемогућава се неумерено финансирање дугорочних пласмана из краткорочних извора, обезбеђује се измиривање обавеза из средстава ликвидних у кратком року, а ризик ликвидности се знатно смањује.

У складу са регулаторним захтевима, Банка је показатељ ликвидности одржавала на нивоу изнад 1.00 (за ужи показатељ ликвидности: 0.70), односно у складу са интерним прописима изнад 3.00. Показатељ дневне ликвидности Банке у 2013. години кретао се у распону од 2.98 до 9.23, док је 31.

децембра 2013. године вредност показатеља била 4.74. Ужи показатељ ликвидности кретао се у распону од 1.88 до 7.75, а његова вредност крајем године износила је 3.52. Напомиње се да је вредност показатеља ликвидности за банкарски систем Србије у целини крајем године износила 2.40, а вредност ужег показатеља 1.80.

Пласмани који се могу сматрати примарном резервом ликвидности Банке (састоје се од готовине у благајни и средстава на рачунима Банке, пласмана код домаћих и иностраних банака на рокове до 7 дана, вишкова ликвидних средстава код НБС и обавезне резерве код НБС) са 31. 12. 2013. године износило је 6,821.4 мил. динара и чине преко 46% укупне билансне суме Банке.

Секундарне резерве ликвидности Банке састоје се од неризичних репо пласмана, девизних и динарских обвезница Трезора, обвезница старе девизне штедње и обвезница Републике Ирак. Пласмани који се могу сматрати секундарном резервом ликвидности износили су крајем 2013. године 2,200.2 мил. динара, односно скоро 15% билансне суме Банке.

Девизни ризик. Девизни ризик подразумева изложеност Банке ефектима промене курса страних валута у случају опште неуравнотежености девизне позиције (различитих нивоа девизне активе и пасиве), као и у случају неуравнотежености позиције у појединачним валутама. Показатељ девизног ризика Банке се у току 2013. године кретао између 7.23% и 15.46% тзв. отворене девизне позиције у односу на капитал, да би 31. 12. 2013. године износио 7.49%, уз укупну отворену девизну позицију Банке од 202.4 мил. динара. У складу са регулаторним за-

хтевима НБС, максимално дозвољени ниво показатеља у току 2013. године био је 20%. Структуру укупне девизне позиције Банке чине дуге позиције у свим валутама, у складу са потребама девизне ликвидности. Обазривим управљањем дугом девизном позицијом остварене су нето позитивне курсне разлике, које (укључујући добитке по основу валутно индексираних имовине) износе 26.6 мил. динара.

Уважавајући значај волатилности паритета динара у односу на корпу валута у билансима Банке, прати се VaR (Value at Risk) структурног девизног ризика (уз уважавање тенденција у кретању паритета у последњих 250 радних дана и периодом предвиђања од 10 радних дана), који бележи пад у односу на крај претходне године, што је последица смањене волатилности курсева страних валута. Поред тога, у Банци се разматра и стресни сценарио промене паритета динара за $\pm 10\%$.

Каматни ризик. Банка води политику квантификације каматног ризика пласмана и његове минимизације утврђивањем различитих нивоа каматних стопа у зависности од ризика пласмана, рока кредитирања, средстава обезбеђења уредне отплате кредита, исказа (динарског или девизног) кредита и сл. Каматни ризик је најизраженији код пласмана са фиксном каматном стопом уговорених на дуже рокове, због чега се дугорочни пласмани уговарају углавном уз предвиђање могућности измене иницијално уговорених каматних стопа.

Како је највећи део средстава Банке пласиран на рок до дванаест месеци, каматни ризик је сведен на веома низак ниво. Ризик од промене каматних стопа умањује се коришћењем прихватљивих каматних

стопа, на основу којих монетарна средства и обавезе могу да се ревалоризују за врло кратко време и сваки ризик од промена каматних стопа постаје материјално незначајан. Каматно осетљива средства и обавезе се исказују у књиговодственим износима и разврставају на основу доспећа пласмана и обавеза, односно на бази преосталог доспећа до рока уговорене промене каматне стопе.

На крају 2013. године евидентиран је позитиван диспаритет укупне каматно осетљиве активе у односу на каматно осетљиву пасиву у свим рочним оквирима у динарима осим у рочном оквиру од 1 до 3 месеца, док се код пословања у ЕУР евидентирају негативни кумулативни диспаритети каматно осетљиве активе и обавеза на свим рочним групама до 5 година, што за резултат има и негативни укупни кумулативни диспаритет у тој валути. Што се пословања у УСД тиче, евидентирани су негативни диспаритети у свим рочним оквирима.

Ценовни ризик. Укупна тржишна вредност портфолија тржишних пласмана Банке на 31. 12. 2013. године износи 45.1 мил. динара, за готово 73% више у односу на крај 2012. године, због повећања позиције обвезница Републике Ирак у портфељу Банке.

С обзиром на висок ценовни ризик пласмана у хартије од вредности, у примени је и раније уведени систем праћења и анализе изложености Банке ризицима пласмана у тржишне хартије од вредности који се заснива на VaR методологији, као и на стресним сценаријима који се испитују ради сагледавања утицаја потенцијалних екстремних кретања на тржишту. VaR позиција у књизи трговања знатно је смањена у односу на крај 2012. године, због смање-

не волатилности цена обвезница Републике Ирак на тржишту еуробондова.

Ризик земље. Банка је, као и претходних година, наставила да финансијски подржава своје корпоративне клијенте приликом извођења инвестиционих радова у иностранству, због чега је, у складу са прописима, примењивала раније успостављени систем процене и управљања ризиком земље. Ризик земље је анализиран у процесу управљања кредитним и тржишним ризиком, чиме су утврђени додатни лимити за пласмане Банке у поједине земље и за финансијску подршку пословима њених клијената.

Банка је у својим пласманима са крајем 2013. године била значајније изложена према Руској Федерацији, Немачкој, БиХ, САД, Швајцарској и Француској. Изложеност ризику земље према Републици Ирак (5.4 мил. динара) се односи на обвезнице које је емитовала ова држава по основу конверзије дуга и једино су оне разврстане у књигу трговања Банке. Остали пласмани изложени ризику земље део су банкарске књиге. Укупним ризичним пласманима Банке, пласмани изложени ризику земље учествују са 437.5 мил. динара непокривене изложености у бруто износу, од чега се 23.07% односи на Руску Федерацију, 18.67% на Немачку, 16.44% на БиХ, 9.44% на САД, 7.55% на Швајцарску, а 7.11% на Француску.

Пласмани по основу есконта девизних потраживања чине 44.6% пласмана Банке изложених ризику земље, што је у апсолутном износу на дан 31. децембра 2013. године 195.1 мил. динара. Од овог износа на изложености Алжиру односи се 22.9 мил. динара, на изложености БиХ 71.9 мил. динара, и на изложености Русији 100.2 мил. динара.

Пласмани разврстани у књигу трговања изложени ризику земље на дан 31.12. 2013. године износили су 23.2 мил. динара, а односе се на обвезнице Републике Ирак.

Ризици изложености и улагања. У 2013. години Банка је водила рачуна о усклађености показатеља ризика изложености и ризика улагања, и спровођењем одговарајућих активности (предвиђених релевантим процедурама и одлукама о одобравању кредита и улагањима у финансијску и нефинансијску имовину) обезбедила је усклађеност својих пласмана и улагања са показатељима пословања прописаним од стране НБС. У складу са процедурама о управљању ризицима, Кредитни одбор утврђује лимите, односно концентрацију пласмана по појединим правним лицима или групи повезаних лица, као и лицима повезаним са Банком, док Управни одбор обезбеђује усклађеност изложености Банке са прописаним лимитима, односно да збир свих великих изложености Банке не буде већи од 400% њеног капитала, као и да укупна изложеност Банке према лицу повезаном са Банком не буде већа од 5.0% капитала (укупно не већа од 20% према свим лицима повезаним са Банком), односно 25.0% капитала према једном лицу или према групи повезаних лица. Укупна изложеност према свим лицима повезаним са Банком на крају 2013. године била је 34.8 мил. динара, односно 1.22% регулаторног капитала (крајем 2012. године: 2.50%), док је збир великих изложености Банке износио 1,452. 2 мил. динара, односно 50.94% регулаторног капитала (крајем 2012. године: 66.56%)

У складу са регулативом НБС, редовно се пра-

те сва улагања Банке, у циљу да се обезбеди да улагање у једно лице које није у финансијском сектору не пређе 10% капитала Банке, као и да улагања Банке у лица која нису у финансијском сектору и улагања у основна средства Банке не пређу 60% њеног капитала. Укупни трајни улози Банке (улози у основна средства и улагања у лица која нису у финансијском сектору) са 31. децембром 2013. године износе 1,356.4 мил. динара и представљају 47.74% регулаторног капитала Банке. Овај показатељ се повећао у односу на 2012 годину (29.95%), услед смањења вредности регулаторног капитала.

Усклађеност показатеља пословања са прописаним критеријумима. Банка је у току целе 2013. године прописане показатеље пословања усклађи-

вала са критеријумима предвиђеним Законом о банкама. Сви показатељи пословања Банке су знатно повољнији од прописаних критеријума.

Коефицијент адекватности капитала Банке који се, према домаћим прописима, израчунава као однос капитала и билансне и ванбилансне активе које се класификују са гледишта ризика, износио је на крају 2013. године 42.85% (на крају 2012. године 44.69%). Перманентно висок ниво адекватности капитала резултат је опредељења ЈУБМЕС банке за сигурне пласмане и конзервативније вођење кредитне политике. Напомиње се да је просек показатеља за банкарски сектор Србије на дан 31. 12. 2013. године износио 20.90%.

Показатељи пословања ЈУБМЕС банке у периоду 2011 – 2013. године

НАЗИВ ПОКАЗАТЕЉА	31. 12. 2013.	31. 12. 2012.	31. 12. 2011.	Прописани критеријуми
1. Капитал (евра)	48.493.311	47.002.716	50.646.602	Мин. 10.0 мил. евра
2. Показатељ адекватности капитала (капитал / ризична актива)	42.85%	44.69%	45.22%	Мин. 12%
3. Улагања Банке у основна средства и небанкарска правна лица	47.74%	29.95%	28.45%	Макс.60% капитала
4. Изложеност према лицима повезаним са Банком	1.22%	2.50%	3.25%	Макс.20% капитала
5. Показатељ великих изложености према клијентима Банке	50.94%	66.56%	69.49%	Макс.400% капитала
6. Показатељ ликвидности (L_2)	4.74	4.84	5,75	Мин. 1
7. Показатељ девизног ризика	7.49%	13.93%	5.94%	Макс.20% капитала

НАЦИОНАЛНИ ПАРК

Ђердап

Основни природни феномен овог подручја је грандиозна Ђердапска клисура кроз коју протиче река Дунав. Простире се на око 100 km десне обале Дунава од Голупца до Караташа код Кладова и обухвата узани шумовити брдско-планински појас, који се издиже изнад Дунава од 50 - 800 метара надморске висине.

Подручје Ђердапске клисуре проглашено је националним парком 1974. године.

Специфичан историјски развој, врло повољна клима, сложена мрежа клисура, кањона и дубоких увала, овај простор издвајају као јединствен европски резерват терцијарне флоре, вегетације и фауне.

Парк се налази на прелиминарној листи Србије за светску културну и природну баштину UNESCO.

БАНКАРСКЕ ОПЕРАЦИЈЕ И УСЛУГЕ

ДИНАРСКИ ПЛАТНИ ПРОМЕТ

У 2013. години, у условима трајне економске кризе, забележено је повећање обима платног промета у домаћем платном систему за 88% у односу на 2012. годину, уз свега 7% већи број трансакција него претходне године и приходе остварене по основу провизије за обављање платног промета. у висини од 14.6 мил. динара, што надмашује износ планираних годишњих прихода.

Преко рачуна Банке је током извештајног периода, кроз 293,527 трансакција, реализован промет у вредности од 318 млрд. динара (2012. године: 169 млрд. динара). Преовлађујући удео у волумену извршених плаћања, око 91.6%, односи се на плаћања извршена кроз систем RTGS (у 2012. години: 77%).

Готовински платни промет у динарима одржан је на нивоу из 2012. године, у износу од око 2400 милиона динара, повећање броја трансакција у току године од 8% - са 39,017 у 2012 на 42,290 у 2013. години.

Крајем 2013. године било је отворено око 700 активних текућих динарских рачуна правних лица, укључујући 68 рачуна нерезидената. , од којих је већи број истовремено отворило и девизне рачуне и тако поверило Банци обављање свог девизног платног промета, што је значајно за услове пословања у знатној мери обележене кризом.

У 2013. години настављен је раст удела електронског банкарства у динарском платном промету из претходних година. У току прошле године кроз е-banking систем извршено је преко 78% укупног броја реализованих налога (претходне године: 75%), односно преко 89% вредности трансакција.

Од укупног броја корпоративних клијената Банке, у електронском банкарству учествује око 76%. Напомиње се да је електронски промет Банка подстицала бесплатним уступањем хардвера и софтвера клијентима и умањењем провизије од 20% у односу на уобичајену тарифу.

ПОСЛОВАЊЕ СА СТАНОВНИШТВОМ

Банка је у 2013. години, као и неколико претходних година, пружала и унапређивала следеће банкарско-финансијске услуге својим индивидуалним клијентима:

- прикупљање средстава од грађана путем штедње, динарских и девизних депозита, наменских рачуна за купопродају обвезница старе девизне штедње, обвезница трезора и акција,
- услуге динарског и девизног платног промета,
- девизно валутне, односно мењачке послове,
- вођење текућих и жиро рачуна грађана,
- услуге платног промета путем сервиса Home banking (интернетом) и mBanking (мобилним телефоном),
- издавање DinaCard дебитне и кредитне картице, VISA Electron дебитне и VISA Classic кредитне картице, DinaCard пословне и VISA Business картице, VISA Virtuon картице за интернет плаћања, као и укључивање корисника картица у SMS систем обавештавања.
- пласирање средстава грађанима, одобравањем краткорочних и дугорочних кредита, и
- услуге издавања сефова и остали трезорски послови.

Рачуни грађана и девизна штедња. Банка поред текућих рачуна грађана у својој понуди има и штедне и наменске рачуне грађана који обухватају динарске штедне улоге по виђењу, орочене штедне улоге, наменске депозите за куповину акција у процесу приватизације, наменске рачуне за купопродају акција и наменске депозите за оснивање привредних друштава.

Промет по текућим рачунима грађана износио је 1,386 милиона динара, чиме је у односу на претходну годину забележено смањење од 18.8% (2012. године: 1,708 мил. динара).

Стање укупне девизне штедње по свим девизним рачунима физичких лица на дан 31. децембра 2013. године износи 14.7 милиона евра (31. децембар 2012. године: 14.2 милиона евра).

Девизни штедни улози, стање на дан 31. децембра 2012. и 2013. године (у еврима)

	31. 12. 2013.	31. 12. 2012.
Наменски девизни рачуни	377,840	194,349
Девизни штедни улози по виђењу	2,049,069	2,423,603
Орочени девизни штедни улози:		
до 3 месеца	1,252,899	1,132,908
до 6 месеци	1,271,232	1,145,796
до 12 месеци	7,207,283	7,391,342
до 24 месеца	2,494,998	1,938,335
Укупно:	14,653,321	14,226,333

Девизни платни промет физичких лица и мењачки послови. Промет у ефективним страним валутама у извештајном периоду износио је 31.7 мил. евра, у динарској противвредности: 3633 мил. динара, што је за 45% више него претходне године. Готово целокупни промет девизне благајне остварен је у еврима, док су остале валуте биле заступљене у мањем износу.

Укупан промет девизне ефикативности по мењачким пословима износи у извештајном периоду, у динарској противвредности 145.7 мил. динара (јануар – децембар 2012. године: 333.4 мил. динара). Промет у еврима најзначајнији је и код мењачких послова – по обиму (1.05 мил. евра) и броју трансакција. Пад промета је последица повећања конкурентности овлашћених мењача у понуди услова мењачких послова.

Платне картице. У оквиру пословања са платним картицама ЈУБМЕС банка својим клијентима нуди:

- дебитне картице – DinaCard дебитна и VISA Electron
- кредитне картице – DinaCard кредитна и VISA Classic
- пословне картице – DinaCard пословна и VISA Business
- интернет картице – VISA Virtuon

Укупно одобрен оквирни кредит по кредитним картицама Банке износи на дан 31. децембра 2013. године 87.4 мил. динара, од чега је у потрошњи на дан извештаја било 45.0 мил. динара. Укупни приходи по основу камата, накнада и провизија по свим типовима картица Банке износе за 2013. годину 8.7 мил. динара.

Остали послови са грађанима. Банка такође пружа и услуге издавања сефова грађанима и правним лицима (крајем 2013. године издато 1,009 од 1,236 уграђених сефова), услуге дневно-ноћног трезора, као и 24-часовне услуге банкомата (ATM – Automatic Teller Machine).

Банка обавља и послове заступања у осигурању, сходно уговорима закљученим са једним од водећих домаћих друштава, по пословима животног и неживотног осигурања.

Територијална мрежа. На основу одговарајућих одлука Управног одбора, Банка је почетком септембра месеца отворила истурени шалтер у просторијама Универзитета "Singidunum", нудећи услуге у области послова са становништвом у складу са уговором о пословно техничкој сарадњи закљученим са тим Универзитетом, док је средином децембра почела са радом експозитура у центру Београда (улица Браће Југовића), у којој се обављају сви послови са становништвом (изузев издавања сефова), као и послови платног промета правних лица у домаћем платном систему.

Комисиони послови. Влада Краљевине Норвешке одобрила је 2001. године средства донације у висини од 2.0 мил. немачких марака за реализацију Пројекта Реконструкција иригационих система у Србији. У складу са потписаним споразумом о разумевању од 17. априла 2002. године између IMG Србија, Савезног министарства за економске односе са иностранством СРЈ (правни следбеник: Канцеларија за европске интеграције), Југословенске банке за међународну економску сарадњу (правни следбеник: ЈУБМЕС банка а. д. Београд) и Покрајинског фонда за развој пољопривреде, Нови Сад, од ових средстава створен је револвинг фонд за кредитирање реконструкције и набавке нових средстава за наводњавање као и друге намене у области пољопривредне производње. Преко Банке, која је ангажована на финансијској реализацији овог пројекта, реализовано је 904 кредита, укључујући 40 кредита одобрених у току 2013. године.

ПОСЛОВИ СА ИНОСТРАНСТВОМ

Платни промет са иностранством

Током 2013 . године кроз банкарски регистар је евидентирано укупно 44,499 налога, док је бруто промет преко рачуна код банака у иностранству износио 311.2 мил. евра, што је за 20.4% односно 52.8 мил. евра више него претходне године.

Банка је као и претходних година, и током 2013. године клијентима пружала пуну подршку и помоћ у вези са отварањем како ностро тако и лоро акредитива. Напомиње се да су у корист клијената Банке авизирани акредитиви отворени код иностраних банака у износу од 23.7 мил. евра.

По налозима правних лица извршено је 5,147 плаћања (2012. године: 3,170), у противвредности од 58.6 мил. евра, за 25.8% више него у 2012. години. Највећи број ових налога представљају ностро дознаке и исплате по ностро акредитивима које се односе се на плаћање роба и услуга од стране корпоративних клијената Банке и предузетника, укључујући и плаћања трансфером на рачуне код других домаћих банака у иностранству. Истовремено, преко девизних рачуна ЈУБМЕС банке код иностраних кореспондентских банака извршена је 2,561 наплата (2012. године: 2,000 наплата) у вредности од 66.2 мил. евра, односно за око 4% више него претходне године, и то по основу наплате робе и услуга из иностранства привредних друштава, предузетника и физичких лица. На име накнаде по основу платног промета са иностранством и за друге услуге девизног пословања, наплаћено је 16.3 мил. динара, што је нешто изнад планираних прихода по овом основу и одговара уобичајеном годишњем износу прихода Банке по овом основу.

ЈУБМЕС банка је на захтев клијената, за потребе извршења девизних плаћања, као и аконтација за службени пут у иностранство, из потенцијала Банке продала 16.6 мил. евра, док је од клијената откупила девизе у износу од 27.6 милиона евра. Подача о већем откупу девиза од клијената, у односу на извршену продају девиза клијентима, илуструје велику потражњу за динарима на локалном тржишту, што је тренд присутан и у претходне две године.

Банка већ дуже време пружа услуге трансфера физичких лица у сарадњи са компанијама Western Union и Veo-Export Australia, а од почетка 2013. године и са компанијом PayDek са седиштем у Лондону.

Пројекат "My Land". Настављена је пословна сарадња са аустралијском компанијом Veo-Export Australia Pty Ltd. на пројекту „My Land“ у вези сервисирања дознака физичких лица. Ова заједничка понуда заузима водеће место на аустралијском тржишту у пословима трансфера новца по налозима физичких лица у Србију и околне државе – Македонију и Црну Гору. Број дознака достигао је 6,637 налога, уз остварени промет од 3.37 мил. евра, што је на нивоу из 2012. године, чиме је укупан промет остварен од закључења уговора са аустралијским партнером достигао 17.3 мил. евра.

На шалтерима Банке извршена је исплата, у девизама или у динарској противвредности, у укупном износу од око 1.5 милиона евра, чиме је сервисирано 2,224 корисника. За сервисирање трансфера у корист физичких лица у Србији, значајно је истаћи успешну сарадњу са ОТП банком а. д. , Нови Сад – преко чије мреже (и мреже више других домаћих банака) је извршено 3,179 дознака у износу од око 1.5 милиона евра.

За кориснике из Македоније и Црне Горе, посред-

ством локалних кореспондентских банака, сервисирано је укупно 330 налога у вредности од 223,000 евра.

Трансфери дознака физичких лица посредством компаније Dek - Co UK Ltd T/A PayDek, London реализују се преко исплатних пунктова ЈУБМЕС банке и Чачанске банке а. д. Чачак.

Финансијска сарадња са иностранством Сарадња са међународним финансијским институцијама.

Влада Републике Италије прихватила је Банку као једну од домаћих посредничких банака за реализацију одобрене кредитне линије, с чим у вези је Банка са НБС, у својству агента, претходне године закључила посреднички финансијски уговор. На веб сајту Банке објављена је детаљна презентација нове италијанске кредитне линије са посебним освртом на услове и погодности финансирања пројеката. На позив италијанске стране и НБС достављене су примедбе на одредбе оперативног приручника које отежавају реализацију одобрене кредитне линије, а којима се предлаже флексибилнији приступ тумачењу појединих финансијских захтева и ублажавање критеријума о минималном периоду пословања потенцијалних корисника линије у делатностима подобним за кредитирање. Крајем јануара месеца, италијанска страна је извршила измене оперативног приручника и дала флексибилније тумачење услова за квалификацију домаћих МСП за укључење у ову кредитну линију, којим поводом је анимирано више клијената Банке.

Наплата комерцијалних потраживања из земаља које отежано сервисирају спољни дуг – Република Куба. ЈУБМЕС банка је у дужем низу година ангажована у активностима у циљу наплате кредитних потраживања цивилних комерцијалних по-

верилаца из Србије од кубанских дужника. Сходно мандатима поверилаца и свом статусу номиноване институције у материји наплате у складу са билатералним документима донетим на заседањима мешовитих комисија, Банка одржава сталну комуникацију са домаћим повериоцима, државним органима Кубе, ДКП Србије у тој земљи и надлежним ресорима Владе Србије, са домаћим банкама и другим релевантним институцијама. Контакти су првенствено усмерени на припрему услова за спровођење експертских преговора са номинованом институцијом са кубанске стране, на утврђивање статуса инструмената обезбеђења наплате потраживања и прибављање комерцијалне и финансијске документације, као и државних докумената неопходних за реализацију наплате потраживања вишемилионске вредности.

У току 2013. године Банка се посебно ангажовала кроз следеће активности:

- припремљен је и надлежном министарству достављен предлог текста двеју изјава Владе Србије, које су званично достављене кубанској страни на њен захтев;
- припремљен је и надлежном министарству достављен прилог за израду платформе за посету министра иностраних послова Куби, који садржи детаљан приказ проблематике наплате комерцијалних потраживања домаћих привредних друштава од Кубе;
- у више наврата је затражено достављање одговарајућих инструмената обезбеђења од правних следбеника банака преко којих су реализовани послови извоза на Кубу на којима су заснована предметна ненаплаћена потраживања;
- представници Банке су у октобру месецу учествовали

на састанку у Министарству спољних послова, којом приликом је размотрена проблематика наплате потраживања од Кубе, а посредством тог Министарства је кубанској страни прослеђена ургенција Банке за реализацију активности утврђених документима са ранијих састанака Мешовите комисије двеју Влада, и

- домаћим комерцијалним повериоцима Кубе достављен је резиме активности Банке у 2013. години.

Администрирање потраживања цивилног сектора поверилаца од Ирака.

У склопу ових послова које обавља од 2002. године, ЈУБМЕС банка је и током 2013. године, поступајући у своје име, а по налогу и за рачун правних следбеника комерцијалних поверилаца Ирака по основу извршеног извоза робе и изведених радова из цивилног сектора (1984-1990. године), посредством првокласне иностране кастоди банке, продавала и трансферисала нове обвезнице Републике Ирак. У току године власницима обвезница је распоређена и камата која је наплаћена о полугодишњим доспећима од емитента, Републике Ирак. У складу са постојећим законским решењима, Банка је од комерцијалних поверилаца Ирака под повољним условима откупила обвезнице Ирака у номиналном износу од 263,000 долара.

Стручне службе пружају информације органима Банке и њеним правним заступницима, судовима, вештацима и другим надлежним лицима, у вези са споровима који се односе на администрирање комерцијалних потраживања од Ирака и на дужничко - поверилачке односе учесника у пословима са Ираком. У Банци се дневно прате и по потреби подносе извештаји и пружају информације о текућим ценама обвезница Републике Ирак.

Кореспондентско банкарство. Банка размењује и одржава размењене SWIFT шифре по RMA моделу са 193 кореспондентске банке (крајем 2013. године), у складу са потребама надлежних организационих делова Банке и важећом процедуром.

Имајући у виду да је ЈУБМЕС банка дугогодишњи претплатник Bankers Almanac-а, који у “on line” форми презентује податке о Банци преко Интернета, ова фирма се редовно контактира у циљу ажурирања свих података и документације везане за Банку. За потребе Банке, претражује се документационо база интернет Bankers Almanac сервиса, ради прибављања података о другим банкама. Банка ко-

ристи и базе података овог еминентног провајдера, које претражује у склопу послова везаних за спречавање прања новца и финансирања тероризма.

ЈУБМЕС банка одржава редовне контакте са значајним иностраним банкама, првенствено са својим водећим кореспондентима, као и са међународним финансијским институцијама заинтересованим за финансирање међународне трговине и послова корпоративних клијената у Србији. Са низом банака одржава се редовна комуникација, везана за размену информација, контролних и других докумената.

Банка има отворене контокорентне девизне рачуне код 14 првокласних иностраних банака.

НАЈВАЖНИЈЕ КОРЕСПОНДЕНТСКЕ БАНКЕ
<p>БЕЛГИЈА KBC Bank N. V. , Brussels</p>
<p>АУСТРАЛИЈА Commonwealth Bank of Australia, Sydney</p>
<p>ИТАЛИЈА Intesa SanPaolo S. p. A. , Milan</p>
<p>ШВАЈЦАРСКА UBS AG, Zurich</p>
<p>НЕМАЧКА Commerzbank AG, Frankfurt/Main Deutsche Bank AG, Frankfurt/Main</p>
<p>САД Deutsche Bank Trust Company Americas, New York</p>
<p>ФРАНЦУСКА Société Générale, Paris</p>

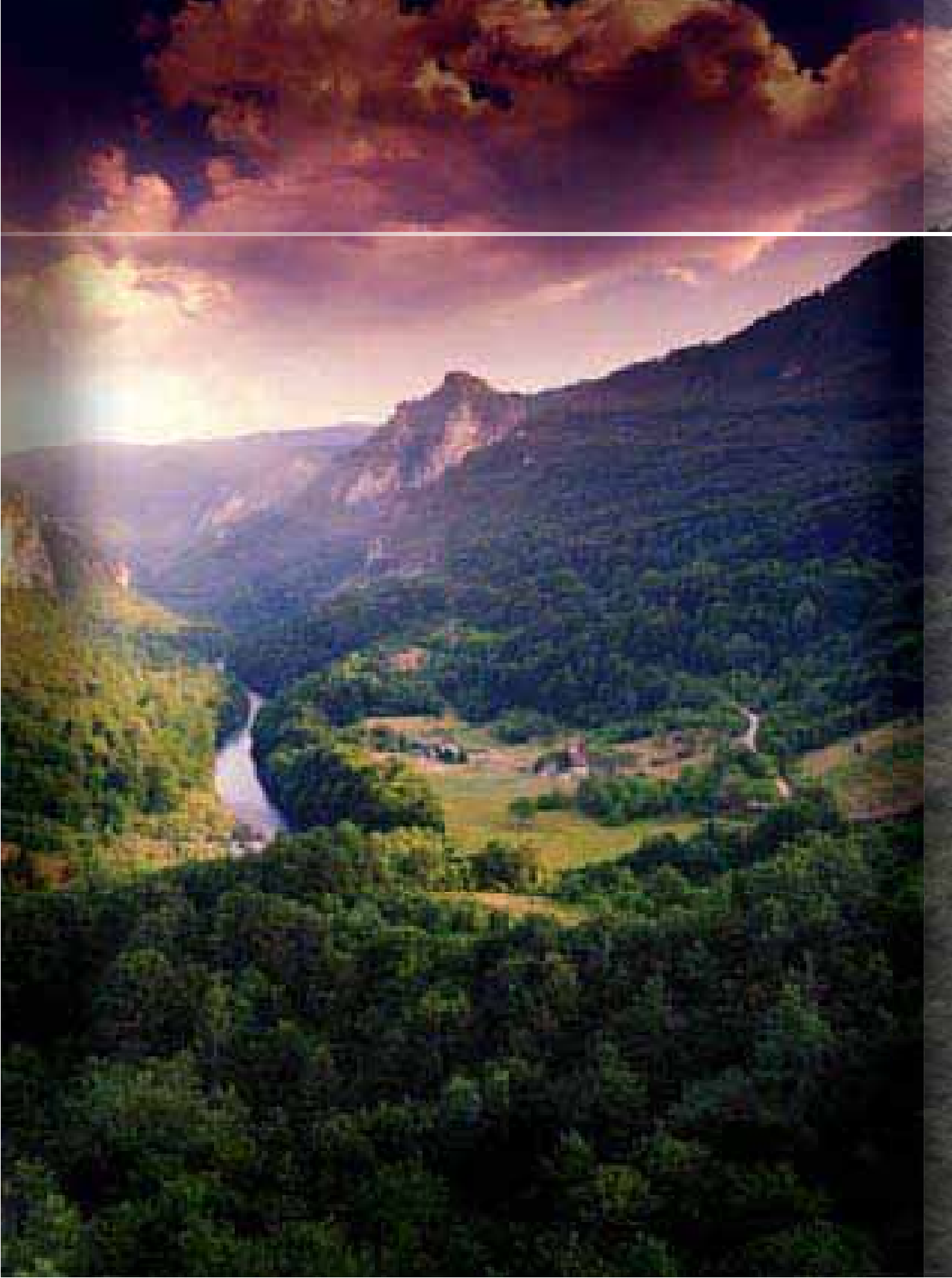
НАЦИОНАЛНИ ПАРК

Тара

Једна од најлепших планина у Европи, нестварне лепоте, привлачна у било које доба године. Налази се у западној Србији - једним делом оивичена дубоким кањоном реке Дрине. Покривена је густим четинарским и листопадним шумама и ливадама.

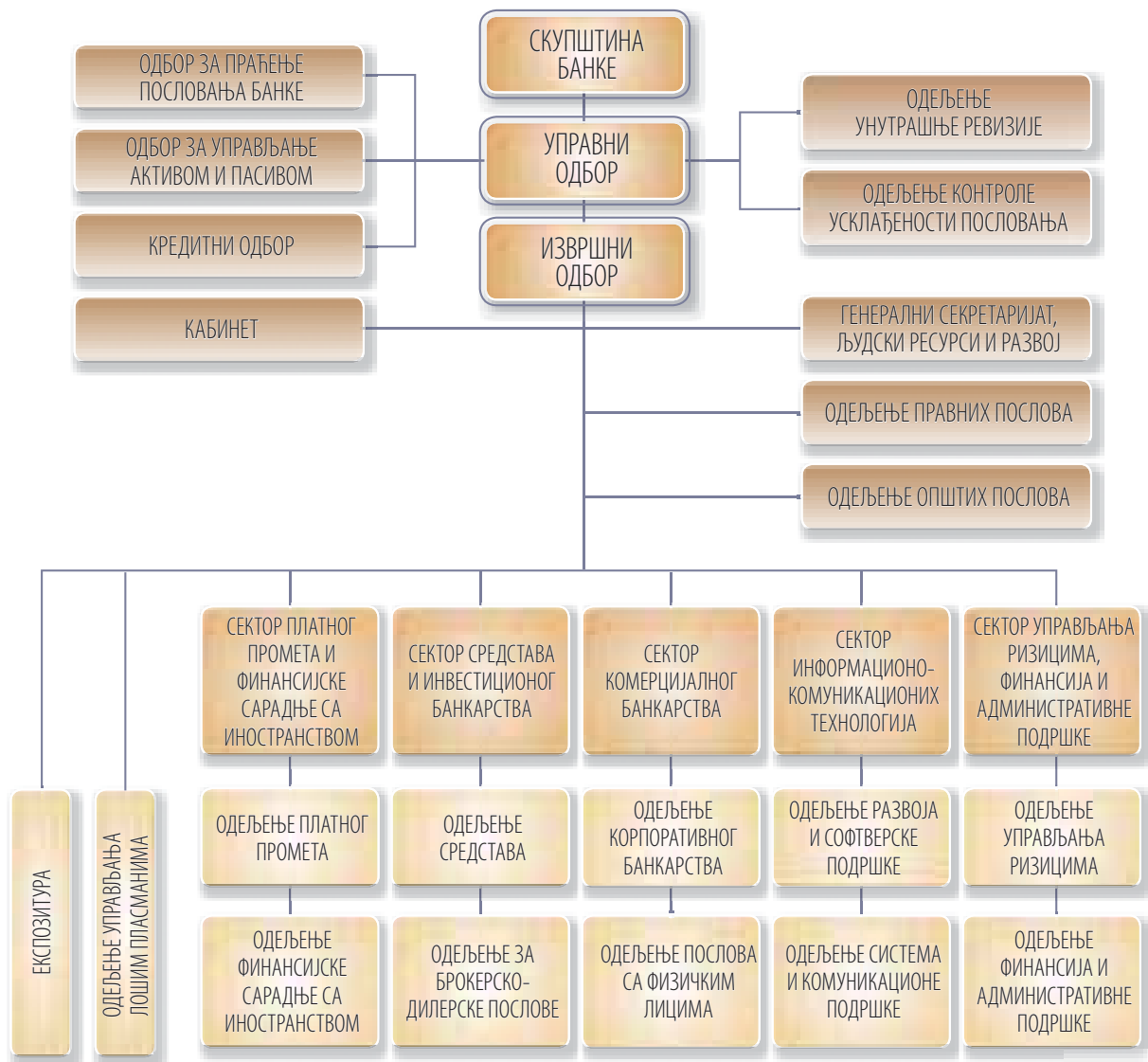
То је простор чисте и нетакнуте природе, богат биљним и животињским светом. Само овде расте чувена Панчићева оморика, реликт заостао још из праисторије. Открио ју је 1875. наш велики научник Јосиф Панчић по коме је и добила име. "Ја овако замишљам рај!" - рекао је директор Европске федерације за заштиту природе Еткин Кларк када је први пут посетио Тару. Према једној словенској легенди ова планина добила је име по богу Тару који је изабрао да ту проживи свој божански живот.

Овај парк се налази на прелиминарној листи Србије за светску културну и природну баштину UNESCO.

ОРГАНІЗАЦІЈА РАДА БАНКЕ

ЛУБМЕС БАНКА А. Д. БЕОГРАД ОРГАНИЗАЦИОНА ШЕМА БАНКЕ

УСКЛАЂЕНОСТ ПОСЛОВАЊА

У раду надлежног организационог дела Банке за праћење усклађености пословања спроводе се три основне групе активности:

- Послови спречавања прања новца и финансирања тероризма;
- Послови усклађености пословања, и
- Процена ризика усклађености пословања.

Значајан део активности Банке у овој области усмерен је на спровођење Закона о спречавању прања новца и финансирања тероризма. У посматраном периоду извршено је програмирање индикатора сумњивих трансакција и омогућено праћење свих трансакција у пословима са становништвом и динарском и девизном платном промету. Креирана је и апликација која омогућава да се клијенти прате са становишта власништва правних лица .

Унутрашња контрола спречавања прања новца и финансирања тероризма је у току 2013. године, поред контроле пословања овлашћеног лица, обављала контролу праћења трансакција по узорку и по одредбама релевантних аката, и спроводила мере појачаног праћења одређених категорија клијената.

У Банци је успостављен систем адекватних и ефикасних контрола усклађености пословања. Током 2013. године усвојени су годишњи извештај унутрашње контроле за 2012. годину, извештај овлашћеног лица за спречавање прања новца и финансирања тероризма у 2012. години, извештај о главним ризицима усклађености пословања за 2012. годину, анализа ризика од прања новца и финансирања тероризма за 2012. годину, програм праћења усклађености

пословања за 2013. годину, програм стручног образовања запослених који раде на спречавању прања новца и финансирања тероризма за 2013. годину и извештај о главним ризицима усклађености пословања за 2013. годину.

Поред тога, рађени су месечни извештаји о унутрашњој контроли спречавања прања новца и финансирања тероризма, усвојена је нова листа индикатора сумњивих трансакција спречавања прања новца и финансирања тероризма, израђена је интерна процедура надлежног организационог дела, са новим провајдером закључен је уговор о коришћењу базе података о страним функционерима, терористима, трговцима оружјем, дрогом и сл. ,

Када је у питању процена ризика усклађености пословања, у складу са усвојеном методологијом за процену и праћење ризика усклађености пословања Банке, од стране руководиоца организационих делова извршена је самопроцена вероватноће наступања ризика усклађености пословања. У протеклом периоду није било потребе да се органи управљања извештавају о појави ризика усклађености пословања. У извештају о главним ризицима усклађености пословања за 2013. годину оцењено је да је могућност наступања ових ризика врло мала до средња. Међутим, за разлику од оцене за 2012. годину, због повећаног процента лоших пласмана и изложености концентрацији, кредитни ризик је знатно неповољније оцењен, уз закључак да овај ризик може бити контролисан и убудуће смањен, уз адекватну примену плана управљања ризицима од финансијског губитка.

У анализи ризика од прања новца и финанси-

рања тероризма, после свеобухватне анализе фактора ризика (географски ризик, ризик производа, ризик странке и ризик трансакције), утврђено је да је ризик од прања новца и финансирања тероризма минималан до умерен.

Надлежни организациони део је у 2013. години акценат рада усмерио на минимизирање могућности за изрицање санкција регулаторног тела и даље подизање система спречавања прања новца и финансирања тероризма у Банци, посебно на развијању програмских решења за откривање и пријављивање сумњивих трансакција.

АКТИВНОСТИ ИСТРАЖИВАЊА И РАЗВОЈА

Развој Банке заснива се на континуираном увођењу нових производа и технологија. Стимулација основни сегмент активности у овом процесу чини истраживање тржишта, као полазна основа за увођење нових производа, као и континуирано праћење развоја и примене нових технологија у банкарским процесима. У том смислу Банка перманентно истражује тржиште, спровођењем следећих група истраживања:

- Истраживање позиционираниости Банке (најмање једном годишње);
- Истраживање конкуренције (континуирано);
- Истраживања у домену привреде и великих система (рад са привредом);
- Истраживања у домену становништва (рад са физичким лицима);

- Истраживања везана за производе и услуге на тржишту, и
- Истраживања по потреби организационих делова.

Истраживање подразумева системско прикупљање периодичних и других извештаја осталих банака, као и финансијских институција региона и оцену њихове профитабилности, рентабилности и ликвидности пословања, сагледавање производа и услуга које се нуде, као и њихових тржишних цена.

ИНТЕГРИСАНИ СИСТЕМ МЕНАЏМЕНТА - ISO СТАНДАРДИ

Банка примењује Интегрисани систем менаџмента квалитетом за стандарде ISO 9001:2008, ISO 14001:2004 и ISO 27001:2005. У фебруару 2013. године је завршен први надзор за сва три стандарда. Сертификационо тело је констатовало да Банка испуњава постављене циљеве и да се континуирано редовно побољшава и унапређује систем менаџмента квалитетом.

Континуирано се прати извршавање захтева сва три ISO стандарда тако што се спроводе следеће активности:

- Сванова документација и ажурирање постојеће се усклађује са захтевима стандарда, у складу са одговарајућим процедурама;
- Запослени су упућују на обуке, стручна усавршавања, семинаре и омогућено им је праћење стручне литературе у складу са одговарајућом интерном регулативом;

- Контролише се неусаглашеност и пријављују инциденти у складу са одговарајућим процедурама;
- Спроводи се захтеви EMS стандарда у вези одлагања отпада, штедње енергетских ресурса и осталих аспеката и утицаја на животну средину, у складу са одговарајућим процедурама,

У складу са Пословником интегрисаног менаџмента и својим одговорностима и овлашћењима, представник руководства за квалитет редовно надзире и даје инструкције у вези спровођења захтева сва три стандарда и обезбеђује поштовање усвојених политика: Политике квалитета, Политике сигурности информација и Политике заштите животне средине.

ISO 9001:2008 Систем менаџмента квалитетом,

ISO 14001:2004 Стандард за заштиту животне средине

ISO 27001:2005 Стандард безбедности информација,

ИНФОРМАЦИОНО-КОМУНИКАЦИОНА ТЕХНОЛОГИЈА

Информациони систем ЈУБМЕС банке представља окосницу стабилног и сигурног пословања и значајан је елемент функционисања Банке. Адекватно управљање информационим системом обезбеђује да Банка поседује функционалности, капацитете и перформансе неопходне за пружање одговарајуће подршке пословним процесима.

Својом улогом да обезбеђује благовремене, тачне и потпуне информације, информациони систем ствара предуслове за доношење пословних одлука, ефикасно обављање пословних активности и управљање ризицима, односно за сигурно и стабилно пословање и управљање Банком.

Због дисперзије банкарских послова и велике количине података који се свакодневно креирају, неопходно је да информациони систем буде поуздан и сигуран. Овај захтев је од суштинске важности, како за руководство, тако и за клијенте Банке. Да би била конкурентна у области пружања финансијских услуга, Банка мора да константно развија и унапређује свој информациони систем, јер само тако може да прати развој нових производа и услуга на финансијском тржишту.

Најважније активности које се извршавају кроз управљање информационим системом односе се на:

- обезбеђење поверљивости, интегритета и расположивости информационог система Банке, све у складу са стратегијом за управљање оперативним ризицима и стандардом ISO 27001:2005;
- развој и имплементацију нових софтверских решења која ће омогућити увођење нових банкарских производа и обраду података за потребе управљања ризицима, контроле и

праћења клијената, усклађености пословања Банке и извештавања;

- развој и имплементацију нових системских и комуникационих платформи у циљу подршке банкарским процесима, и
- праћење и развој нових технологија и знања, обука и стално стручно усавршавање запослених у Сектору информационо-комуникационих технологија.

У складу са Стратегијом развоја информационог система ЈУБМЕС банке, свакодневним растом обима посла, законским прописима, увођењем нових производа и услуга и растом нивоа аутоматизације и оптимизације пословања, константно се прати, развија и осавременује информациони систем Банке. Информациони систем Банке усклађен је са Одлуком НБС о минималним стандардима управљања информационим системом финансијске институције, којом су уређени следећи сегменти информационог система:

- Управљање информационим системом, одговорност, нормативно регулисање и компетентност запослених у сектору информационог система;
- Управљање ризиком информационог система, административна, техничка и физичка контрола;
- Ревизија информационог система, начин праћења и отклањања уочених слабости;
- Безбедност информационог система, класификација информација, контрола приступа, корисничка права, аутентификација корисника, систем надгледања информационог система, системи за спречавање, откривање и сигнализирање упада у информационе системе, чување логова и начин њиховог праћења и др. ;

- Развој и одржавање информационих система са организованим развојним тестним и продукционим окружењем, и
- Обезбеђење и управљање континуитетом пословања и опоравак активности у случају непредвиђених догађаја (*Bussines Continuity u Disaster Recovery Plan*).

У сектору информационих технологија обављају се следеће групе послова :

- I Систем и комуникациона подршка;
- II Развој, софтверска подршка и базе података, и
- III Електронско пословање и картичарство.

I У 2013. години завршена је реализација у два велика пројекта, и то:

1. Пројекат побољшања информационе инфраструктуре - извршено је унапређење примарне локације заменом опреме старије генерације најновијом опремом, обезбеђена је виртуелна серверска платформа, набављен је нови EMS storage систем за сигурно чување података, успостављена је безбедна комуникација са најсавременијим CISCO комуникационих уређајем и извршено унапређење Disaster Recovery локације и повећање број сервиса који обезбеђују континуитет пословања;

2. Реконструкција систем сале, којом је обезбеђена независност информационог система у погледу редовног напајања електричном енергијом или прекида у напајању, система за климатизацију, противпожарне заштите, контроле приступа и хаваријске вентилације.

Редовне активности које се континуирано извршавају су: мониторинг система, редовно и ванредно одржавање серверских / клијентских и мрежних платформи и подршка корисницима информационог система Банке.

II Развој, софтверска подршка и базе података чине велики сегмент пословања који обавља организациони део у коме се израђују нова апликативна решења и одржавају постојећи апликативни софтвери. Истовремено се води рачуна о ажурирању базе података, backup-у података, њиховој заштити и чувању у складу са стандардом ISO 27001:2005 и усвојеним процедурама.

III Електронско пословање се односи на континуирану подршку клијентима Банке који користе услуге *e-banking*-а за правна лица, *HomeBankng*-а и *mBanking*-а за физичка лица и администрацију послова картичарства.

У току 2013. године извршена је имплементација новог решења електронског банкарства - *Halcom*. Овим пројектом постигнута су два циља: покривен је већи део клијената (оних који имају интегрисана интерна решења са *Halcom*-ом) и обезбеђена је заменљивост пружаоца услуга.

У апликацији *HomeBankng-a* (*Web Retail* апликација), завршена је израда нове функционалности која омогућава трансфер девиза између рачуна истог физичког лица. Извршена је имплементација нове апликације *HomeBankng - WEB2*. Омогућено је *mBanking*-ом да се коришћењем мобилних телефона (*Java* платформа, *Android* оперативни систем и *iOS*) остваре плаћања и увид у рачуне клијената.

Администрација платних картица и послови у вези са одржавањем банкомата и *POS*-терминала се обављају континуирано. Завршен је пројекат за прелазак на *EMV*-чип технологију за све три врсте *VISA* картица (*Electron, Classic u Business*), тако да је на виши ниво подигнута сигурност и безбедност коришћења *VISA* платних картица.

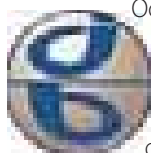
ЈУБМЕС БАНКА АД БЕОГРАД

Извршни одбор

Београд, јуни 2014. године

Поштовани акционари, пријатељи ЈУБМЕС банке,

Са задовољством Вам презентирамо Трећи извештај о друштвено одговорном пословању ЈУБМЕС банке, који симболички и конкретнo одражава нашу трајну оријентацију према савременом концепту корпоративне друштвене одговорности и одрживом развоју.

Основна карактеристика свих еволутивних фаза у пословању Банке је да се потврђујемо не само као високо конкурентна финансијска институција, која пружа широку палету традиционалних и иновативних банкарских производа и услуга прилагођених потребама својих клијената (примарно корпоративних), већ и као друштвено одговоран субјекат који своје пословне и развојне циљеве сагледава у креативној, синергичкој корелацији са потребама и развојним циљевима друштвене заједнице. Стратешка и вредносна оријентација према принципима друштвено одговорног пословања оснажена је марта 2008. године, приступом мрежи Глобалног договора УН.

Активним деловањем у свим структурама националне мреже Глобалног договора доприносимо интензивнијој посвећености концепту корпоративне друштвене одговорности, односно новом пословном моделу одговорног бизниса заснованом на интегралној примени десет принципа Глобалног договора, који се односе на заштиту људских права и радних права, заштиту животне средине и борбу против корупције. Приступањем Глобалном договору пре-

узели смо обавезу да поштујемо и имплементирамо основне принципе корпоративне друштвене одговорности, односно да стално унапређујемо и интерне процедуре и корпоративну праксу на овим пољима.

Овим доприносимо динамичко-развојној димензији концепта корпоративне друштвене одговорности и одрживог развоја, а све у циљу новог разумевања успешности пословања привредних субјеката, који поред финансијских индикатора укључују и тзв. нефинансијске индикаторе (социјална димензија, заштита животне средине, борба против корупције и др.). Креативније и активније се укључујемо у економске и развојне циљеве заједнице који су усклађени са агендом за приступање ЕУ, као и у регионалне и глобалне пројекте подршке одрживом развоју. Циљна стратешка транзиција према конкурентној, динамичној и на знању заснованој економији и друштву, подразумева и друштво социјалне кохезије које није оствариво без примене одговорног бизниса.

Слику наше целовите посвећености принципима корпоративне друштвене одговорности потврђује и наша активна подршка иницијативама и програм-

ским акцијама националне, регионалне и глобалне мреже Глобалног договора које промовишу основне универзалне вредности и савремени концепт одрживог развоја. Проактивним приступом доприносимо унапређењу политика и корпоративне праксе на пољу друштвене одговорности и тиме постајемо потенцијални партнер у остваривању актуелне платформе корпоративне одрживости коју промовишу многе међународне пословне асоцијације.

У духу прихваћених савремених принципа и стандарда друштвено одговорног пословања опредељујемо се за промоцију фундаменталних принципа корпоративне друштвене одговорности, одрживог развоја и здравог бизниса, кроз сарадњу са запосленима, локалном и широм друштвеном заједницом, надугорочној основи. Таква стратешка агенда Банке је позитиван и креативан одговор на сложене глобалне и регионалне економске процесе, који, поред успешног позиционирања на тржишту финансијских услуга, укључује и унапређење модела савременог бизниса, конципираног тако да имплементира принципе друштвено одговорног пословања. Корпоративна одговорност

подразумева стално усавршавање и сматра се кључним елементом новог модела пословања и управљања. Само овај модел може да допринесе афирмацији одрживог развоја координираног и интерактивног процеса у којем се успоставља уравнотежен однос према економским, социо-културним и еколошким циљевима. Нема одрживог интегралног развоја без кооперативног деловања субјеката јавне сфере, пословног сектора и цивилног друштва. Пословни субјекти који промовишу одржив развој постају кључни актери у процесу транзиције према пословном и друштвеном окружењу, препознатљивом по усклађеном односу између економског напретка, социјалне равнотеже и високог нивоа заштите животне средине, уз рационално располагање природним ресурсима. Ово је услов за остварење Миленијумских развојних циљева УН 2015. године.

Банка постаје активан учесник у спровођењу релевантних међународних препорука о подршци пословног сектора концепту корпоративне одрживости који се заснива на креирању вредности на дугорочној основи, коришћењем текућих и развојних потенцијала привредног субјекта, уз стално унапређење система управљања ризицима који прате економски, социјални и еколошки развој. Тосмопотврдили и својим активним учешћем на последњем Самиту лидера Глобалног договора УН септембра 2013. године - Архитекте за бољи свет. На Самиту је дефинисана платформа за спровођење стратегије корпоративне одрживости. Пословна заједница и друштво су међусобно повезани, тако да су развојни

приоритети друштва хармонизовани са дугорочним развојним циљевима привредних субјеката. Овим се указује на неопходност дугорочног партнерства и хоризонталне и вертикалне сарадње јавног и приватног сектора, као и невладиног сектора - цивилног друштва. Међусекторски дијалог пословне заједнице (корпоративни и финансијски сектор) са цивилном друштвом и јавном сфером је основни инструмент остваривања концепта одрживог развоја.

Пошто је друштвена корпоративна одговорност истовремено стратешки дугорочни концепт ЈУБМЕС банке и основа наше корпоративне етике, тежимо да га стално развијамо у суштинском смислу. Промовишући корпоративну одрживост као креативан одговор на изазове савременог бизниса, обезбеђујемо претпоставке за реализацију нове, прогресивне фазе у целовитој примени принципа друштвено одговорног пословања. Нова еволутивна фаза је започела успостављањем система интегрисаног менаџмента квалитетом, почетком 2012. године. Банка је имплементирала интегрисани систем менаџмента квалитетом за стандарде ISO 9001:2008 - Систем менаџмента квалитетом, ISO 27001:2005 - Стандард за безбедност информација и ISO 14001:2004 - Стандард за заштиту животне средине. Усвајањем Политике квалитета, Политике сигурности информација и Политике заштите животне средине обезбедили смо претпоставке за даље унапређење наше позиције као респектабилне финансијске организације која прати трендове савременог тржишта, јер стално унапређује систем квалите-

та својих услуга, обезбеђује сигурност финансијских информација, доприноси очувању и заштити животне средине, чиме ће уредити своје пословање и организацију према захтевима међународних стандарда квалитета. Почетком 2013. године успешно је завршен први надзор од стране референтног сертификационог тела из Велике Британије. Примена интегрисаног система менаџмента квалитетом је динамичан континуирани процес који се стално прати, евалуира и унапређује. Током протекле године извршене су квалитативне измене Стандарда ISO 27001 за безбедност информација и одговарајућа обука запослених без које не би била могућа успешна имплементација савремених стандарда пословања.

Применом интегрисаног менаџмента квалитетом, у синтези са фундаменталним принципима корпоративне друштвене одговорности, унапређујемо своју позицију на тржишту, не занемарујући поштовање еколошке и социјалне димензије пројеката које реализују наши клијенти на домаћем и међународном тржишту. Подстицајно утичемо на профилисање наших корпоративних клијената који реализују капиталне инфраструктурне пројекте на домаћем и иностраним тржиштима, као друштвено одговорних субјеката. Корпоративни клијенти, сагласно својој пословној и развојној оријентацији, такође се опредељују за нову политику интегрисаног система управљања, која се заснива на примени савремених тржишних принципа са циљем задовољења потреба интерних и екстерних стејкхолде-

ра, али и друштвене заједнице у целини, уз стално побољшање квалитета и културе пословања. Наиме, одржив развој није искључиво у одговорности јавне сфере и цивилног сектора, већ и различитих субјеката корпоративног и финансијског сектора који своје економске циљеве усклађују са циљевима друштвене заједнице, односно друштвено одговорно пословање и остваривање профита нису супротстављени процеси. На том начелу заснована је нова пословна филозофија, према којој компаније добровољно имплементирају принципе друштвено одговорног пословања у своје пословне операције и на много иновативних начина доприносе бољем радном окружењу, очувању животне средине, друштву у најширем смислу и др.

Прогрес у примени принципа друштвено одговорног пословања посебно се одликује у целовитој примени Антикорупцијског програма, дефинисаног после потписивања Декларације за борбу против корупције. Наша банка је прва потписница Декларације, аутономног документа који је креирала радна група за борбу против корупције националне мреже Глобалног одговора УН, као и први подносилац извештаја о примени 10. принципа. Програм и извештај су позитивно оцењени од стране експерата на више међународних скупова одржаних током 2012. и 2013. године у организацији Главне канцеларије и националне мреже Глобалног договора. Наш извештај о напретку и особена антикорупцијска платформа оцењени су као иновативан пример добре праксе међу чланицама Глобалног одговора у финан-

сијском сектору на међународном скупу о изазовима извештавања о друштвено одговорном пословању, одржаном маја 2013. године у организацији Привредне коморе Србије, која је седиште секретаријата националне мреже. Промоција здравог бизниса кроз свеобухватну примену Антикорупцијског програма кључни је сегмент унапређења концепта друштвено одговорног пословања и одрживог развоја, чиме доприносимо остваривању Националне стратегије за борбу против корупције у свим сферама, а истовремено и у успешном спровођењу преговарачке агенде о приступању Републике Србије Европској унији (посебно поглавља 23 и 24). Наиме, улога пословног сектора је да креира нови пословни модел који имплементира вредности здравог бизниса и подразумева нулту толеранцију према коруптивном деловању у свим сегментима пословног и социјалног окружења.

Синтетичким повезивањем финансијских и нефинансијских индикатора у презентацији пословног профила и резултата Банке (поред пословних извештаја достављамо свим заинтересованим стејкхолдерима и Извештај о друштвено одговорном пословању), не занемарујемо одговоран однос према свим потенцијалним ризицима угрожавања људских права и животне средине, као и према управљању потенцијалним ризицима коруптивног деловања.

Креативно унапређујемо примену основних принципа корпоративне друштвене одговорности кроз различите облике сарадње са субјектима непрофитног сектора (невладине хумани-

тарне организације, елитне и аматерске спортске организације, културне и здравствене институције и др.). У оквиру сарадње са непрофитним сектором истичемо подршку аквностима фондације „За дечје срце“, чији смо оснивач (1992. године) и са националним удружењем родитеља деце обелеле од рака НУРДОР, јер само здрава популација може да допринесе одрживом развоју. Подржавамо и пројекте посвећене развоју креативности и стваралаштва међу децом, са посебном оријентацијом на еколошка питања (пројекат непрофитне организације „Life Redesign“, Београд) и др.

Наставили смо да подстичемо едукацију запослених у циљу унапређења знања о савременим банкарским операцијама и принципима одговорног пословања, као и унапређења њихове безбедносне културе. Активније подржавамо концепт одрживог развоја кроз афирмацију солидарног и хуманог односа према социјално угроженима, пружајући подршку различитим иницијативама и пројектима невладиних организација. Важно поље ангажовања Банке је унапређење активности на промовисању заштите људских права, а посебно инклузије мањинских и социјално угрожених група. Инклузија ових категорија грађана је такође један од предуслова одрживог развоја. Подржали смо пројекат успостављања дневног боравка за децу са сметњама у развоју и смањеним способностима Центра за социјални рад у неразвијеној општини Сечањ и рад Удружења паралигичара и квадригичара „Дунав“, Београд. Подржавамо рад оваквих институција и неп-

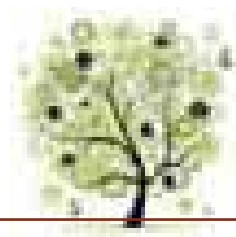
рофитних удружења, јер је инклузивно друштво *presumptio* одрживог развоја у свим његовим сегментима.

У области заштите животне средине наставили смо реализацију вишегодишње сарадње са Резерватом Увац д.о.о. Нова Варош и Фондом за заштиту птица грабљивица „Белоглави суп“.

Такође, константно унапређујемо примену ISO стандарда 14001/2004, усвајањем одговарајућих интерних аката – упутстава за примену овог стандарда. На овај начин афирмишемо суштину концепта одрживог развоја, коју чини интеракција развоја животне средине и међусобна усклађеност и комплементарност развојне политике и политике заштите животне средине, чиме се уважавају законитости еколошких система.

Поштовање принципа друштвено одговорног пословања је наша дугорочна стратешка пословна оријентација. Целовита подршка овим принципима кроз сарадњу са различитим субјектима непрофитног сектора и др. је темељ нашег виђења пословне културе и филозофије. Развојним приступом у примени принципа корпоративне друштвене одговорности и ширењем спектра активности којима се ти принципи промовишу, обезбеђујемо претпоставке за одрживо конкурентно позиционирање Банке у оквиру домаћег и регионалног финансијског сектора, али и њено ефикасније и активније укључивање у све фазе стратешког процеса интеграције Републике Србије у Европску унију.

С поштовањем,
Слободан Јањић, председник

ЦЕЛОВИТА ПРИМЕНА
ОСНОВНИХ ПРИНЦИПА
ДРУШТВЕНО
ОДГОВОРНОГ
ПОСЛОВАЊА,
ОДНОСНО ПРИНЦИПА
ГЛОБАЛНОГ ДОГОВОРА
У АКТИВНОСТИМА
ЛУБМЕС БАНКЕ

I Уводне напомене

Европски интеграциони процеси, с једне стране и ефекти глобалне економске кризе, с друге стране, захтевају свеобухватан приступ структурним реформама у свим областима економског система, али и обликовању нове пословне климе која доприноси одрживом развоју. У савременој међународној пословној заједници корпоративни успех се не може више сагледати без повезаности са друштвеним развојем. Привредни субјект није изолован од друштвеног окружења, нити је себи циљ. Само одржив корпоративни субјект се опредељује за креирање вредности на дугорочној основи, користећи текуће и развојне потенцијале компаније и управљање ризицима који прате економски, социјални и еколошки развој. У том контексту, од примарног значаја је и менаџмент који се усмерава на организацију таквих структура компанија које треба да задовоље одрживе циљеве и задатке.

Привредни субјекти који промовишу систем корпоративне друштвене одговорности у интегралном смислу, постају креатори нових стратегија успостављања конкурентске предности кроз практичну примену принципа и праксе Корпоративне друштвене одговорности (КДО) - друштвене одрживости. Овим се отварају нове могућности за стицање профита које су резултат оријентације према текућим друштвеним потребама, методологији развијања принципа и пракси КДО.

Пословни субјекти финансијске и корпоративне сфере у значајној мери

сносе одговорност за дешавања и активности од ширег друштвеног значаја. У настојању да допринесу решавању проблема друштвене заједнице у којој обављају своју пословну активност, пословни субјекти спроводе различите корпоративне друштвене иницијативе. Изузетно је важно да обезбеде потпуну транспарентност своје посвећености ширим друштвеним интересима.

Опредељени смо да принципе друштвено одговорног пословања интегришемо у све аспекте пословања, организацију, стратегију и пословно-финансијске перформансе, уз сталан прогрес у остваривању овог концепта стратешког менаџмента. Указујемо на битне елементе и циљеве примене система интегрисаног менаџмента квалитетом.

Примењујући интегрисани систем менаџмента квалитетом за три ISO стандарда (ISO 9001:2008, ISO 27001:2005 и ISO 14001:2004) дугорочно смо се определили да поштујемо основне принципе менаџмента квалитетом, безбедности информација и заштите животне средине. Поштовањем интегрисаног система менаџмента за три стандарда Банка је поставила неколико циљева, а најважнији од њих су:

- да се дугорочно одржи висок квалитет производа и услуга како би се испунила сва очекивања досадашњих клијената и ојачала депозитна база Банке;
- да се континуирано управља информацијама и информационом имовином и да се обезбеди њихова поверљивост, неповредивост и расположивост - Банка нарочито води рачуна о заштити и тајности података

својих клијената и њихове имовине;

- да се води брига оутицајима на животну средину, да се штеде ресурси и енергија, да се управља свим врстама отпада и да се врше мерења и праћење утицаја на животну средину.

У фебруару 2013. године завршен је први надзор за сва три стандарда. Провера је извршена у складу са предвиђеним планом и програмом, систем је позитивно оцењен као и видљив напредак у примени. Крајем септембра 2013. године извршене су измене стандарда

вог развоја. На тај начин, Банка се позиционира као референтни субјект домаћег финансијског сектора који стално унапређење квалитета својих услуга, сигурност финансијских информација и поштовање еколошких стандарда, доприноси остваривању свих стубова одрживог развоја.

Усвојен је Кодекс корпоративног управљања - скуп правила и начела који представљају основ добре корпоративне праксе Банке као јавног акционарског друштва и установљава организационе

Учесници скупа о изазовима извештавања о друштвено одговорном пословању ПКС, Београд, мај 2013.

ISO 27001 који се односи на безбедност информација. Банка тежи да се успешно позиционира, услед чега унапређује политику управљања информацијама и информационом имовином која је неопходна за квалитетну понуду производа и услуга нашим клијентима, а тиме доприноси унапређењу афирмације принципа друштвено одговорног пословања (ДОП) и остваривању концепта одржи-

принципе који представљају смернице за поступање носилаца корпоративног управљања. Овим документом се тежи успостављању високих стандарда у области корпоративног управљања, како би се учврстило поверење акционара и инвеститора у Банку, што је предуслов обезбеђења њеног дугорочног, одрживог и стабилног развоја уз неговање репутације успешне пословне финансијске институције.

Doprinos bankarskog sektora ekonomiji i društvu Srbije

Студија Допринос банкарског сектора економији и друштву Србије, Београд, децембар 2013.

Унапређујући своје активности у оквиру националне мреже Глобалног одговора, Банка прогресивно доприноси и размени добре праксе и идеја, међусекторском дијалогу, умрежавању различитих пословних субјеката и институција посвећених одрживом развоју.

Потврда наше активне позиције међу домаћим лидерима промоције принципа друштвено одговорног пословања и транспарентног приступа у презентацији активности у сегменту КДО је изражена и нашим учешћем у раду неколико скупова у организацији мреже Глобалног договора. По препоруци Радне групе за борбу против корупције националне мреже Глобалног договора, у мају месецу 2013. године учествовали смо на скупу посвећеном изазовима извештавања о друштвено одговорном пословању у организацији Привредне коморе Србије (ПКС), као једини представници финансијског сектора у оквиру групе чланица Глобалног договора. Од посебног значаја и учешће Председника Извршног одбора ЈУБМЕС банке на Са-

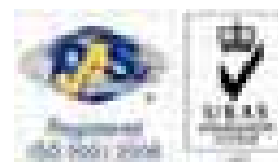
миту лидера „Архитекте за бољи свет“ у организацији Глобалног договора, који је одржан у Њујорку од 19-20. септембра 2013. године. Самит лидера је организован као водећи међународни скуп на пољу друштвене одговорности у оквиру јавне сфере, пословног и невладиног сектора, са циљем креирања нове „глобалне архитектуре за остваривање одрживог развоја у корпоративној сфери“. На Самиту су конкретизовани сви аспекти глобалне развојне агенде у контексту остваривања три стуба одрживог развоја (економски, социјални и еколошки), кроз неопходни транссекторски дијалог и партнерство на свим нивоима.

Оваквим ангажовањем афирмишемо такође нову, прогресивну фазу примене принципа копоративне друштвене одговорности и постајемо препознатљив и респектабилан партнер у реализацији глобалних и регионалних иницијатива и оквира за развој принципа КДО и одрживог развоја, али и у активностима које промовишу циљеве европског интеграционог процеса и нову европску политику о друштвеној одговорности предузећа (2011-2014), која тежи усклађивању глобалних и европских приступа овом концепту, јачању видљивости и ширењу праксе друштвено одговорног пословања.

Израз опредељења Банке у промоцији транспарентног приступа у области друштвено одговорног пословања је и наше учешће у изради Студије о доприносу банкарског сектора развоју економије и друштва Србије у организацији Удружења банака Србије - радне групе за одговорно пословање банака. Удру-

жење банака је поверило израду Студије консултанској фирми А.Т. Kearney, Будимпешта. Истраживање је обухватило пословање 21 банке у Републици Србији. Студија је презентирана почетком децембра 2013. године са закључком да су банке у нашој земљи високо друштвено одговорне институције, имајући у виду укупне активности које се односе на принципе ДОП, односно на интегралну примену тих принципа на интерно екстерном нивоу.

Логотипи ISO стандарда:

ISO 9001:2008
Систем менаџмента квалитетом

ISO 14001:2004
Стандард за заштиту животне средине

ISO 27001:2005
Стандард безбедности информација

1. Људска права

“У 21. веку човек не може помислити на одрживи развој, а да при томе не помисли и на људска права”

(Craig Mokhiber, представник Комитета за људска права УН, током панел дискусије одржане 27. априла 2012 године по питању људских права, у оквиру припрема Рио+20 конференције о одрживом развоју, јуна 2012. године)

Компаније треба да подрже и поштују заштиту међународно загарантованих људских права

(Први принцип Глобалног договора)

У средишту концепције одрживог развоја морају бити људска права. Такав развој подразумева унапређење неопуштивих људских права формулисаних у основним међународним инструментима, мора да гарантује елиминацију свих видова дискриминације, мора да узме у обзир заштиту и очување животне околине и мора бити еколошко одржив, да поштује и штити културе и културне различитости, као и да унапређује владавину права ради обезбеђења ових принципа. Одржив развој укључује сва људска права – економска, социјална, културна, грађанска и политичка, која се остварују интегративно. Постављањем појединца у центар активности развоја и прокламовањем интегралне визије свих људских права, Универзална декларација о људским правима постала је нормативно средство остваривања недељивости и комплементарности различитих категорија људских права и признавања унапређења и заштите свих људских права као основе развоја.

Земље чланице УН су се законски обавезале да ће поштовати, штитити и спроводити људска права у пракси, што укључује и заштиту људских права од могућих или стварних кршења од стране субјеката јавног сектора и оних који припадају пословној заједници. Ова обавеза заштите људских права изричито је прописана Конвенцијом о укидању свих облика дискриминације жена и Конвенцијом о укидању свих облика расне дискриминације. Држава која се правно обавезала да ће штитити људска права има и обавезу да корпорације које крше људска права позива на одговорност због њиховог понашања. На конференцији Рио+20, одржаној јуна 2012. године и Самиту лидера Глобалног договора УН из септембра 2013. године, наглашен је интегрални приступ у промоцији и заштити људских права, посебно у корпоративној сфери. Политике развоја корпоративних субјеката морају да подрже основне принципе људских права и да их примењују интегрално у својим пословним операцијама, како би могле да одговоре потребама интегралног развоја.

Право на развој, односно на одржив развој, подстиче пословне субјекте да креативно доприносе његовом остварењу развијајући сопствене ме-

II

ПРИМЕНА
ПРИНЦИПА
ГЛОБАЛНОГ
ДОГОВОРА УН

ханизме за успостављање етичког пословног процеса, који уз поштовање нормативног оквира промовише и принципе КДО који се односе на заштиту људских права.

Политика управљања људским ресурсима и промоција првог принципа Глобалног договора

Један од важнијих сегмената друштвено одговорног пословања је политика управљања људским ресурсима. Сагласно пословној и развојној оријентацији Банке, наставили смо да унапређујемо своју политику запошљавања и подстицања процеса сталног усавршавања запослених који доприноси достизању утврђених стратешких циљева, у складу са Процедуром обуке и стручног усавршавања запослених у Банци.

Примењујући концепт корпоративне друштвене одговорности, односно принципе Глобалног договора у својим активностима у интегралном смислу, ЈУБМЕС банка не запоставља улогу обрзовања као развојне детерминанте. У том смислу прилагођена је и наша политика управљања људским ресурсима.

Уз редовну евалуацију учинка запослених у складу са модерним стандардима и политиком управљања људским ресурсима, Банка је наставила да запошљава млађе, високообразоване људе, од којих се очекује да примене нова знања и понуде иновативна решења у банкарском пословању. Банка је наставила да упућује запослене на специјалистичке студије, курсеве и семи-

наре из области модерног банкарског пословања, укључујући учешће на домаћим и међународним финансијским скуповима и форумима посвећеним питањима развоја банкарских производа и услуга. Запослени су усавршавали своја знања у области „Trade finance“ (KBC Bankers School), похађали међународни семинар на тему платног промета „Payments in Banking“ - материја платног промета у земљама ЕУ, проширили своја сазнања о SEPA систему плаћања за корпоративне клијенте, иновативној технологији и мобилном банкарству, FATCA - пројекту извештавања пореских органа САД, изградњи система лојалних клијената и др. Посебна пажња се посвећује едукацији стручњака у области информационих технологија, са усмерењем на електронско банкарство и безбедност у информационом технологијама. Да би била конкурентна у области пружања финансијских услуга, Банка константно развија и унапређује свој информациони систем јер само тако може да прати развој нових производа и услуга на финансијском тржишту.

Стратегија развоја информационог система ЈУБМЕС банке у складу са усвојеним ISO стандардима подразумева и имплементацију нових системских и комуникационих платформи у циљу подршке банкарским процесима, праћење и развој нових технологија и знања, обуку и стално стручно усавршавање запослених. Током извештајног периода, запослени на овим пословима учествовали су на семинару у организацији Microsoft-Синергија.

Политиком управљања људским ресурсима стимулишу се запослени и на додатно образовање и стручно усавршавање и оспособљавање у области спречавања прања новца и финансирања тероризма, као и борбе против корупције, како би се подигла свест о значају етичког принципа у пословању који позива и на нулту толеранцију према кршењу гарантованих економских, социјалних, грађанских и других права у пословним операцијама.

У складу са нашим стратешким опредељењима, наставили смо са едукацијом запослених кроз презентације о различитим видовима друштвено одговорног пословања, укључујући и аспекте заштите људских права и слобода. Посебну пажњу смо поново усмерили на питања поштовања родне равноправности и инклузије особа са инвалидитетом у друштвени живот заједнице на свим нивоима. Поред ових питања, посебна пажња се и даље посвећује заштити угрожене културне баштине и њене повезаности са одрживим развојем.

У циљу стицања нових знања и размене добре праксе у области корпоративне друштвене одговорности, запослени у Банци надлежни за афирмацију тог концепта од прошле године учествују на курсевима у организацији признатих референтних институција. Учествовали смо на семинару посвећеном компанијској антикорупцији у организацији ПКС и Министарства правде и државне управе и уз техничку подршку Европске комисије.

Нови модел одговорног бизниса који уважава принципе поштовања људских

права подразумева и одговарајући менаџменту сегменту корпоративне друштвене одговорности, односно оптимално управљање ризицима у социјалној (укључујући и ризике угрожавања људских права) и еколошкој сфери.

У складу са усвојеним политикама квалитета, безбедности информација и заштите животне средине и усвојеним стандардима, у Банци су донете и одговарајуће процедуре и упутства за стално квалитативно побољшање интегрисаног менаџмента који обухвата и поље друштвено одговорног пословања.

ЈУБМЕС банка је наставила да унапређује системе подршке заштити људских права, посебно система заштите здравља и безбедности људи, кроз редовно стручно усавршавање запослених у домену заштите здравља на раду, заштите од пожара и евалуацију знања запослених из ове области. Банка стално унапређује и своја интерна акта о процени ризика на радном месту и у радној околини, у чијој изради је учествовала и компанија специјализована за заштиту безбедности и здравља на раду и заштиту животне средине. У Банци се примењује Правилник о правима, обавезама и одговорностима у области безбедности и здравља на раду.

Овим документом утврђују се стандарди радних услова којима се, у највећој могућој мери, смањује учесталост повреда на раду, професионалних обољења и болести и утврђују техничке, ергономске, здравствене, образовне, социјалне, организационе и друге мере и средства за превенцију, односно отклањају ризици од повређивања и оштећења здра-

вља запослених или се свODE на најмању могућу меру.

Пракса Банке је да омогућава запосленима бесплатне систематске прегледе, укључујући и специјалистички офталмолошки преглед, а за запослене и чланове њихових породица – коришћење услуга лекара - специјалиста под повлашћеним условима. С обзиром на важност економских и социјалних права, сходно расположивим финансијским могућностима, Банка је наставила да брине о ванредним потребама радника и чланова њихових породица, посебно у случају болести, или у другим ванредним ситуацијама.

Андрејевић
институт,
Андрејевићград-
Вишеград,
Република
Српска, Босна и
Херцеговина

Заштита културне баштине као елемента националног културног идентитета

Једна од дугорочних циљних активности Банке усмерених на афирмацију првог принципа Глобалног одговора је унапређење заштите културне баштине, као детерминанте националног култур-

ног идентитета и важног сегмента одрживог развоја (очување културних различитости). Култура је примарни чинилац у обликовању идентитета, то је оно што нас чини самосвојним, истовремено и отвореним за дијалог са другим културама. Културни аспект интеграционог процеса је непосредно повезан и са питањем идентитета као динамичке и дијалектичке категорије. Европски интеграциони процес подстиче развој културног диверзитета, али и очување заједничке културне баштине односно заједничких вредности у оквиру европског културног простора. Подржавање заштите и развоја културне баштине важан

је предуслов за очување и промоцију националног културног идентитета, односно националне културе отворене за дијалог и прожимање са другим културама, која је истовремено део европске заједничке културне баштине.

Подржали смо рад Андрејевог института из Вишеграда (Република Српска, Босна и Херцеговина), чији је директор Емир Кустурица, филмски реди-

тељ светског реномеа и писац. Институт носи име Иве Андрића, добитника Нобелове награде за књижевност 1961. године за дело "На Дрини ћуприја". Институт су 2012. године заједнички основале Влада Републике Српске и Влада Републике Србије. По идеји Емира Кустурице изграђен је ренесансни камени град Андрићград, у оквиру којег делује и Институт, који ће, према идеји аутора пројекта, имати различита научна одељења, своју продукцију и биће нови центар српске културе, науке и уметности. Институт ће неговати културну различитост отворен дијалог између уметника, научника и истраживача о многим питањима савремене културе и развоја.

Имајући у виду наведено, Банка је наставила да подржава рад Удружења грађана „Ћирилица“, које се залаже за заштиту ћирилице, аутентичног националног писма које је у употреби 10 векова.

Банка је наставила да развија сарадњу са представницима наше етничке заједнице у Аустралији, подржавајући завршетак пројекта изградње Колеца Српске православне цркве „Свети Сава“ у Сиднеју, који ће бити прва српска званична школска институција у Аустралији и прва институција таквог карактера у иностранству.

Подржали смо организацију прославе 1700 година од усвајања Миланског едикта римског цара Константина, који је рођен у Нишу – сада у Републици Србији. Пројекат "Милански едикт 313-2013 Србија" је од националног и међународног значаја, чији је циљ да укаже на велики утицај римског наслеђа на простору данашње Србије, али и заједничку припадност европских народа хришћанској цивилизацији.

Подршка активностима невладиних организација посвећених заштити права избеглица и интерно расељених лица са територије АП Косово и Метохија и другим хуманитарним питањима

Логотип Удружења „Косовске жртве“

Посебну пажњу посвећујемо пружању подршке заштити права избеглица и интерно расељених лица са територије АП Косово и Метохија. У том циљу, наставили смо да помажемо пројекте хуманитарне организације „Наша Србија“, која своју мисију усмерава на побољшање и унапређење услова живота и образовања, социјалне и здравствене заштите деце и младих који су током ратова у 90-им годинама прошлог века остали без једног или оба родитеља, затим болесне деце, деце из социјално угрожених породица, као и талентоване деце и омладине - путем материјалне и психосоцијалне подршке.

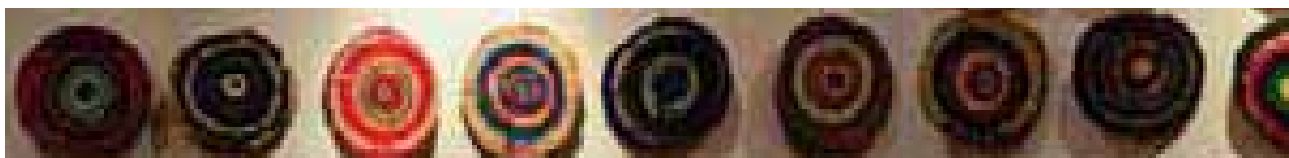
Компаније треба да осигурају да својим пословањем не учествују у кршењу људских права

(Други принцип Глобалног договора)

Вредности одговорног бизниса и одрживог развоја могу да буду афирмисане једино када се обезбеде услови у системском, нормативном смислу да се људска права унапређују у свим сферама друштва, укључујући и пословну сферу. ДОП примарно подразумева и превентивно деловање у циљу спречавања кршења људских права. Превентивним деловањем у области заштите људских права, субјекти пословне сфере постају важни чиниоци подстицања и креирања здраве пословне климе и позитивне конкуренције из-

Подржали смо рад Удружења породица киднапованих и убијених на Косову и Метохији и припрему и издавање званичне публикације овог удружења "Косовске жртве" (до сада су објављена 22 броја ове публикације). Удружење је основано 1998. године, а формално је регистровано 2003. године и врло је активно у решавању овог тешког хуманитарног проблема, кроз сарадњу са владиним и невладиним организацијама. Удружење се бави и питањем заштите материјалне баштине српског народа на Косову и Метохији, односно проблемом уништавања средњовековних цркава, манастира и др. и могућностима њихове обнове сагласно међународним конвенцијама које регулишу ту област. На Косову и Метохији је од 1998. године до данас уништено или озбиљно оштећено 155 таквих објеката. Ови споменици су важан део српске културне баштине као чиниоца обликовања српског националног идентитета и истовремено значајан извор заједничке европске културне баштине.

Удружење „Life Redesign“, Београд – Ликовна радионица Аутентичне креације учесника

међу друштвено одговорних субјеката, који не занемарују социјалну и етичку димензију у свом пословању.

Као друштвено одговорни субјект посвећени смо утицају пројеката који су усмерени на друштвено окружење. Подстичемо дијалог, посебно са корпоративним клијентима, који реализују сложене инфраструктурне пројекте и који могу имати утицаја на социјално окружење и животну средину. Овим такође обезбеђујемо предуслове за спречавање кршења људских права, јер подстицајно доприносимо промени вредносне оријентације корпоративних клијената који реализују такве пројекте. Посебно се оцењују и социјалне компоненте пројеката, уз чињеницу да се поштују социо-културолошке особености амбијента у којем се пројекат реализује и превентивно делује у циљу спречавања кршења зајамчених права и слобода у складу са позитивним домаћим законодавством и ратификованим међународно-правним документима.

Сарадњом и промовисањем добре пословне праксе између Банке и клијената који реализују извозне пројекте, посебно пројекте водопривредне и хидроенергетске инфраструктуре, превентивно утичемо на спречавање кршења људских права. Посебна пажња се усмерава на услове ангажовања локалне радне снаге у земљи

реализације пројекта уз нужно поштовање локалне и међународне регулативе и стандарда, као и културолошке особености земље реализације пројекта (здрави и сигурни услови рада, заштита права радника, забрана запошљавања деце, забрана сваког облика дискриминације и др.). Сарадњом са нашим корпоративним клијентима доприносимо одрживом развоју и у регионима наше изложености.

Наставили смо да пружамо подршку различитим пројектима који афирмишу здраво друштво, људска права, солидарност, корпоративно грађанство, инклузију инвалида, спортски дух и сл. Само се таквим приступом може превентивно утицати на спречавање кршења људских права у пословној и јавној сфери. Нормативни оквир и нове вредности одрживог развоја треба да обезбеде услове за развој људских права и спречавање њиховог угрожавања.

Подржали смо пројекат Удружења „Life Redesign“, Београд, непрофитне организације основане октобра 2013. године са циљем да се подстиче ликовна и примењене уметности, посебно међу децом (циљна група су деца од 5 до 15 године). Удружење промовише еколошки приступ уметности кроз радионице на којима деца, уз помоћ рециклажног материјала, стварају своја аутентична уметничка дела. Стваралаштво и креативност су основни подстицајни еле-

менти у укупном децем развоју.

Наставили смо да подржавамо пројекат инклузивног друштва, наглашавајући важност делотворног укључивања особа са посебним потребама у социјално окружење (друштво), равноправно са другима. На тај начин истичемо важност инклузије особа са посебним потребама у социјално-радном окружење, што је истовремено и значајна компонента Националне стратегије одрживог развоја.

Удружење „Life Redesign“, Београд – Ликовна радионица

Дневни боравак за децу са сметњама у развоју и смањеним способностима, Сечањ – Млади корисник услуга са учесником пројекта

Сагласно томе, подржали смо реализацију пројекта увођења Дневног боравака за децу са сметњама у развоју и смањеним способностима у општини Сечањ. Општи циљ пројекта је увођење услуга у заједници за осетљиве категорије становништва на територији општине Сечањ. Посебни циљеви пројекта су побољшање способности деце са сметњама у развоју кроз различите едукативне програме и практичну обуку и њихово укључивање у локалну средину. Овим се обезбеђују услови за социјалну инклузију деце са инвалидитетом, јер им се пружа подршка и помоћ у савлађивању и препознавању вештина које су у могућности да схвате, приме и развију.

У складу са таквим опредељењем, Банка је подржала рад Удружења паралигичара и квадриплегичара „Дунав“, Београд. Удружење је основано 1998. године као социо-хуманитарна организација особа са инвалидитетом која има за циљ побољшање квалитета живота свог чланства. Удружење има преко 20 чланова, који су већим делом ак-

тивни у оквиру ликовних радионица и спортских секција.

Банка је током претходне године помагала активности Параолимпијског комитета Србије, а све у циљу оптималних припрема спортиста са инвалидитетом за зимске Параолимпијске игре у Сочију 2014. године. Параолимпијски комитет Србије је члан Међународног параолимпијског комитета (IPC) и његова основна мисија је реализација програмских активности везаних за врхунски спорт особа са инвалидитетом. Развојем параолимпијског покрета утиче се на елиминисање свих видова дискриминације и искључености особа са инвалидитетом из друштвених активности.

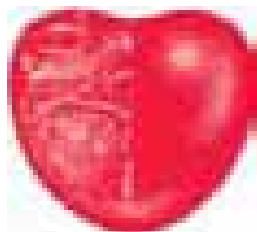
У дужем периоду помажемо елитне спортске организације које се истичу значајним спортским резултатима на националним и међународним такмичењима. Током претходног извештајног периода помогли смо Кошаркашки клуб Црвена звезда, један од водећих кошаркашких клубова у земљи, који је остварио значајне спортске резултате. Од свог оснивања

1945. године до данас, клуб је освојио 15 титула шампиона, 6 националних Купова и Куп европских победника купова, док су бројни спортисти овог клуба освајали олимпијске медаље, као и медаље на светским и европским првенствима. Оваквим опредељењем подстичемо популаризацију овог спорта, позитивног такмичарског духа, здравог живота, посебно међу младима, који своју енергију треба да усмеравају на афирмацију вредности здравог, отвореног, инклузивног друштва без стереотипија и предрасуда.

Поред подршке елитним спортским организацијама које репрезентују нашу земљу на многим међународним такмичењима, наша стална оријентација је да подржавамо аматерски спорт, као један од важних чинилаца опште спортске културе који доприноси здрављу популације. С тим у вези, наставили смо да подржавамо Клуб малог фудбала „Економац“, Крагујевац, који успешно ради у условима отежаним ограниченим финансијским средствима, а у циљу организовања припрема екипе и покривања трошкова такми-

Чланови Удружења паралигичара и квадриплегичара „Дунав“, Београд

Логотип Фондације
„За деचे срце“

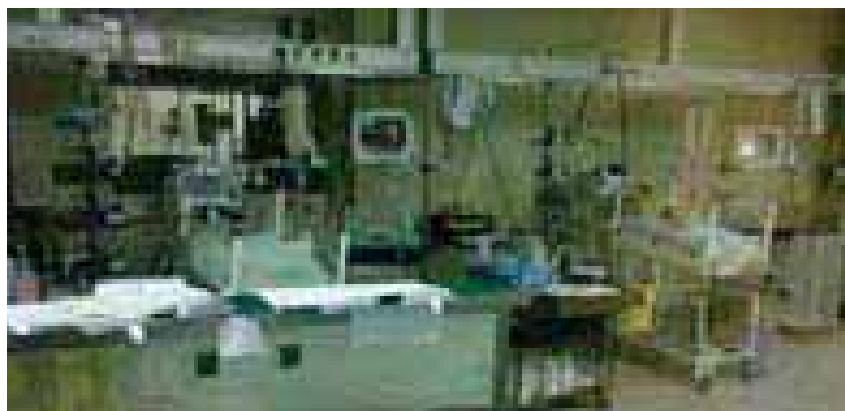
Банка је наставила да подржава рад Хуманитарне фондације „За дече срце“, која је међу најстаријим фондацијама тог профила у земљи. Фондација је основана 16. децембра 1992. године, на иницијативу кардиохирушког тима Института за здравствену заштиту мајке и детета Србије „Др Вукан Чупић“. Овим се исказује наша опредељеност за развијање дугорочног партнерства са институцијама у непрофитном сектору. Током више од двадесет година рада, Фондација је потврдила своје циљеве и мисију сталним активностима усмереним на прикупљање помоћи ради квалитетнијих услова оперативног лечења, рехабилитације и социјалне адаптације најмлађих пацијената са урођеним срчаним манама и њихових породица - набавком нужне медицинске опреме и апарата, пружањем помоћи у едукацији кадрова у области дечије кардиохирургије и других дисциплина, као и укључивањем у програме превенције и медицинских истраживања урођених срчаних мана код деце и сл. Истичемо да су, захваљујући активностима Фондације, обезбеђена средства за набавку различитих уређаја и опреме, од којих издвајамо апарате за праћење виталних функција, апарате за вентилаторну потпору (респиратори), апарате за кардиоваскуларну ултразвучну дијагностику, апарат за спашавање крви и др., који су неопходан део опреме за елитно кардиохируршко одељење Института. Током извештајног периода, Банка је помогла организовање стручног скупа под називом „Конгенитални мегаколон: јуче, данас, сутра - наша искуства“ у оквиру Института „Др Вукан Чупић“.

чења у Првојлиги малог фудбала Фудбалског савеза Србије.

Остваривањем другог принципа Глобалног договора, Банка доприноси обликовању инклузивног друштва, друштва социјалне кохезије у којем и пословни сектор постаје активни чинилац промоције људских права и слобода и превентивног деловања у циљу спречавања кршења загарантованих права и слобода. Улога корпоративног сектора у условима транзиционих процеса је да допринеси стварању нових вредности демократског отвореног друштва у којем пословна сфера активно доприноси социјалном и културном развоју заједнице.

Циљна група многих активности Банке друштвено одговорног карактера су

здравствене институције и хуманитарне организације које доприносе здрављу деце, јер без здраве популације се не могу остварити циљеви одрживог развоја. Стално помажемо појединачне

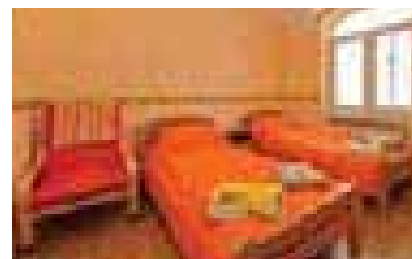

НУРДОР –
Родитељска
кућа, Београд

Институт „Др
Вукан Чупић“
– Одељење
дече
кардиохирургије

акције за пружање помоћи за лечење деце са тежим здравственим проблемима. Све ове активности доприносе квалитетнијој заштити деचे популације у Републици Србији, посебно у условима економске кризе када су и даље отворена питања сигурног и одрживог финансирања здравственог сектора.

Поред наведеног, помогли смо Националном удружењу родитеља деце оболеле од рака - НУРДОР. Мисија Удружења је да се сваком детету оболелом од рака обезбеде најбољи могући услови лечења, као и психосоцијална подршка родитељима и целој породици током процеса лечења детета. Један од значајнијих пројеката овог удружења је подизање и опремање родитељске куће у Београду за смештај деце оболеле од рака и њихових породица из целе Србије.

2. Радни стандарди

Важна компонента друштвено одговорног пословања је поштовање и стални прогрес у примени радних права - стандарда. Неопходно је утицати на развој свести о важности поштовања и заштите економских и социјалних права, посебно права у сфери запошљавања, рада и радних односа, као и истицање њиховог значаја за демократски и одрживи друштвени развој. Ово су важне претпоставке за обликовање друштва социјалне кохезије. Трипартитни социјални дијалог је важан оквир којим се дефинишу правци развоја и остваривања корпуса социјалних и економских права утемељених у унутрашњим имеђународно-правним документима.

Пошто се одржив развој заснива на равнотежи између економског развоја, социјалне-тржишне економије, високе конкурентности, пуне запослености и социјалног прогреса, неопходно је јачати капацитете за остварење социјалне кохезије. Европски социјални модел је пут и за стварање европског друштва социјалне кохезије. Социјална кохезија је у функцији економског раста, а успостављање социјалне одговорности економских субјеката је основни инструмент, без којег не може да се оствари друштвена стабилност и развој.

Нова европска политика одруштвеној одговорности предузећа коју је Европска комисија објавила 2011. године подвлачи све већу одговорност предузећа према социјалним изазовима. На интерном нивоу указује се на неопходност поштовања важеће легислативе и колективних уговора између социјалних парт-

нера, што је услов за остварење друштвене одговорности компанија. Да би се у целини применили принципи КДО који се односе на радне стандарде, потребно је повећати транспарентност у остваривању националног социјалног дијалога, који укључује јаке и независне организације радника и послодавца, субјеката тог дијалога. Социјални дијалог и колективно преговарање, које је у самом средишту тог дијалога, доприноси социјалној кохезији и демократији, односно остваривању модела развоја који се заснива на економској и социјалној одрживости.

Да би се остварила социјална кохезија - други стуб одрживог развоја, неопходно је отварање нових радних места и смањење стопе незапослености, као и смањење родне и друштвене неједнакости маргинализованих група, подстицање запошљавања младих и лица са инвалидитетом, као и других ризичних група.

Компаније треба да подрже право на слободно удруживање и право на колективне уговоре

(Трећи принцип Глобалног договора)

Слобода удруживања и са њом повезана основна права запослених, као и послодавца, представљају неопходну основу за функционисање радних односа у овим областима.

Један од кључних елемената у европској социјалној политици је унапређење социјалног дијалога. Социјални дијалог укључује колективно преговарање и закључивање споразума између со-

цијалних партнера. Европски социјални модел је стални задатак синдиката, а од учесника у остваривању дијалога захтева се да стално теже међусобном прожимању привредне динамике и социјалне равнотеже. Демократски систем и поштовање основних људских права је од суштинског значаја за остваривање слободе синдикалног организовања. Кроз процес синдикалног преговарања са послодавцем могу се износити нове идеје и предлози у циљу унапређења законских и уговорних решења која се тичу радно-правне материје.

У потпуности поштујемо права на слободно удруживање и колективне уговоре. Поштују се уставне и законске одредбе о слободном удруживању. Према важећем регулативном оквиру, синдикат делује као самостална, демократска и независна организација запослених у коју се они добровољно удружују ради заступања, представљања, унапређења и заштите професионалних, радних, економских и других права запослених. Сви запослени у Банци слободно одлучују о учлађењу у синдикалну организацију. Она је у организационом смислу члан Гранског синдиката финансијских организација. Овај синдикат има репрезентативни статус у оквиру плуралне структуре синдикалног организовања у Републици Србији. Председник синдикалне организације ЈУБМЕС банке је и члан Републичког одбора Синдиката финансијских организација Србије и активно учествује у раду ове организације. Чланови Синдиката редовно учествују у различитим активностима Гранског синдиката, укључујући семинаре посвеће-

не радним стандардима, материји синдикалног организовања у финансијском сектору, колективном преговарању и др.

Поред активности које прате проблематику синдикалног организовања у банкама у Србији, репрезентативна гранска синдикална организација је у претходном периоду била ангажована на проширењу броја чланица и оснивању синдикалних организација у банкама.

У претходној години синдикална организација Банке је подржала рад гранског синдиката, који је био веома активан у вези са многим социјалним и радним питањима које прате промене у банкарско-финансијском сектору Србије. Синдикална организација Банке традиционално исказује солидарност са члановима којима је потребна помоћ (за лечење и слично), односно који су на дужем боловању, подржава бесплатне систематске лекарске прегледе радника, организује посете културним установама. Кроз редовна синдикална дружења запослених негује се позитиван корпоративни дух који карактерише нашу културу пословања. Позитивна радна атмосфера и посвећеност институцији делују подстицајно на све запослене да допринесу на претку у пословању Банке, њеној позицији стабилне, реномиране и друштвено одговорне финансијске институције на дугорочној основи, која негује корпоративну етику и поштује радна и социјална права - стандарде, као важну компоненту социјалне кохезије.

Синдикална организација традиционално помаже акције помоћи деци са посебним потребама и социјално угроженим. Током 2013. године издвајамо

и акцију прикупљања одеће и књига за децу ометену у развоју, укључену у активности Центра за социјални рад, Сечањ. У акцију су били укључени скоро сви запослени у Банци, организована је и допрема прикупљене помоћи деци са посебним потребама корисницима услуга Центра у тој неразвијеној општини у АП Војводина.

Синдикална организација Банке слободно учествује у изради колективног уговора којим се уређују права, обавезе и одговорности из радног односа и међусобни односи учесника колективног уговора. Организација износи предлоге за израду финалног документа током преговора са менаџментом Банке. Рад Синдикалне организације је транспарентан и укључује активан приступ свих чланова, кроз изношење предлога, иницијатива и слично.

Елиминација принудног рада Забрана дечијег рада

(Четврти и пети принцип Глобалног договора)

Ови принципи Глобалног договора су *conditio sine qua non* етичког бизниса, који искључује сваки облик принудног рада и посебно дечијег рада.

Слобода рада представља једно од основних слобода човека и радника, а самим тим и један од темеља радног права, која има карактер начела уставног ранга. Слобода рада обухвата и право на избор рада (посла, запослења) и послодавца, као и слободу рада у току трајања радног односа.

У односу на слободу рада, принуд-

ни рад представља како морално тако и правно неприхватљиву појаву, супротну начелу слободе рада, једном од темељних начела радног права. Принудни рад је забрањен унутрашњим и међународним правним прописима (Конвенције МОР бр. 29 и бр. 105). Укупна делатност Међународне организације рада (МОР) је од одлучујућег значаја у борби за искорењивање принудног рада, пре свега због чињенице да је ова организација универзалног карактера, те се овај проблем може елиминисати заједничким и глобалним приступом свих држава. Конкретни циљеви и планови у овој области успостављени су Специјалним акционим програмом о принудном раду, према коме се тежи искорењивању принудног рада до 2015. године.

МОР снажно подржава све активности и иницијативе на пољу друштвено одговорног пословања компанија које су усмерене на поштовање радних права и елиминисање принудног рада.

Поштовањем овог принципа Глобалног договора привредни субјекти непосредно утичу на друштво, како у економском смислу тако и са социјалног и етичког аспекта. Ономогућавањем принудног рада, забраном дечијег рада и промоцијом политике и стандарда који су изнад нормативног оквира, такви привредни субјекти исказују трајну вредносну оријентацију према одговорном и етичком бизнису, којој се приступа динамично, са тенденцијом сталног унапређења.

Поред елиминисања принудног рада, предуслов за остваривање права на рад, односно достојанства рада, је и забрана дечијег рада. Дечији рад је онај

који, по својој природи и начину на који се врши, штети, злоупотребљава и експлоатише дете и спречава дечије образовање и развој.

Уз поштовање важеће регулативе и интерних аката која имплементирају наведени принципи, Банка наставља да потврђује своју опредељеност према вредностима одговорног бизниса. Следствено томе, запослени су упознати са садржином међународних и националних правних докумената којима се предвиђа укидање свих облика принудног рада и забрана дечијег рада, као услова поштовања дечијих права као дела сета људских права. Повезивањем compliance функције и принципа друштвено одговорног пословања, унапређујемо активности и јачамо позиције према интерним и екстерним интересним групама, а посебно према клијентима чије трансакције подржавамо.

То је важан сегмент модела корпоративног управљања који укључује одговоран приступ и сарадњу широког спектра социјалних партнера и цивилног друштва, који треба да допринесу афирмацији међународних стандарда којима се спречава дечији рад (Декларација о правима детета, Конвенција о правима детета, Конвенција МОП број 182 о најгорим облицима дечијег рада и Препоруке МОП број 190 о забрани и хитној акцији за укидање најгорих облика дечијег рада и забрану различитих облика принудног рада и ропства (Универзална декларација о правима човека, Европска конвенција о заштити права и основних слобода и др.).

Забрана дискриминације у вези са запошљавањем и занимањем

(Шести принцип Глобалног договора)

Дискриминација је поступак којим се нека особа неправедно ставља у неповољнији положају односу на друге. Узрок дискриминације најчешће су негативне предрасуде које у неком друштву постоје према неким друштвеним групама, а које се испољавају према појединцима који таквим групама припадају. Одговорно понашање при запошљавању, укључујући недискриминирајућу праксу која доприноси запошљавању припадника мањина, старијих радника, жена, дуже незапослених људи, људи са посебним потребама и др. доприноси смањењу незапослености и борби против социјалне искључености. Устав Републике Србије забрањује сваку врсту дискриминације, посредну или непосредну, по било ком основу, а нарочито по основу полне и расне припадности, друштвеног порекла, рођења, вероисповести, политичког и другог уверења, имовног стања, културне-језичке припадности, физичког инвалидитета и др.

Ова материја се детаљније регулише конкретним законодавним актима. Наводимо само значајније: Закон о раду, Закон о забрани дискриминације, Закон о забрани дискриминације особа са инвалидитетом, Закон о заштити права и слобода националних мањина и др.

У складу са важећом регулативом, интерним актима и стратешком оријентацијом према принципима корпоративне друштвене одговорности, у целини

примењујемо овај принцип. Забрањена је непосредна и посредна дискриминација лица која траже запослење, као и запослених, с обзиром на пол, језик, расу, боју коже, старост, здравствено стање, односно инвалидност, националну припадност, вероисповест, брачни статус, политичко или друго уверење, социјално порекло и др. Забрана дискриминације укључује: услове за запошљавање и избор кандидата за обављање одређеног посла; услове рада и сва права из радног односа, на образовање, оспособљавање и усавршавање; напредовање на послу. Ништавим се сматрају одредбе уговора о раду којима се утврђује дискриминација по неком од наведених основа.

Поштовање овог принципа Глобалног договора подстичемо проактивним деловањем у односу са клијентима, посебно када су у питању корпоративни клијенти који реализују сложене пројекте у иностранству, који укључују и ангажовање локалне радне снаге. Подстичемо позитиван однос према лицима са проблемом инвалидитета и укључујемо се у активности подршке повећању запослености лица са посебним потребама у различитим секторима, које су у функцији њихове инклузије.

Република Србија је усвојила низ прописа којима се омогућава равноправноучешће особа са инвалидитетом на тржишту рада и њихово запошљавање. Законодавни оквир установљен у нашој земљи је у складу са ратификованом Конвенцијом УН о правима особа са инвалидитетом, али и прихваћеним Миленијумским циљевима развоја, европском стратегијом за особе са инвалиди-

тетом у периоду 2010-2012. године, препорукама МОП о професионалној рехабилитацији и запошљавању лица са инвалидитетом и др. Од посебног значаја је и примена Закона о професионалној рехабилитацији и запошљавању лица са инвалидитетом усвојеног 2009. године, којим се уређују подстицаји за запошљавање лица са инвалидитетом и контрола испуњења обавеза послодавца у погледу њиховог запошљавања, укључујући и поштовање различитих алтернативних мера у случају када привредни субјекти нису у могућности да запосле лица са инвалидитетом. Таквим мерама подстиче се социјални приступ у регулисању положаја лица са инвалидитетом и Банка их у потпуности подржава.

3. Животна средина

Важно поље деловања Банке у сегменту друштвено одговорног пословања је заштита животне средине, односно интеграција еколошких принципа у стратешки менаџмент односно пословне активности Банке.

Одрживи развој доноси нову визију глобалног развоја, односно развоја за све, стављајући акценат на нове пословне стратегије компанија као промотера нове концепције пословања која мора уважавати све ригорозније еколошке критеријуме. У еволутивном смислу за развој овог концепта од великог значаја била је Конференција Уједињених нација о животној средини и развоју, одржана у Рио де Жанеиру 1992. године. Током ове конференције усвојено је више докумената међу којима се посебно издваја план

деловања на решавању проблема развоја и животне средине. Овај програм за 21. век или тзв. Агенда 21 укључивао је спровођење више међусобно усклађених акција које ће развој учинити привредно, друштвено и еколошки одрживим. Према Рио декларацији, заштита животне средине представља интегрални део развојног процеса. Питања животне средине се најбоље решавају уз учешће свих структура друштва: јавног сектора, пословне заједнице и невладиног сектора. Кључни мото Конференције је био "Развој у хармонији са животном средином и очување ресурса ради сопственог економског напретка". На основама ове декларације покренуте сумноге универзалне и регионалне иницијативе које подржавају такав концепт развоја кроз поштовање принципа КДО.

Документа усвојена на Рио+20 конференцији одржаној јуна 2012. године, у синтези са обавезама које су проистекле из процеса приступања Европској унији су од дугорочног стратешког значаја за Републику Србију, јер прелаз на зелену економију захтева координацију међусекторских политика, изградњу капацитета, регионалну прекограничну сарадњу, развој и трансфер технологија и додатне финансијске ресурсе, нарочито у случају подршке коју јавни сектор треба да обезбеди пословном сектору.

Заштита и унапређење животне средине и рационално коришћење природних ресурса на националном нивоу укључује интеграцију и усаглашавање циљева и мера свих секторских политика, хармонизацију прописа са законодавством Европске уније и њихову

пуну примену. Један од важних инструмената за остваривања одрживог развоја је управо међусекторски дијалог и сарадња како би се у целости остварила национална стратегија одрживог развоја на плану заштите животне средине.

У својству активне чланице Глобалног договора, која је и учесница Форума Рио+20 и Самита лидера Глобалног договора, анализирамо закључке ових скупова који се односе на еколошку компоненту одрживог развоја. Зелена економија је једна од могућности потенцијалног ангажовања финансијског сектора. Одговорно инвестирање подразумева обавезну примену еколошких и социјалних стандарда приликом реализације инвестиција. Имплементација принципа КДО у пословне операције финансијских субјеката доприноси њиховом профилисању на новим основама у смислу друштвено одговорних пословних субјеката, који своје пословне циљеве не посматрају изоловано од друштвеног развоја. Ниједна компанија или организација не може сама да обезбеди услове за постизање одрживог развоја, али може активно да учествује у том процесу у сарадњи и партнерству са другим субјектима пословне и јавне сфере и невладиног сектора.

Ово је од приоритетног значаја за Банку, као посредника у финансијској реализацији међународне кредитне линије за подршку сектору МСП и ЈКП. Према условима ове кредитне линије, као једна од важних компоненти за утврђивање подобности пројеката за финансирање предвиђена и анализа утицаја пројеката на животну средину (тзв. нефинан-

сијски услови подобности пројеката за подршку средствима развојне кредитне линије). Инсистира се на поштовању домаће регулативе и европских стандарда који се односе на анализу утицаја пројекта на животну средину, на примени стандарда ISO 14001, уз примарно усмерење на реализацију пројеката у неразвијенијим регионима Србије.

Компаније треба да предузимају мере предострожности у вези са животном средином
Оснаживање развоја и ширење технологија заштите животне средине

(Седми и девети принцип Глобалног договора)

Политиком заштите животне средине Банка се определила да у реализацији пословних операција посебно брине о утицајима својих активности на животну средину и да непрекидно унапређује систем менаџмента заштите животне средине у складу са захтевима стандарда ISO 14001:2004. Унапређењем система интегрисаног менаџмента у делу заштите животне средине подстиче се напредак у примени принципа Глобалног договора који се односе на превентивне мере спречавања угрожавања животне средине, али и на унапређење квалитета животне средине.

Политиком заштите животне средине Банке обезбеђује се:

- праћење и примена законске регулативе и других захтева добре праксе у области

заштите животне средине;

- идентификовање свих аспеката животне средине а нарочито значајних аспеката у циљу спречавања загађења животне средине;
- уштеда ресурса и енергије кроз коришћење обновљивих и рециклираних ресурса;
- изградња свести код свих запослених, испоручилаца и екстерних пружалаца услуга о утицајима на животну средину и о правилном поступању са опасним материјама;
- превентивно деловање у циљу спречавања еколошких инцидената и организовано деловање у случају ванредних појава, и
- стално информисање свих заинтересованих страна о учинку система заштите животне средине.

Политика заштите животне средине се примењује се кроз следеће опште циљеве:

- примена савремених и еколошки чистих технологија у области текућег одржавања;
- уштеда ресурса и енергије, смањење употребе штетних материја и количине штетних отпада;
- управљање отпадом кроз правилно прикупљање, складиштење и третман свих врста отпада;
- стална обука у примени опасних материјала и правовременом сузбијању еколошких катастрофа;
- мерење и праћење утицаја на животну средину, и
- повећање задовољства заинтересованих страна кроз ДОП и међусобну комуникацију.

Имајући у виду ове компоненте по-

литике заштите животне средине и нужност сталног праћења и унапређења примене ISO стандарда 14001, ЈУБМЕС банка је усвојила низ интерних докумената – процедура и упутстава, програма и планова, како би се конкретизовали циљеви усвојене политике и унапредио систем интегрисаног менаџмента квалитета у области примене наведеног стандарда. Ове активности обухватају следеће области: дефинисање режима климатизације и коришћење фреона; рециклирање истрошених батерија и акумулатора; коришћење телефакса, апарата за копирање и штампача, као и рационализација употребе тонера и кертриџа; смањење потрошње канцеларијског папира и управљање отпадним канцеларијским папиром; замену неисправних и технолошки застарелих електронских уређаја и управљање електронским и електричним отпадом; управљање и рециклажу отпадне стаклене и ПЕТ амбалаже и отпадних лименки; смањење потрошње конзумне воде; коришћење и смањење потрошње електричне енергије, као и одржавање расвете и дизел агрегата; складиштење опасних материја; одржавање трафо станице и спречавање отицања трафо уља; утврђивање услова за коришћење аутомобила у службене сврхе, одржавање аутомобила и управљање отпадним аутогумама, спречавање пожара, план за реаговање у случају пожара и земљотреса, и др.

Посебним Упутством за поступање са отпадом извршена је категоризација отпада на безопасне и опасне отпаде. Безопасни отпади су они који настају у свакодневном раду, као што су: отпад

канцеларијског папира; комунални отпад; стаклена амбалажа; пластична амбалажа – ПЕТ амбалажа, Алуминијумска амбалажа – АЛ лименке.

Поступак код одлагања појединих врста отпада је следећи:

1. Отпадни канцеларијски папир запослени искључиво одлажу у посебне кутије за папир које се налазе у канцеларијама. Није дозвољено папир бацати у канте за ђубре односно у канте за комунални отпад;
2. Комунални отпад (све врсте отпада из домаћинства и пластичне чаше у којима се служи кафа) се одлаже у канте за ђубре које се налазе по канцеларијама;
3. Стаклена амбалажа, пластична – ПЕТ амбалажа и алуминијумска амбалажа се оставља у канцеларијама све до момента када ће их сакупити за то задужене особе.

Опасни отпади настају заменом тонера, флуо цеви или сијалица и разних врста батерија. Ове врсте опасног отпада одлажу надлежни извршиоци.

Са садржајем процедура и упутстава су у потпуности упознати сви

запослени,редовно се обучавају у вези са применом ISO стандарда и принципима корпоративне одговорности који се односе на животну средину одржив развој.

Компаније треба да предузимају мере ради промоције одговорности за животну средину
(Осми принцип Глобалног договора)

У склопу разматрања могућности за ангажовање на плану активности којим се промовишу принципи Глобалног договора, на препоруку надлежног ресора Владе Србије, у току 2009. године успостављена је сарадња са специјалним резерватом природе Резерват Увац д.о.о. Нова Варош, у оквиру којег делује и Фонд за заштиту птица грабљивица „Белоглави суп“.

Белоглави суп (*Gyps Fulvus*) је ретка врста орла - лешинара. Ова врста је раније насељавала шире подручје западне Србије, да би средином 20.века, услед убрзане индустријализације, напустила сва станишта у земљи. Само захваљујући

Белоглави суп
(Gyps Fulvus)

раду Резервата Увац, уз значајну помоћ домаћих и иностраних органа власти и невладиних организација, успело је поновно насељавање (реинтродукција) белоглавог супа у Резервату. У контактима са надлежним у Резервату договорено је да Банка преузме обавезу да овој институцији пружа подршку донирањем средстава за плаћање трошкова горива за возила којима се кланични отпад преноси на хранилиште белоглавог супа.

У међувремену, захваљујући напорима које су уложили волонтери и радници Резервата, као и помоћи институција и донатора, популација белоглавог супа је са свега 7 јединки 1990. године повећана на данашњих 85 гнездећих парова и надмашила је 360 јединки, чиме је знатно ублажена претња његовог изумирања. Штавише, рекордан пораст популације је допринео да овај резерват постане регионални центар, са кога се реколо-

Клисура
реке Увац
- меандри

низацијом насељавају остала природна станишта у Србији и шире на Балкану.

Исхрана популације лешинарских птица кланичним отпадом неопходна је због још увек недовољне популације животињских врста (а тиме и угинулих животиња) на подручју Резервата. Напомиње се да је за ове намене ранијих година Резерват уживао донацију једне европске владе.

Поред белоглавог супа, на овом подручју налази се једино гнездилиште великог ронца (*Mergus Merganser*) у Србији, као и око 100 различитих других врста птица, затим 11 врста риба и преко 200 биљних врста (таксона), што говори о веома израженом биодиверзитету ове територије.

Резерват на дужи рок планира да изврши реинтродукцију других врста које су нестале из тог подручја (две друге врсте орлова и рис), за шта је неопходна међудржавна сарадња са земљама које би биле вољне да извезу примерке тих ретких врста, као и значајна финансијска подршка, будући да средства која могу да пунуде донатори Резервата нису довољна за набавку ових животиња из других земаља.

Резерват се налази у подручју недирнуте вегетације и изванредне лепоте, познатом по изванредном пејсажу који је створила река Увац, урезујући дубоке мекандре у кречњачке масиве планина Златар и Јавор у западној Србији. Подручје је богато бројним примерима различитих облика крашке ерозије, укључујући и најдужи пећински систем у Србији.

4. Борба против корупције

Компаније треба да се боре против корупције на сваком нивоу, укључујући изнуђивање и подмићивање
(Десети принцип Глобалног договора)

ЈУБМЕС банка је међу лидерима у промоцији 10. принципа Глобалног договора у оквиру националне мреже ове водеће светске непрофитне организације која промовише корпоративну друштвену одговорност и одржив развој.

Проактивни, прогресивни и иновативни приступ у примени 10. принципа сагледавамо у контексту остваривања свих фаза процеса приступања Републике Србије Европској унији. Процес приступања је сложен и одвија се на више нивоа. Први ниво се односи на спровођење Процеса стабилизације и придруживања, а други на Приступне преговоре. Приступни преговори обухватају 35 поглавља правних тековина Уније, а претходи им screening фаза аналитичког прегледа законодавства, које се односи на та поглавља.

Динамика интеграционог процеса зависи од резултата спровођења институционалне и нормативне транзиције, односно структурних реформи, као једног од захтева Процеса стабилизације и придруживања. Резултат тих реформи треба да буде обликовање здравог посло-

вног амбијента који доприноси одрживом развоју и остварењу циљне нулте толеранције према свим облицима коруптивног понашања.

С обзиром да је усклађивање законодавства у свим областима основна обавеза Републике Србије по Споразуму о стабилизацији, тренутно се посебно елаборирају поглавља 23 - Правосуђе и основна права и 24 - Правда, слобода и безбедност. С тим у вези, посебну пажњу посвећујемо питању борбе против корупције у светлу укупних активности у оквиру screening фазе регулативе, која се односи на неведена поглавља. Европска комисија је позитивно оценила активности Владе Републике Србије на плану борбе против корупције, посебно у нормативној сфери, усмерене на остварење нулте толеранције према свим облицима корупције. Усвојена је нова Национална стратегија за борбу против корупције за период 2013-2018. године и Акциони план којим се предвиђају конкретне мере и задужења субјеката јавне сфере у остваривању задатака и циљева Националне стратегије. Стратегија представља целовит - интегрални оквир за обликовање таквог институционалног и друштвеног окружења које ће промовисати нулту толеранцију према корупцији у свим сферама друштва, укључујући и пословни сектор. Упоредо са овим стратешким документом, усвојено је више законских аката којима се обезбеђују нормативне претпоставке за остваривање циљева и задатака предвиђених Стратегијом и то првенствено нови Закон о јавним набавкама. Припремљен је и нацрт Закона о

заштити узбуњивача, у чијој изради, поред представника Министарства правде и државне управе, учествују и представници Агенције за борбу против корупције, Национални повереник за заштиту информација, представници судства и тужилаштва. Током screening-а посебно је указано на неопходност примене фундаменталних принципа корпоративне друштвене одговорности, укључујући и борбу против корупције, који су претпоставка остваривања одрживог развоја, као једног од циљева европских интеграција.

Остварењу таквог пословног модела и промоцији етичког бизниса кључно доприноси национална мрежа Глобалног договора. Подстичу се политике и корпоративне праксе у сегменту примене принципа друштвено одговорног пословања, а посебно примене 10. принципа Глобалног договора - борбе против корупције. Чланице Глобалног договора Србија креирају и реализују различите акције од ширег друштвеног значаја усмерене на борбу против корупције, стимулисањем партнерског односа и сарадње са различитим субјектима јавне и пословне сфере и цивилног друштва, али и са међународним организацијама на регионалном и глобалном нивоу, институцијама Европске уније и др., што је један од метода деловања Глобалног договора у програмском и акционом смислу.

Радна група за борбу против корупције, у оквиру које је ЈУБМЕС банка једна од најактивнијих учесника, посебно се агажовала у изради нове Националне стратегије за борбу против корупције

за период 2013-2018. Стратегијом се подстиче промоција добре праксе привредних субјеката у борби против корупције, који се стимулишу да усвоје Кодекс пословне етике, Кодекс професионалног понашања, као и Декларацију за борбу против корупције, а све у циљу обликовања повољног пословног амбијента у земљи за одговорно етичко пословање.

Све активности националне мреже Глобалног договора УН у овој сфери треба да допринесу успостављању глобално признатог оквира за развој и имплементацију друштвено одговорног пословања. Поред размене идеја из корпоративне праксе и препорука за унапређење у кључним областима одрживости, ове активности сагледавамо као важан подстицај одговорном и здравом бизнису. Глобални договор се позиционира као кључни партнер различитих субјеката пословне и јавне сфере и НВО у реализацији нове платформе јавно-приватног партнерства, која имплементира принципе Глобалног договора. Ово ће допринети успостављању новог лидерства међу компанијама које следе принципе одрживог развоја. Првенствено је од важности да субјекти пословног сектора у своје развојне циљеве укључе и примену нових иновативних пословних модела, производа и услуга који укључују и принципе друштвено одговорног пословања, између осталог и принцип борбе против корупције.

Издвајамо креативно-иновативни допринос Банке прогресивној промоцији 10. принципа Глобалног договора УН који нас чини лидером међу привредним субјектима који промовишу прин-

ципе здравог етичког бизниса, односно принципе одрживог развоја. Таква оцена је изнета и на више међународних скупова посвећених овој материји, одржаних током 2012. и 2013. године у организацији националне мреже и Канцеларије Глобалног договора УН.

ЈУБМЕС банка има успостављен јединствен Антикорупцијски програм. Овај програм не подразумева само формално залагање за борбу против корупције, односно нулту толеранцију према корупцији, већ укључује и конкретне мере-активности, којима се омогућава ефикаснија примена сета докумената посвећених борби против корупције. Наша стратешка и конкретна оријентација су интегритет и етичност, поштовање нормативног оквира, промоција вредности које су изнад нормативног оквира које су резултат примене принципа друштвено одговорног пословања, као и креирање нових производа који имплементирају те вредности и етичке стандарде. То је суштина наше пословне етике и унапређивање интегритета банкарске професије, достојанства, објективности, непристрасности, одговорности, кредибилитета, ефикасности, транспарентности (отворености) и др.

Важан сегмент тог програма представља Декларација о борби против корупције, коју је креирала национална мрежа Глобалног договора. ЈУБМЕС банка је прва чланица националне мреже која је крајем 2010. године потписала овај документ и приступила његовој примени кроз низ активности на интерном плану. За нас, Декларација о борби против корупције представља важан документу

даљем позиционирању као одговорног пословног субјекта, који унапређује активности на пољу друштвено одговорног пословања, посебно примену 10. принципа - борбе против корупције. Приступањем овом документу нисмо исказали само декларативну подршку елеминисању корупције, већ и залагање за борбу против корупције у свим видовима, укључујући подмићивање и изнуду, причему промовишемо јавност и транспарентност, сарадњу интерних и екстерних стејкхолдера и указујемо на значај сарадње - партнерства са различитим домаћим институцијама јавног сектора и цивилног друштва, али и са међународним институцијама које су укључене у различите активности - пројекте борбе против корупције. Следствено томе, доприносимо унапређењу праксе у борби против корупције у свим сферама друштва.

Банка је усвојила и Смернице за извештавање о Десетом принципу, као један од важних извора за утврђивање поступка извештавања о активностима везаним за борбу против корупције. Овим иновативним приступом, односно усвајањем Смерница, подстакнута је ефикаснија примена свих интерних аката којима се уређује област борбе против корупције. Све наведено је презентирано и у нашем Првом Извештају о примени 10. принципа, који је истовремено и први извештај једне чланице националне мреже Глобалног договора УН, потписнице Декларације. У Извештају су посебно истакнуте конкретне активности и мере којима се омогућава ефикаснија примена сета докумената посвећених

борби против корупције, који укључују и Политику интегрисаног менаџмента квалитетом, потврђену применом ISO стандарда 9001, 27001 и 14001.

Уверени смо да наведена иновативна решења у циљу побољшања извештавања о реализованим активностима и мерама у области борбе против корупције могу да утичу на унапређење укупне антикорупцијске активности у пословној сфери Републике Србије и на обликовање таквог окружења које ће стимулисати здраве пословне принципе и ново лидерство међу субјектима пословног сектора који теже нултој толеранцији према коруптивном понашању.

Банка је усвојила Кодекс за борбу против корупције и сукоба интереса којим су обухваћене мере и активности за ефикаснију примену Декларације о борби против корупције, односно примену тачке 11 овог документа. Кодексом се предвиђа примена следећих мера и активности: информисање и обука запослених у материји борбе против корупције, прецизирање надлежности и одговорности за реализацију антикорупцијског програма и извештавање о реализацији антикорупцијског програма. Овим документом потврђујемо нашу опредељеност и јавно залагање за културу интегритета и стриктну усклађеност са релевантним прописима, укључујући и антикорупцијске прописе домаћег или међународно-правног карактера.

Сет интерних докумената којима се заокружује Антикорупцијски програм Банке чини и Процедура за идентификовање, мерење, ублажавање и праћење репутационог ризика. Због значаја, по-

себно истичемо да је Банка усвојила нови Кодекс професионалног понашања, који представља кровни документ којим се заокружује целовити и функционално интегрисани Антикорупцијски програм Банке. Кодекс синтетизује етичке принципе и правила професионалног банкарског понашања, а све у циљу постизања и одржавања високих стандарда у банкарском пословању. Кодексом се допуњују одговарајуће одредбе домаћег позитивног законодавства које се односе на принципе пословања банака, а све у циљу очувања високе репутације Банке на тржишту финансијских услуга, успешне реализације пословних циљева Банке и одржавања и увећавања њеног финансијског потенцијала. Кодекс је обавезан за све запослене у Банци.

Кодекс се састоји из више сегмената: пословна етика (основне етичке норме за запослене, комуникацијаи др.), професионално понашање, корупција и сукоб интереса.

У делу који се односи на професионално понашање, Банка примењује Кодекс професионалног банкарског понашања Удружења банака Србије. Овим документом дефинисани су општи принципи и норме професионалног банкарског понашања за запослене у банкама и њихове пословне односе са клијентима, са циљем упознавања клијената са минимумом стандарда добре банкарске праксе које се банке придржавају у свом раду. Новоусвојеним Кодексом професионалног понашања прецизирају се следећи обавезни принципи у раду запослених у Банци, а то су:

- Заштита имовине и интереса Банке и

заштита имовине и интереса клијената Банке су у првом плану;

- Законитост у раду (поштовање важеће законске регулативе, доследна примена пословне политике Банке и усвојених интерних процедура);
- Одговорност у раду (обављање послова у оквиру датих овлашћења, у најбољем интересу Банке, не допуштајући утицај личних побуда, односно избегавајући све ситуације које би могле дати повода за сукоб интереса, коришћење инсајдерских информација, коришћење било каквих бенефиција, и сл.);
- Поштовање банкарске и пословне тајне;
- Учтивост, односно савесно, коректно и учтиво понашање према клијентима, колегама и у међусобном односу са претпостављенима;
- Доследност (равноправан третман свих клијената);
- Информисаност (пружање клијентима јасних и благовремених информација у вези са услугама које траже, о релевантним одредбама из Закона о банкама, Закона о спречавању прања новца и финансирања тероризма, Општим условима пословања банке, процедурама о одобравању производа Банке, уз обавезно поштовање Закона о заштити корисника финансијских услуга, и
- Здрава конкуренција. Сагласно овом принципу Банка се позиционира на тржишту поштујући здраву пословну праксу.

Примена наведених принципа разрађена је важећим актима Банке и процедурама за све групе послова.

Последњи сегмент овог документа односи се на корупцију и сукоб интереса.

Законом о Агенцији за борбу против корупције, корупција се дефинише као однос који се заснива на злоупотреби службеног положаја или утицаја у јавном или приватном сектору, у циљу стицања личне користи или користи за другог, и представља озбиљно кривично дело. Кодекс се позива на укупне активности Банке као активне чланице Глобалног договора, која је прихватила обавезу поштовања највиших стандарда у борби против корупције. Како би допринела ублажавању и минимизирању стратешког и репутационог ризика, Банка је дужна да посвети посебну пажњу свим облицима коруптивног понашања, њиховом идентификовању и превенцији.

Према важећем Кодексу професионалног банкарског понашања Удружења банака Србије и Кодексу борбе против корупције и сукоба интереса ЈУБМЕС банке, ризици од корупције у Банци могу наступити због одавања професионалне банкарске тајне, сукоба интереса запослених и интереса Банке, склапања приватних аранжмана, коришћења привилегованих информација, уговарања набавки роба и услуга и отуђења имовине. Да би се могућности појаве корупције и сукоба интереса у Банци свеле на минимум, Кодексом се прецизира да су запослени обавезни да поштују следећа начела:

- да обавезно поштују правила о пословној тајни;
- да штите имовину клијената Банке и саме Банке, и да средства Банке и интелектуалну својину и техничке уређаје не користе у приватне сврхе;

- да не користе инсајдерске информације у смислу објављивања или давања савета лицима која би од њих могла имати користи, односно стицати разне бенефиције;
- да не траже, примају и прихватају било какве бенефиције и поклоне, осим поклона симболичне вредности (роковници, календари, и сл.);
- да не склапају било какве приватне аранжмане са клијентима;
- да се уговарање набавки роба и услуга и отуђење истих спроводи искључиво у складу са датим овлашћењима и важећим актима и процедурама Банке, и
- да избегавају ситуације у којима може доћи до сукоба интереса запосленог и интереса Банке.

Ово се односи на све запослене у Банци а посебно на менаџмент и чланове органа управе. Они су дужни да поштују и следећа начела:

- чланови органа управљања Банке не могу бити ангажовани у другом привредном друштву конкурентске делатности, осим ако нису добили одобрење Управног одбора;
- - чланови Управног и Извршног одбора Банке дужни су да савесно и лојално поштују интересе Банке, водећи посебно рачуна да не користе имовину Банке у личном интересу, не користе повлашћене информације и позиције у Банци за лично богаћење и богаћење повезаних лица;
- чланови Кредитног одбора и Извршног одбора дужни суда, приликом одлучивања о питањима из надлежности одбора, односно код доношења одлука о

одобравању кредита, воде рачуна да њихови лични интереси не долазе у сукоб са интересима Банке, да у потпуности спроводе интересе Банке, поштујући законске прописе и важеће процедуре.

У складу са Кодексу борбе против корупције и сукоба интереса ЈУБ-МЕС банке, непоштовање наведених принципа санкционише се и представља повреду радне обавезе.

Овај документ којим се заокружује Анткорупцијски програм Банке, у синергији са Кодексом корпоративног управљања и Политиком интегрисаног менаџмента квалитетом, поставља оквире за даље прогресно позиционирање Банке у области друштвено одговорног пословања. Овим се конкретно потврђује пословна и вредносна оријентација Банке заснована на поштовању интегритета и етичности, промоцији вредности одговорног бизниса које су изнад нормативног оквира, креирању нових производа који имплементирају те вредности и етичке стандарде.

Такву оријентацију Банке прати и стална едукација запослених која се реализује интерно или у сарадњи са радном групом националне мреже Глобалног договора, затим истицање моралних и етичких норми, као и доследна примена превентивних норми у циљу откривања и спречавања бројних појавних облика корупције

ТАИЕХ семинар – Привредна комора Србије, Београд 2013.

и др. Као потврду наведеног истичемо да је током извештајног периода, представник Банке учествовао је на ТАИЕХ семинару „Компанијска антикорупција“ у организацији ПКС, Министарства правде и државне управе и уз техничку помоћ Европске комисије. Током семинара су обрађене три теме у области борбе против корупције у пословном сектору: злоупотреба службеног положаја, заштита узбуњивача и увођење планова интегритета.

На интерном нивоу редовно се запослени обучавају у вези са применом свих принципа Глобалног договора, укључујући и 10. принцип, са знаком о нужности еволутивног приступа концепту одговорног етичког бизниса.

Укупне активности на пољу промоције 10. принципа Глобалног договора УН симболички и конкретно потврђују позицију Банке као друштвено одговорног субјекта који стално унапређује своју праксу поштовања вредности етичког бизниса и на тај начин ствара услове за достизање високог нивоа антикорупцијске културе, који задовољавају стандарде предвиђене националном агендом приступања Европској унији.

БУДУЋА ОРИЈЕНТАЦИЈА БАНКЕ ПРЕМА УНАПРЕЂЕЊУ ПРИМЕНЕ ПРИНЦИПА КОРПОРАТИВНЕ ДРУШТВЕНЕ ОДГОВОРНОСТИ И ОДРЖИВОГ РАЗВОЈА

Систем интегрисаног менаџмента квалитетом и примена међународних стандарда у дијалектичкој повезаности са принципима КДО су детерминанте нашег прогресивног одређења према овом пословном моделу стицања нове конкурентне позиције на тржишту која је резултат примене принципа КДО и одрживог развоја међу субјектима домаћег и регионалног банкарског сектора.

Позитивно се одређујући према стратешком концепту одговорног бизниса и одрживог развоја, Банка ће у наредном периоду активно и транспарентно реализовати активности који се везују за примену и унапређење свих принципа Глобалног договора уз укључење различитих заинтересованих група пословне и јавне сфере и цивилног друштва.

Напредак у примени фундаменталних принципа корпоративне друштвене одговорности који се односе на људска права, радне стандарде, животну средину и борбу против корупције, уз транспарентност у презентацији активности у примени ових принципа, значиће истовремено даљи напредак у политици извештавања о свим активностима Банке у области друштвено одговорног пословања. Извештаји о друштвено одговорном пословању или тзв. нефинансијски извештаји ће у наредном периоду представљати важан елемент укупног пословања одређеног субјекта финансијског или реалног сектора, који прихвата принципе Глобалног договора.

Сагласно нашем стратешком одређењу и укупним потенцијалима, наставићемо да у наредном периоду подржавамо активности и иницијативе мреже Глобалног договора на локалном, националном, реги-

оналном и глобалном нивоу, односно да доприносимо развојним циљевима истакнутим у Миленијумској агенди. С обзиром на стратешку важност концепта одрживог развоја, подржаваћемо иницијативе, пројекте, активности и партнерства, посебно са субјектима непрофитне сфере, усмерене на остварење демократског инклузивног отвореног друштва, промоцију етичког бизниса, интегралну примену корпуса људских права, унапређење заштите и квалитета животне средине, унапређење здравља и боље услове лечења посебно млађе популације, заштиту материјалне и нематеријалне баштине, промоцију националног културног идентитета кроз демократски дијалог са осталим културама и др.

Препознајући стратешке предности политике корпоративне друштвене одговорности и друштвено одговорне праксе у контексту остварења конкурентне и истовремено друштвено одговорне позиције на тржишту финансијских услуга, ЈУБМЕС банка ће на дугорочној основи наставити да унапређује примену принципа Глобалног договора и доприносити интегралном развоју. Остварујући ову оријентацију, као реномирани представник банкарско-финансијске заједнице у Србији, постајемо активан учесник реализације развојних и стратешких циљева наше државе који укључују и интеграционе процесе у Европску унију, као и партнер у спровођењу нове платформе Глобалног договора и других међународних развојних институција и агенција УН о улози пословних субјеката у остваривању интегралног уравнотеженог - одрживог развоја као нове универзалне вредности.

ЈУБМЕС банка а. д.
Булевар Зорана Ћинђића 121
11070 БЕОГРАД

Телефон • (+381 11) 220 55 00
Телефакс • (+381 11) 311 02 17

SWIFT • JMBNRSBG

E-mail • jubmes@jubmes.rs
Website • www.jubmes.rs